

Τράπεζα

Δεν υπάρχει ανάπτυξη χωρίς ανθρώπινα δικαιώματα	1	Δικαιώματα
• αντίθεση και τεκμήρια		
• ύφος συναισθηματικό		
• χρόνοι		
Άνθρωπος και Περιβάλλον	9	Επιστήμη
• τίτλος		
• συνυποδήλωση		
• Ρουκ		
Παγκοσμιοποίηση και μύθοι	17	Πολιτισμός
• εισαγωγικά		
• ύφος οικείο		
• ουσιαστικά και επίθετα		
• Εμπειρικός		
Ατομική επιλογή ή συλλογική ευθύνη	26	Ψυχολογία
• τίτλος		
• πρόθεση		
• Κάφκα		
Γράφω, άρα υπάρχω	35	Πολιτισμός
• τίτλος		
• επίκληση στο συναίσθημα		
• στίξη		
Των Νεοελλήνων οι παρέες	42	Ψυχολογία
• προτροπή		
• αλληλουχία		
• πρόσωπο		
• ύφος απλό		
Η αξία της αμφιβολίας	49	Ψυχολογία
• τεκμήριο με παράδειγμα		
• στίξη		
• ύφος σοβαρό		
• Παπανούτσος		
Απέτυχα στο διαγώνισμα	56	Ψυχολογία
• συμπέρασμα		
• στίξη		
• τροπικότητα		
Η άγνοια προκαλεί φόβο και δημιουργεί προκαταλήψεις	63	Δικαιώματα
• αντίθεση		
• μεταφορά και πρόθεση		
Η εθνική πολιτική για την ισότητα των φύλων	71	Δικαιώματα
• διαίρεση		
• προσωπικό βίωμα		

• παθητική σύνταξη		
3 Πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης	78	Επιστήμη
• τίτλος • αλληλουχία • Φακίνου		
6 πυλώνες της ευτυχίας	85	Ψυχολογία
• πρόσωπο		
Δημοκρατία	91	Πολιτεία
• ερωτήσεις • αναλογία • μεταφορά		
Η διάχυση της βίας	98	Δικαιώματα
• ενότητες και πλαγιότιτλος • ύφος και γλώσσα		
Η αρχιτεκτονική του λάθους	106	Ψυχολογία
• μεταφορά • στίξη • αντίθεση • γλώσσα • Καζαντζάκης • Ρίτσος		
Ο φόβος της προόδου	114	Επιστήμη
• τροπικότητα • συνυποδήλωση • πρόσωπο και πρόθεση		
Παράδοση και νεωτερικότητα	121	Πολιτισμός
• πρόθεση και σχόλια • πρόσωπο • προφορικότητα		
Ο χρόνος της αναμενόμενης ευτυχίας	129	Ψυχολογία
• εισαγωγικά • πρόσωπο • πρόθεση		
Εγκώμιο της Φιλίας	137	Ψυχολογία
• αλληλουχία • συνυποδήλωση • ερωτήσεις • Παπανούτσος		
Σειρήνες	144	Επιστήμη
• τίτλος • αντίθεση και πρόθεση • σχόλια • στίξη		
Αυτοκτόνησε από «ντροπή»	150	Δικαιώματα

• ειρωνεία και πρόθεση • άρθρο • Ιωάννου		
Οπτικοακουστικά μέσα	157	Επιστήμη
• γλώσσα και επιχειρήματα • συνοχή και αλληλουχία • επίθετα και σχόλια • πρόσωπο και πρόθεση		
Το φίλαθλο πνεύμα	163	Ψυχολογία
• γλώσσα και πρόθεση • παθητική σύνταξη • τροπικότητα		
Η λογοτεχνία στο σχολείο	169	Παιδεία
• συμπέρασμα • τροπικότητα • πρόσωπο • έγκλιση		
Οικογένεια σε κρίση	177	Ψυχολογία
• τίτλος • ειρωνεία και τροπικότητα και πρόθεση • ύφος λόγιο • μικροπερίοδος		
Τηλεργασία	184	Επιστήμη
• τίτλος • πρόσωπο και πρόθεση • ασύνδετο • ύφος		
Λογοτεχνία και κριτική, οι δίδυμες αδελφές	191	Πολιτισμός
• προφορικότητα • διαίρεση και αντίθεση και ορισμός • ύφος ανεπίσημο • Πατρικός • Μόντης		
Μοναξιά: η πληγή του 21ου αιώνα	198	Ψυχολογία
• παράγραφος και πρόθεση • πλάγιος λόγος • ασύνδετο		
Ηθική και οικουμενικές αξίες στον σημερινό κόσμο	205	Δικαιώματα
• διαίρεση και αντίθεση • αλληλουχία • ειρωνεία και καταγγελία και πρόθεση • Βρεττάκος		
Τα στερεότυπα	211	Δικαιώματα
• τίτλος		

• ασύνδετο • επιστημονικός λόγος		
Αειφόρος ανάπτυξη • γλώσσα • πρόσωπο	219	Επιστήμη
Πολίτες του κόσμου • φωτογραφία • εισαγωγικά	226	Δικαιώματα
Τα μεταλλαγμένα τρόφιμα και οι κίνδυνοι που κρύβουν • τίτλος και πρόθεση • συνυποδήλωση • Σκαμπαρδώνης	235	Επιστήμη
Υπερατλαντικό δουλεμπόριο από το 15ο αιώνα • πρόθεση • μαρτυρία • τίτλος • Μπρέγκμαν • Φακίνου	243	Δικαιώματα
Η νήσος του Πάσχα κι εμείς • αναλογία • γλώσσα και πρόθεση • Μπρέγκμαν	251	Επιστήμη
Απουσιάζει λόγω ασθενείας • αλληλουχία • πείραμα • ερωτήσεις • Δραγούμης	259	Ψυχολογία
Περιστασιακοί φίλοι • πρόσωπο • επιστολή: γλώσσα και πρόθεση • Ίσαρης	268	Ψυχολογία
Η κλιματική αλλαγή είναι εδώ • τίτλος • ερωτήσεις • σχόλια και στίξη • Χιόνης	277	Επιστήμη
Εκπαιδεύουν παιδιά με περιβαλλοντική συνείδηση • λογική και αυθεντία • τροπικότητα • πρόσωπο • ΟΗΕ • Ταχτσής	286	Επιστήμη
Η κατάκτηση της ευτυχίας σε 7 απλά μαθήματα • οδηγίες	294	Ψυχολογία

Πλανητική η κρίση της παιδείας	302	Παιδεία
• συλλογισμός • αυθεντία • αντίθεση • Νουσμπάουμ • Θέμελης		
Τα δύο βασικά βάρη της δημοκρατίας	310	Πολιτεία
• πρόθεση • ορισμός		
Η θέση της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία	318	Δικαιώματα
• τίτλος • πρόσωπο και πρόθεση • Πατρίκιος		
Ελευθερία και ευθύνη	326	Πολιτεία
• τίτλος • πρόθεση • πρόσωπα • Αναγνωστάκης		
Το γράψιμο υπερβαίνει το βίωμα	334	Πολιτισμός
• πρόθεση • ερωτήσεις • Σεφέρης • Γκάνας		
Παράγει η ανεργία ρύπανση	341	Επιστήμη
• ύφος και γλώσσα • τίτλος • Σαχτούρης		
Η γλώσσα ως παράθυρο στην ανθρώπινη φύση	347	Πολιτισμός
• τεκμήρια επιστημονικά		
Καμία πατρίδα για την Τρίτη ηλικία	355	Δικαιώματα
• πρόθεση • τίτλος • Κορτώ		
Ανθρώπινα δικαιώματα, φτώχεια και αποκλεισμός	362	Δικαιώματα
• αυθεντία • σκίτσο • ΟΗΕ • Γώγου		
Ψηφιακά κατοικίδια	369	Επιστήμη
• αυθεντία • ερωτήσεις • Ισιγκούρο		
Η σημασία της λαϊκής παράδοσης	377	Πολιτισμός
• επιστημονικός λόγος		

• Φακίνου			
Ο αντίκτυπος της Τεχνολογίας	384	Επιστήμη	
• πρόθεση • αλληλουχία • αναλογία • μεταφορά και πρόθεση • Τσόμσκι			
Μη στερείτε από τα παιδιά τα λάθη τους	392	Παιδεία	
• πρόθεση • τίτλος • μεταφορά • Ελύτης			
Ο κυνηγός των χαμένων καλών τρόπων	400	Επιστήμη	
• πρόθεση • τίτλος • μεταφορά • πρόθεση			
Ο φτωχός συγγενής	407	Παιδεία	
• πρόθεση • τίτλος • ύφος απλό • Ρουκ			
Περίπατος στην Ευρώπη	413	Πολιτισμός	
• αναλογία • γλώσσα • Θεοτοκάς • Ρομιγί • Βρεττάκος			
Τεχνητή Νοημοσύνη	420	Επιστήμη	
• πρόθεση • πρόσωπο • τεκμήρια • Ισιγκούρο			
Πώς χάθηκε μισός αιώνας για τη σωτηρία της Γης	428	Επιστήμη	
• πρόθεση • σύγκριση και παραδείγματα • ερωτήσεις • Χιόνης			
Σκέψεις για τη θανατική ποινή	436	Δικαιώματα	
• παράγραφος • πρόσωπο και πρόθεση • Καμύ			
Πολιτισμός της εικόνας ή βλέπω, άρα υπάρχω	443	Επιστήμη	
• εικόνα			

• πειστικότητα • ερωτήσεις • <u>ομιλία</u>			
Γονείς – έφηβοι: επανάσταση ή αρμονική συμπίεση	450	Ψυχολογία	
• πρόθεση και πειθώ • αλληλουχία • μεταφορά • επίθετα • <u>ομιλία</u>			
Σπιναλόγκα: Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς	459	Πολιτισμός	
• επίκληση και πρόθεση • ασύνδετο • μεταφορά • <u>επιστολή</u> • Βρεττάκος			
Η πανδημία Covid-19	468	Δικαιώματα	
• πρόθεση • επιστημονικός λόγος • <u>άρθρο</u> • Καρούζος			
Αποκαλύπτοντας τη βία	478	Δικαιώματα	
• παράγραφος • πρόθεση και ύφος και γλώσσα • <u>άρθρο</u> • Ταχτσής			
Διεθνές Δίκαιο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου	487	Δικαιώματα	
• ενεργητική σύνταξη • διάλογος • παραδείγματα			
Ένταξη στον κατάλογο της UNESCO	496	Ψυχολογία	
• ερώτηση • πειστικότητα • πρόθεση και γλώσσα • <u>ομιλία</u> • Βενέζης			
Επιτυχής μεταμόσχευση πνεύμονα	506	Επιστήμη	
• τίτλος • πρόθεση και γλώσσα και πειστικότητα • παθητική σύνταξη • τροπικότητα • <u>ομιλία</u> • Βρεττάκος			
Η αναγκαιότητα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης	515	Επιστήμη	
• σκίτσο			

• τίτλος • γλώσσα και πρόθεση • <u>ομιλία</u>			
Η θέση του πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση	523	Πολιτισμός	
• τίτλος • <u>άρθρο</u> • Βρεττάκος			
Τα μυστικά του ψηφιακού μετασχηματισμού	532	Επιστήμη	
• τίτλος • ξένες λέξεις και εισαγωγικά • ύφος απλό • πρόθεση και γλώσσα • <u>άρθρο</u>			
Πολιτισμός της εικόνας ή βλέπω, άρα υπάρχω	542	Επιστήμη	
• γλώσσα και πρόθεση			
Ανάλυση των όρων της παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης	549	Ψυχολογία	
• πρόθεση • μεταφορά και πρόθεση • επιστημονικό άρθρο			
Ασώματες μηχανές παραγωγής ψεύδους	556	Επιστήμη	
• ρήμα • πρόσωπο και μεταφορά			
Η Ελλάδα θα γίνει θερμότερη και ξηρότερη	564	Επιστήμη	
• παράγραφος • πρόθεση και γλώσσα • ύφος απλό • Ελύτης			
Αντιφατικοί οι Έλληνες για το προσφυγικό	571	Δικαιώματα	
• πρόσωπο και χρόνοι			
Πολιτιστική κληρονομιά	579	Πολιτισμός	
• πλαγιότιτλος και αλληλουχία • ύφος απλό • Πεσσόα			
Τα νέα δικαιώματα της ψηφιακής πολιτειότητας	586	Πολιτεία	
• αλληλουχία • πρόθεση και γλώσσα			
Η ψυχολογία της αναμονής στην ουρά	593	Ψυχολογία	
• αφήγηση • πρόλογος • αλληλουχία • προφορικός λόγος			
Σχολική βία και σχολικός εκφοβισμός	600	Ψυχολογία	
• αλληλουχία • Πληροφοριογράφημα			

Πόλεμος και Ειρήνη	607	Δικαιώματα
• αναλογία • αυθεντία και πρόθεση • γλώσσα και πρόθεση • Σαχτούρης		
Πόσο ηθικοί ταξιδιώτες είμαστε	614	Ψυχολογία
• τίτλος • αντίθεση • γλώσσα διαφήμισης • Νιρβάνας		
Η πρόκληση της επιστημονικής-τεχνολογικής ανάπτυξης	622	Επιστήμη
• σκίτσο • παράγραφος • συνοχή • επιστημονικός λόγος		
Πίσω από τα συμβάντα	630	Δικαιώματα
• τίτλος • πρόθεση και γλώσσα • ΟΗΕ		
Είμαι Έλλην, το καυχώμαι	638	Δικαιώματα
• λογική και συναίσθημα • γλώσσα και πρόθεση		
9 στους 10 θα έκαναν ηλεκτροσόκ σε άλλους	646	Επιστήμη
• πρόθεση • ερώτηση • μακροπερίοδος • ύφος		
Προβλέψεις για την τεχνητή νοημοσύνη	654	Επιστήμη
• τίτλος • αυθεντία • τροπικότητα • ύφος λόγιο • Χόκινγκ • Δημουλά		
Η λαϊκή παράδοση	661	Πολιτισμός
• προφορικότητα • επιστημονικός λόγος • στίξη • Εγγονόπουλος • Μυριβήλης		
Η λογοτεχνία ως διπλωματία	667	Πολιτισμός
• τίτλος • αυθεντία • μεταφορά		

• Εμπειρικός			
Τα παλιά γεφύρια	673	Πολιτισμός	
• αιτιολόγηση και αποτέλεσμα και πρόθεση • πρόσωπο • ύφος απλό			
Το μέλλον στα χέρια της τεχνητής νοημοσύνης	680	Επιστήμη	
• πρόθεση • αποτέλεσμα και ορισμός και πρόθεση			
Η πολιτική του φόβου	687	Ψυχολογία	
• τεκμήρια • τίτλος • ύφος			
Ψηφιακός ανθρωπισμός και τεχνητή νοημοσύνη	695	Δικαιώματα	
• τίτλος • αναλογία			
Σχέση γλώσσας και εικόνας	703	Πολιτισμός	
• πρόθεση και λογική • ύφος απλό • αυθεντία • Σαχτούρης			
Η 35χρονη Εσμά δεν θα περιμένει άλλο	711	Δικαιώματα	
• γλώσσα και πρόθεση • πρόσωπο • Πατρίκιος			
Πολιτισμός και τεχνολογία	718	Επιστήμη	
• τροπικότητα • παράγραφος και πειστικότητα			
Το φαινόμενο της μαζοποίησης	726	Ψυχολογία	
• πρόσωπο • ερωτήσεις • πρόθεση και γλώσσα • Ιωάννου			
Ολοκαύτωμα	735	Δικαιώματα	
• πρόθεση και οργάνωση • τροπικότητα • αποτελεσματικότητα • Μπρέγκμαν			
Αρνούμαι να αποδεχτώ το τέλος του ανθρώπου	742	Δικαιώματα	
• αλληλουχία • ύφος απλό • μεταφορά και πρόθεση			
Ατομικισμός, Μαζοποίηση και Μοναξιά	749	Ψυχολογία	
• πρόθεση και οργάνωση • πρόσωπο και πρόθεση			

• μεταφορά • Έκο			
Η επιστροφή μου στην Ελλάδα	756	Πολιτισμός	
• χρόνοι • αλληλουχία			
Υπερτουρισμός	765	Ψυχολογία	
• ορισμός • πρόθεση και επίθετα και αντίθεση και μεταφορά • Δημουλά			
Τεχνητή νοημοσύνη: Μια διακριτική απομυθοποίηση	773	Επιστήμη	
• τίτλος • παραδείγματα • εισαγωγικά			
Επιστήμη και προφητεία	782	Επιστήμη	
• αναλογία και παραδείγματα • έγκλιση και πρόσωπο και κατακλείδα • ύφος και γλώσσα και άρθρο			
Δουλειά από την παραλία: μια νέα τάση	790	Επιστήμη	
• συμβολισμός • σύγκριση και αναλογία • τεκμήρια • προφορικότητα			
Αφροδίτη της Μήλου	800	Πολιτισμός	
• δοκίμιο • τίτλος • ύφος και γλώσσα			
Ο αποκλεισμός της φαντασίας	807	Παιδεία	
• τίτλος • μεταφορά • γλώσσα και πρόθεση • Καζαντζάκης			
Οι ασυμβίβαστοι	814	Ψυχολογία	
• τεκμήρια • γλώσσα • μεταφορά • Παναγιωτόπουλος			
Μοναξιά σε έναν Κόσμο Μαζικής Επικοινωνίας	821	Ψυχολογία	
• αντίθεση και ερώτηση • αλληλουχία • παράγραφος • Παναγιωτόπουλος			
Πρόκληση ή απειλή	830	Επιστήμη	
• τεκμήρια • πλάγιος λόγος			

Τοξική αρρενωπότητα	837	Δικαιώματα
• γλώσσα και πρόθεση • αλληλουχία • επιστημονικός λόγος		
Η καραντίνα ωφέλησε σοβαρά τα οικοσυστήματα	845	Επιστήμη
• συνοχή • Γκάτσος		
Έμφυλη βία: Ορισμός, Αιτίες και Συνέπειες	853	Δικαιώματα
• πρόθεση • τροπικότητα		
Η φιλία	860	Ψυχολογία
• πρόθεση και γλώσσα • πρόσωπο • προφορικότητα και ύφος		
Το σχολείο οφείλει να καλλιεργήσει έναν πατριωτισμό	866	Δικαιώματα
• αντίθεση • Καζαντζάκης		
Κλιματική αλλαγή και διατροφή	873	Ψυχολογία
• πρόθεση και πρόσωπο και έγκλιση • τίτλος • ύφος και γλώσσα		
Η ζωή μετακόμισε στα δίκτυα	880	Επιστήμη
• σκίτσο • σύγκριση • ασύνδετο • περιγραφή και αφήγηση		
Συνέντευξη με δημιουργό της Τεχνητής Νοημοσύνης	887	Επιστήμη
• τίτλος και πρόθεση • συνυποδήλωση • ερωτήσεις		
Σήμερα δεν είναι η ημέρα της γυναίκας	896	Δικαιώματα
• τεκμήρια • τίτλος και πρόθεση • εισαγωγικά • αποτελεσματικότητα • Παλαμάς		
Σχολική Ενσωμάτωση	904	Δικαιώματα
• αντίθεση • ερωτήσεις • πρόσωπο • Πατρίκιος		
Πώς λειτουργεί ο καταναλωτισμός	911	Ψυχολογία
• παράγραφος και πρόθεση • αυθεντία		

• συνυποδήλωση • Καζαντζάκης			
Οι «φίλοι» του facebook	919	Ψυχολογία	
• πρόσωπο και πρόθεση • αιτιολόγηση • τίτλος • στίξη			
Έχουν τα ζώα δικαιώματα	926	Ψυχολογία	
• ύφος και γλώσσα και πρόθεση • σύγκριση • σύγκριση • Σαβατέρ			
Τα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία	933	Δικαιώματα	
• σκίτσο • σύγκριση • τροπικότητα • συνοχή			
Ευτυχία	939	Ψυχολογία	
• αναλογία • τίτλος • πρόθεση και γλώσσα • Σαβατέρ			
Η επιδημία της νέας μοναξιάς	945	Ψυχολογία	
• σύγκριση • τεκμήρια • περιγραφή και αφήγηση • Χικμέτ			
Τι είναι σπινισμός	951	Ψυχολογία	
• ύφος και γλώσσα • ύφος • αντίθεση			
Ποια οικολογική συνείδηση	958	Επιστήμη	
• χρονογράφημα			
Υπουργείο Μοναξιάς	966	Ψυχολογία	
• αμφισβήτηση και μεταφορά			

Ποιήματα Καβάφη

Che fece... il gran rifiuto (1901)

Σε μερικούς ανθρώπους έρχεται μιά μέρα
που πρέπει το μεγάλο Ναι ή το μεγάλο Όχι
να πούνε. Φανερώνεται αμέσως όποιος τόχει
έτοιμο μέσα του το Ναι, και λέγοντάς το πέρα

πηγαίνει στην τιμή και στην πεποίθησί του.
Ο αρνηθείς δεν μετανοιώνει. Αν ρωτιούνταν πάλι,
όχι θα ξαναέλεγε. Κι όμως τον καταβάλλει
εκείνο τ' όχι -το σωστό- εις όλην την ζωή του.

Επέστρεφε (1912)

Επέστρεφε συχνά και παίρνε με,
αγαπημένα αισθήσεις επέστρεφε και παίρνε με —
όταν ξυπνά του σώματος η μνήμη,
κ' επιθυμία παληά ξαναπερνά στο αίμα·
όταν τα χείλη και το δέρμα ενθυμούνται,
κ' αισθάνονται τα χέρια σαν ν' αγγίζουν πάλι.

Επέστρεφε συχνά και παίρνε με την νύχτα,
όταν τα χείλη και το δέρμα ενθυμούνται....

Η Σατραπεία (1910)

Τι συμφορά, ενώ είσαι καμωμένος
για τα ωραία και μεγάλα έργα
η άδικη αυτή σου η τύχη πάντα
ενθάρρυνσι κ' επιτυχία να σε αρνείται·
να σ' εμποδίζουν ευτελείς συνήθειες,
και μικροπρέπειες, κι αδιαφορίες.
Και τι φρικτή η μέρα που ενδίδεις
(η μέρα που αφέθηκες κ' ενδίδεις),
και φεύγεις οδοιπόρος για τα Σούσα,
και πιαίνεις στον μονάρχη Αρταξέρξη
που ευνοϊκά σε βάζει στην αυλή του,
και σε προσφέρει σατραπείες, και τέτοια.
Και συ τα δέχεσαι με απελπισία

αυτά τα πράγματα που δεν τα θέλεις.
Άλλα ζητεί η ψυχή σου, γι' άλλα κλαίει·
τον έπαινο του Δήμου και των Σοφιστών,
τα δύσκολα και τ' ανεκτίμητα Εύγε·
την Αγορά, το Θέατρο, και τους Στεφάνους.
Αυτά πού θα στα δώσει ο Αρταξέρξης,
αυτά πού θα τα βρείς στη σατραπεία·
και τι ζωή χωρίς αυτά θα κάμεις.

Όσο μπορείς (1913)

Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου,
μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες.

Μην την εξευτελίζεις πιαίνοντάς την,
γυρίζοντας συχνά κ' εκθέτοντάς την,
στων σχέσεων και των συναναστροφών
την καθημερινήν ανοησία,

ως που να γίνει σα μιά ξένη φορτική.

Θυμήσου, σώμα (1918)

Σώμα, θυμήσου όχι μόνο το πόσο αγαπήθηκες,
όχι μονάχα τα κρεβάτια όπου πλάγιασες,
αλλά κ' εκείνες τες επιθυμίες που για σένα
γυάλιζαν μες στα μάτια φανερά,
κ' ετρέμανε μες στη φωνή — και κάποιο
τυχαίον εμπόδιο τες ματαίωσε.
Τώρα που είναι όλα πια μέσα στο παρελθόν,
μοιάζει σχεδόν και στες επιθυμίες
εκείνες σαν να δόθηκες — πώς γυάλιζαν,
θυμήσου, μες στα μάτια που σε κύτταζαν·

πώς έτρεμαν μες στη φωνή, για σε, θυμήσου, σώμα.

Πηγή;

<https://www.lavart.gr/20-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CF%89%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AF%CE%BD%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%B2%CE%AC%CF%86%CE%B7-%CE%B3%CE%B5%CE%BD/>

Πεζογραφία

Φερνάντο Πεσσόα – «Βιβλίο της ανησυχίας»

Είσαι ελεύθερος όταν μπορείς να απομακρυνθείς από τους ανθρώπους, χωρίς να σε υποχρεώνουν να τους αναζητείς η ανάγκη του χρήματος ή το ένστικτο του κοπαδιού ή η αγάπη, η δόξα, η περιέργεια, πράγματα που δεν βρίσκουν τροφή στη σιωπή και στη μοναξιά.

Αν σου είναι αδύνατο να ζήσεις μόνος, έχεις γεννηθεί σκλάβος. Μπορεί να έχεις όλες τις μεγαλοσύνες του πνεύματος κι όλες της ψυχής: είσαι ένας σκλάβος ευγενής, ένας δούλος έξυπνος, μα δεν είσαι ελεύθερος. Και δεν είσαι εσύ ο υπεύθυνος γι' αυτήν την τραγωδία, διότι η τραγωδία του να έχεις γεννηθεί έτσι δεν αφορά εσένα μα το ίδιο το Πεπρωμένο απέναντι στον εαυτό του.

Αλίμονο σε σένα όμως αν είναι το φορτίο της ζωής, η ίδια η ζωή που σε σκλαβώνει. Αλίμονο σε σένα, που έχεις γεννηθεί ελεύθερος, αυτόρκης και ικανός να αποχωριστείς τους ανθρώπους, αν η φτώχεια σου σου επιβάλλει να ζεις μαζί τους. Αυτή μάλιστα, αυτή είναι η δική σου τραγωδία που κουβαλάς παντού μαζί σου.

Charlotte Bronte – «Jane Eyre»

Οι νόμοι και οι αρχές δεν είναι για τις στιγμές που δεν υπάρχει πειρασμός: είναι για τέτοιες στιγμές όπως αυτή, όταν το σώμα και η ψυχή ξεγεύονται σε ανταρσία ενάντια στην αυστηρότητά τους- αυστηροί είναι- απαραβίαστοι πρέπει να είναι. Αν κατά την προσωπική μου ευκολία μπορούσα να τις παραβιάσω, ποια θα ήταν η αξία τους;

Douglas Stuart – «Σάγκι Μπείν»

Αχ έχω μείνει μόνος για χρόνια τώρα. Μόνος πολύ πριν πεθάνει η γυναίκα μου. Μην μας παρεξηγήσετε. Ήταν μια καλή γυναίκα, μια καλή γυναίκα σαν την Κολίν μας, αλλά εμείς είχαμε κολλήσει στη ρουτίνα μας. Αν το καλοσκεφτείς, ήμουν κάτω από τη γη το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου. Δεν είχα πολλά μέσα μου για να τα μοιραστώ στο τέλος της ημέρας. Μετά από είκοσι χρόνια, για τι πράγμα να μιλήσεις; Αλλά ήταν μια καλή γυναίκα. Συνήθιζε να μου φτιάχνει μεγάλα ζεστά δείπνα, με κρέας και σάλτσα, το πιάτο καυτό γιατί το ζέσταινε όλη μέρα στο φούρνο. Τρώγαμε μεγάλα ζεστά δείπνα γιατί δεν είχαμε τίποτα άλλο να πούμε. Τίποτα αξιόλογο, έτσι κι

αλλιώς. Είμαι σαράντα τριών. Τέσσερα χρόνια μεγαλύτερος από τότε που πέθανε ο πατέρας μου, οπότε θα έπρεπε να είχα τελειώσει. Θα έπρεπε να είχα αποσυρθεί από τους λάκκους, να ζήσω τις υπόλοιπες μέρες μου μαζί της και χωρίς να έχω τίποτα να πω.

Τολστόι – «Το Ημερολόγιο Σοφίας»

Τα πράγματα που κάνουμε για να γίνει η ζωή μας πιο άνετη μού θυμίζουν τη στρουθοκάμηλο που κρύβει το κεφάλι της για να μη βλέπει τους εχθρούς της.

Συμπεριφερόμαστε χειρότερα κι απ' τη στρουθοκάμηλο.

Προκειμένου να εξασφαλίσουμε κάποιο αβέβαιο, αμφίβολο μέλλον, καταστρέφουμε οριστικά τη ζωή μας στο συγκεκριμένο μας παρόν.

Οι άνθρωποι σήμερα προσπαθούν ανόητα να πιστέψουν ότι όλος ο παραλογισμός κι η σκληρότητα του κόσμου – ο πλούτος των λίγων, η μεγάλη φτώχεια των πολλών, η βία και ο πόλεμος – βρίσκονται έξω απ' τη δική τους ζωή και δεν επηρεάζουν ούτε τους ίδιους ούτε τον τρόπο ζωής τους.

Μια παρανόηση παραμένει παρανόηση, ακόμα κι όταν τη συμμερίζεται η πλειονότητα των ανθρώπων.

Αλμπέρ Καμύ – «Ο επαναστατημένος άνθρωπος»

Τι είναι ένας επαναστατημένος άνθρωπος; Ένας άνθρωπος που λέει όχι. Αρνιέται αλλά δεν παραιτείται: είναι ακόμα κι αυτός που λέει ναι από την πρώτη του κίνηση. Ένας σκλάβος που σ' όλη του τη ζωή δεχόταν διαταγές ξαφνικά κρίνει μια νέα εντολή απαράδεκτη. Ποιο είναι το περιεχόμενο αυτού του “όχι”;

Σημαίνει, λόγου χάρη, “η υπόθεση τραβάει μακριά”, “μέχρι εκεί και μη παρέκει”, “το παρακάνετε” κι ακόμα “υπάρχει ένα όριο που δε θα ξεπεράσετε”. Με λίγα λόγια αυτό το όχι επιβεβαιώνει την παρουσία ενός ορίου. Ξαναβρίσκουμε την ίδια ιδέα του ορίου στο αίσθημα του επαναστατημένου ότι ο άλλος υπερβάλλει, ότι απλώνει τα δικαιώματά του πέρα από κάποια σύνορα όπου εκεί βρίσκουν αντιμέτωπο ένα άλλο δικαίωμα και περιορίζονται απ' αυτό.

Έτσι το κίνημα εξέγερσης στηρίζεται ταυτόχρονα πάνω στην κατηγορηματική άρνηση μιας παραβίασης που κρίνεται απαράδεκτη και την όχι πολύ ξεκάθαρη βεβαιότητα ενός σταθερού δικαιώματος ή σωστότερα την εντύπωση του επαναστατημένου ότι “έχει το δικαίωμα να...”

Ζαν-Πολ Σαρτρ – «Ο Υπαρξισμός είναι ένας Ανθρωπισμός»

...Βέβαια, δεν γνώρισα τον μεγάλο έρωτα ή τη μεγάλη φιλία, αλλά σ' αυτό φταίει το γεγονός ότι δεν έλαχε να συναντήσω τον άντρα ή τη γυναίκα που να ήταν άξιοι για την αγάπη ή για τη φιλία μου.

Δεν έγραψα πολύ καλά βιβλία και γι' αυτό φταίει το ότι δεν είχα πολύ διαθέσιμο ελεύθερο καιρό στη διάθεσή μου.

Δεν έκανα παιδιά για να τους αφιερωθώ, γιατί δεν βρήκα τον άνθρωπο που θα μπορούσα να φτιάξω μαζί του τη ζωή μου.

Έμειναν λοιπόν αχρησιμοποίητες μέσα μου και είναι πάντα βιώσιμες ένα πλήθος από διαθέσεις, κλίσεις, δυνατότητες, που μου δίνουν μια αξία, την οποία ασφαλώς δεν μου επιτρέπει να επικαλεσθώ η σειρά των πράξεών μου.

Έρμαν Έσσε – «Ο Λύκος της Στέπας»

Αχ, είναι δύσκολο να βρεις αυτό το θεϊκό μονοπάτι μέσα σ' αυτή τη ζωή που κάνουμε, σε τούτη δω την αποβλακωμένη και ανούσια εποχή με την πνευματική της στειρότητα, την αρχιτεκτονική της, τις επιχειρήσεις της, την πολιτική της, τους ανθρώπους της! Πως θα μπορούσα να μην καταντήσω ένας μοναχικός λύκος, ένας άξεστος ερημίτης, αφού δεν συμμερίζομαι τους στόχους της και τις αξίες της και δεν καταλαβαίνω καμιά από τις απολαύσεις της; Δεν μπορώ να μείνω για πολλή ώρα ούτε στο θέατρο ούτε στον κινηματογράφο. Σπάνια διαβάζω εφημερίδα κι ακόμα πιο σπάνια κάποιο μοντέρνο βιβλίο. Δεν μπορώ να καταλάβω ποια ευχαρίστηση και ποια χαρά βρίσκουν οι άνθρωποι με το να συνωστίζονται στα ξενοδοχεία και στους σιδηροδρόμους, στα κέντρα με την αποπνιχτική ατμόσφαιρα και την απαίσια μουσική, στα μπαρ και στα βαριετέ, στις διεθνείς εκθέσεις και στον ιππόδρομο...

Από την άλλη μεριά, όσα μου συμβαίνουν στις σπάνιες ώρες τις χαράς μου, όσα για μένα είναι ζωή, ευδαιμονία, έκσταση και πνευματική ανάταση, οι άνθρωποι, γενικά, τα αναζητούν μόνο στην φαντασία. Στην πραγματική ζωή τα βρίσκουν παράλογα και απίθανα. Κι έτσι, αν οι άνθρωποι έχουν δίκιο, αν αυτή η μουσική των νυχτερινών κέντρων είναι απόλαυση, αν αυτή η μαζική διασκέδαση δίνει χαρά κι αν αυτό το αμερικανοποιημένο πλήθος που ευχαριστείται με το τίποτα έχει δίκιο, τότε εγώ έχω άδικο, είμαι τρελός. Είμαι στ' αλήθεια ο Λύκος της Στέπας, όπως συχνά αποκαλώ τον εαυτό μου, αυτό το ξεστρατισμένο αγρίμι, που δε βρίσκει ούτε σπιτικό, ούτε χαρά, ούτε ελπίδα σ' ένα κόσμο παράξενο και ακατανόητο.

Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες – «Εκατό χρόνια μοναξιά»

Ο άνθρωπος μια μέρα των ημερών, πρέπει να μάθει να χτίζει όνειρα, εκεί που οι ελπίδες τελειώνουν. Τα πράγματα έχουν τη δική τους ζωή, φτάνει μόνο να ξυπνήσεις την ψυχή τους. Αισθάνθηκε ξεχασμένος, όχι με την επανορθώσιμη λησμονιά της καρδιάς, αλλά με την σκληρή και αμετάκλητη λησμονιά του θανάτου. Είχε πάει στον άλλο κόσμο, αλλά γύρισε γιατί δεν άντεξε

την μοναξιά. Έφτασε να υποκρίνεται με τόση αληθοφάνεια, ώστε κατέληξε να παρηγορείται με τα ίδια της τα ψέματα. Στην πραγματικότητα δεν τον ενδιέφερε ο θάνατος, μόνο η ζωή και για αυτό το συναίσθημα που αισθάνθηκε, όταν απήγγειλαν την καταδίκη (σε θάνατο), δεν ήταν φόβος αλλά νοσταλγία. Το μυστικό για τα καλά γηρατειά δεν ήταν τίποτε άλλο από μια τίμια συμφωνία με τη μοναξιά. Δεν πεθαίνει κανείς όταν πρέπει, αλλά όταν μπορεί. Ο άλλος πόλεμος, ο αιματοκυλισμένος είκοσι χρόνια, δεν τους είχε στοιχίσει τόσο όσο ο διαβρωτικός πόλεμος των αιώνιων αναβολών. Ο κόσμος θα έχει γα..θεί πέρα για πέρα τη μέρα που οι άνθρωποι θα ταξιδεύουν στην πρώτη θέση και η λογοτεχνία στο βαγόνι με τα εμπορεύματα. Είχε φύγει μακριά της, προσπαθώντας να την βγάλει από το μυαλό του, όχι μόνο με την απόσταση, αλλά και με μια απερίσκεπτη ορμή, που οι σύντροφοι του έπαιρναν για τόλμη. Αλλά όσο περισσότερο βούταγε την εικόνα της στη λάσπη του πολέμου τόσο περισσότερο ο πόλεμος έμοιαζε με την Αμαράντα. Έτσι, είχε βασανιστεί στην εξορία, ψάχνοντας να βρεί τρόπο να τη σκοτώσει με τον ίδιο το θάνατο του. Έσκαψε τόσο βαθιά στα αισθήματα του και αναζητώντας το συμφέρον, συνάντησε τον έρωτα, γιατί προσπαθώντας να την κάνει να τον αγαπήσει, κατέληξε να την αγαπήσει αυτός. Τη συνάντησε στην εικόνα που πλημμύριζε την ίδια την τρομερή του μοναξιά. Μετά από τόσα χρόνια θάνατο, ήταν τόση η λαχτάρα για τους ζωντανούς, τόσο πιεστική η ανάγκη για συντροφιά, τόσο τρομακτική η προσέγγιση σε εκείνον τον άλλο θάνατο που υπάρχει μέσα στο θάνατο, που ο Προυδένσιο Αγκιλάρ είχε φτάσει να αγαπήσει τον χειρότερο εχθρό του...

Τζωρτζ Όργουελ – «1984»

-Πώς βεβαιώνεται κάποιος για τη δύναμη του πάνω σε ένα άλλο, Ουίνστων;
Ο Ουίνστων σκέφτηκε:
-Κάνοντας τον να υποφέρει, είπε.

-Ακριβώς. Κάνοντας τον να υποφέρει. Η υπακοή δεν αρκεί.

Αν δεν υποφέρει, πως μπορεί να είσαι βέβαιος πως υπακούει στη δική σου θέληση και όχι στη δική του;

Δύναμη είναι να επιβάλλεις πόνο και ταπείνωση.

Δύναμη είναι να κομματιάσεις το ανθρώπινο μυαλό και να το συναρμολογήσεις πάλι δίνοντας του το σχήμα που θέλεις εσύ. Αρχίζεις να καταλαβαίνεις τι κόσμο δημιουργούμε; Είναι ακριβώς το αντίθετο από τις ανόητες ηδονιστικές ουτοπίες που είχαν οραματιστεί οι παλιοί μεταρρυθμιστές.

[...] Είναι ένας κόσμος φόβου και προδοσίας και βασανιστηρίων. Ένας κόσμος καταπιεστών και καταπιεζομένων, ένας κόσμος που όσο τελειοποιείται θα γίνεται όλο και πιο ανελέητος.

[...] Οι παλιοί πολιτισμοί ισχυρίζονταν πως βασίζονταν πάνω στην αγάπη και τη δικαιοσύνη. Ο δικός μας βασίζεται στο μίσος. Στο δικό μας κόσμο δε θα υπάρχουν άλλα συναισθήματα εκτός

από το φόβο, την οργή, τη θριαμβολογία και την ταπείνωση. Όλα τα άλλα θα τα καταπνίξουμε-όλα.

Νίκος Καζαντζάκης – «Ασκητική»

Ερχόμαστε από μια σκοτεινή άβυσσο· καταλήγουμε σε μια σκοτεινή άβυσσο· το μεταξύ φωτεινό διάστημα το λέμε Ζωή. Ευτύς ως γεννηθούμε, αρχίζει κι η επιστροφή· ταυτόχρονα το ξεκίνημα κι ο γυρισμός· κάθε στιγμή πεθαίνουμε. Γι' αυτό πολλοί διαλάλησαν: Σκοπός της ζωής είναι ο θάνατος. Μα κι ευτύς ως γεννηθούμε, αρχίζει κι η προσπάθεια να δημιουργήσουμε, να συνθέσουμε, να κάμουμε την ύλη ζωή· κάθε στιγμή γεννιόμαστε. Γι' αυτό πολλοί διαλάλησαν: Σκοπός της εφήμερης ζωής είναι η αθανασία. Στα πρόσκαιρα ζωντανά σώματα τα δυο τούτα ρέματα παλεύουν: α) ο ανήφορος, προς τη σύνθεση, προς τη ζωή, προς την αθανασία· β) ο κατήφορος, προς την αποσύνθεση, προς την ύλη, προς το θάνατο. Και τα δυο ρέματα πηγάζουν από τα έγκατα της αρχέγονης ουσίας. Στην αρχή η ζωή ξαφνιάζει· σαν παράνομη φαίνεται, σαν παρά φύση, σαν εφήμερη αντίδραση στις σκοτεινές αιώνιες πηγές· μα βαθύτερα νιώθουμε: η Ζωή είναι κι αυτή άναρχη, ακατάλυτη φόρα του Σύμπαντου. Αλλιώς, πούθε η περανθρώπινη δύναμη που μας σφεντονίζει από το αγέννητο στο γεννητό και μας γκαρδιώνει· φυτά, ζώα, ανθρώπους· στον αγώνα; Και τα δυο αντίδρομα ρέματα είναι άγια. Χρέος μας λοιπόν να συλλάβουμε τ' όραμα που χωράει κι εναρμονίζει τις δυο τεράστιες τούτες άναρχες, ακατάλυτες Ορμές· και με τ' όραμα τούτο να ρυθμίσουμε το στοχασμό μας και την πράξη...

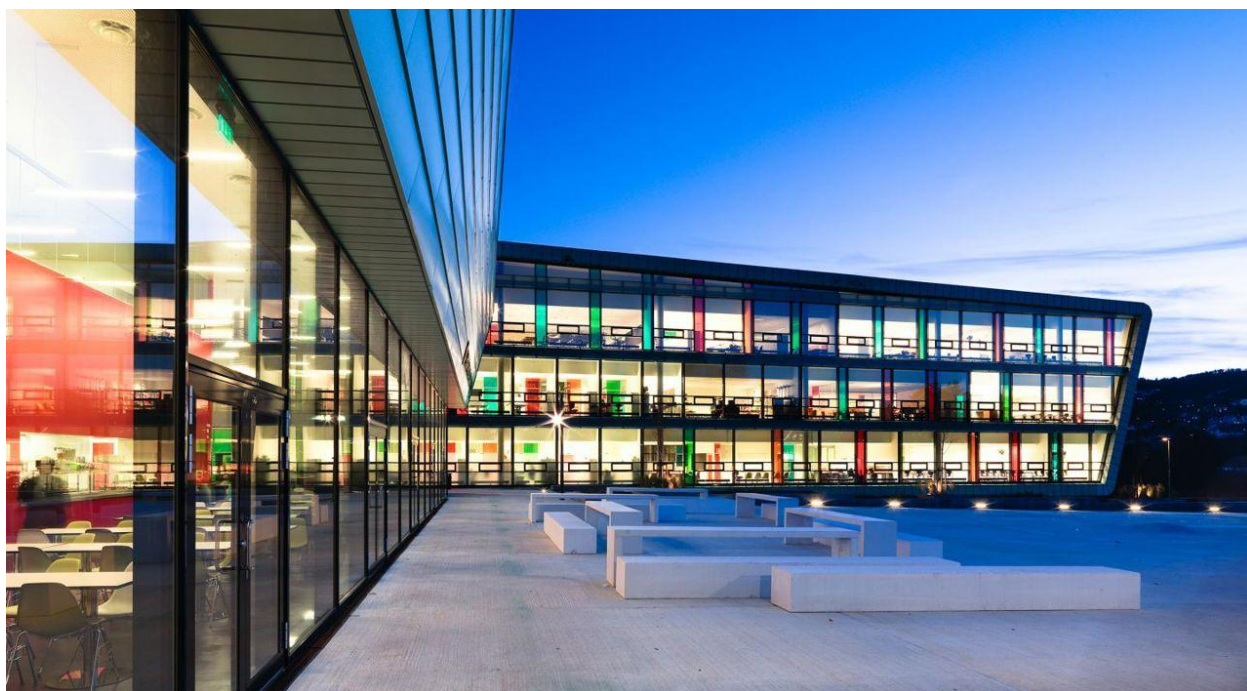
Πηγή:

<https://www.lavart.gr/%CF%84%CE%B1-10-%CF%80%CE%B9%CE%BF-%CE%B5%CE%BC%CE%B2%CE%BB%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%80%CE%AC%CF%83%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%80%CE%B1/>

Ενώ η Γκάνα έχει κάνει πολλές βελτιώσεις στο εκπαιδευτικό της σύστημα μέσω πολυάριθμων νομοθετικών και κοινοτικών μεταρρυθμίσεων, οι μαθητές εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις στην απόκτηση ποιοτικής εκπαίδευσης. Στην Υποσαχάρια Αφρική, τα χαμηλότερα ποσοστά εκπαίδευσης συσχετίζονται άμεσα με υψηλότερα ποσοστά γάμων σε παιδιά, εφηβικής εγκυμοσύνης, ποσοστά μόλυνσης από HIV/AIDS και συνεχιζόμενης φτώχειας, ειδικά για τις γυναίκες και τα κορίτσια στην Γκάνα. Για τους μαθητές των αγροτικών περιοχών, οι καθημερινές μετακινήσεις από και προς το σχολείο μπορεί να είναι μεγάλες, δύσκολες, ακόμη και μη ασφαλείς. Μερικοί μαθητές δεν έχουν καν τάξεις - η εκπαίδευσή τους λαμβάνει χώρα κάτω από ένα δέντρο. Τα παιδιά με αναπηρίες συχνά βρίσκουν τις υπάρχουσες τάξεις απρόσιτες, και ακόμη και αν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτές, οι εκπαιδευτικοί δεν είναι εξοπλισμένοι για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Δυστυχώς, σχεδόν το ένα τρίτο των μαθητών που είναι εγγεγραμμένοι στα σχολεία της Γκάνας δεν ολοκληρώνουν το δημοτικό σχολείο και μόνο το 47% ολοκληρώνει το γυμνάσιο.

<https://crosscatholic.org/blogs/2022/01/problems-and-solutions-to-the-education-system-in-ghana/>

Nordahl Grieg High School - Σχολείο στη Νορβηγία

<https://www.archdaily.com/368255/nordahl-grieg-high-school-link-arkitektur>

Καθηγητές στην Αμερική διαμαρτύρονται για τους χαμηλούς μισθούς

Η Χόουπ Μπράουν μπορεί να βγάλει 60 δολάρια δωρίζοντας πλάσμα από τα αιμοσφαίριά της δύο φορές την εβδομάδα, και λίγο περισσότερα αν πουλήσει κάποια από τα ρούχα της σε ένα κατάστημα με παρακαταθήκες. Συνήθως είναι αρκετά για να καλύψει έναν λογαριασμό ηλεκτρικού ρεύματος ή μια πληρωμή αυτοκινήτου. Αυτή η οικονομική ζογκλερία είναι πλέον μέρος της καθημερινότητάς της - κάτι που δεν περίμενε ποτέ πριν από σχεδόν δύο δεκαετίες, όταν απέκτησε μεταπτυχιακό δίπλωμα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και έγινε καθηγήτρια ιστορίας στο λύκειο.

Από την ίδρυση του πρώτου συστήματος δημόσιων σχολείων των ΗΠΑ στη Μασαχουσέτη το 1647, πολλές περιοχές δυσκολεύονταν να πληρώσουν τους δασκάλους και αναζητούσαν άτομα πρόθυμα να κάνουν τη δουλειά για λιγότερα. Στα μέσα του 1800, ο διευθυντής δημόσιας εκπαίδευσης της Καλιφόρνια, Τζον Σουέτ, θρήνησε ότι η εργασία των δασκάλων δεν ήταν «τόσο καλά αμειβόμενη όσο η πνευματική εργασία του δικηγόρου, του γιατρού, του κληρικού, του εκδότη».

<https://time.com/5386016/teaching-in-america/>

Παιδεία

1. πνευματική καλλιέργεια· μόρφωση, κουλτούρα: Ανθρωπιστική ~. Έλλειψη παιδείας. (λόγ. έκφρ.) θύραθεν* ~. άμοιροι* παιδείας.
2. εκπαίδευση: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Οι κρατικές δαπάνες για την ~. «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία», κεντρικό σύνθημα της φοιτητικής εξέγερσης του 1973. [λόγ.: 1: αρχ. παιδεία· 2: σημδ. γαλλ. *éducation (nationale)*]

Λεξικό Τριανταφυλλίδη

Εκπαίδευση

η καλλιέργεια, με συστηματική διδασκαλία και άσκηση σε ειδικά ιδρύματα (σχολεία κ.ά.), των διανοητικών και σωματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ατόμων, κυρίως των παιδιών και των νέων, για να μπορέσουν να ασκήσουν κάποιες επαγγελματικές ή άλλες δραστηριότητες: Γενική / ειδική / θεωρητική / πρακτική / δημόσια / ιδιωτική ~. Στοιχειώδης / μέση / ανώτερη / ανώτατη ~. Βαθμίδες της εκπαίδευσης. Πρωτοβάθμια / δευτεροβάθμια / τριτοβάθμια ~. Προσχολική ~, των νηπίων. Άρτια / ταχύρρυθμη / διαρκής ~. ~ υψηλού επιπέδου. Ο εκδημοκρατισμός της εκπαίδευσης. Ίση και δωρεάν ~ για όλους. Επαγγελματική / τεχνική ~. || Η ~ των υπαλλήλων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές θα κρατήσει τρεις μήνες. || (στρατ.): Στρατιωτική ~. Βασική ~, η εκπαίδευση των νεοσυλλέκτων. Κέντρο Εκπαίδευσης (νεοσυλλέκτων). Στρατιωτικές μονάδες πρώτου / δεύτερου / τρίτου κύκλου εκπαιδεύσεως.

[λόγ. εκπαιδεύ(ω) -σις > -ση]

Λεξικό Τριανταφυλλίδη

Απόψεις φιλοσόφων για την παιδεία

- **Πλάτωνας:** Στο έργο του «Πολιτεία», ο Πλάτωνας περιγράφει ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα που στοχεύει στην ανάδειξη των «φιλοσόφων-βασιλέων». Η παιδεία είναι μια διαδικασία που οδηγεί την ψυχή από τον κόσμο των αισθήσεων στον κόσμο των ιδεών, δηλαδή από την άγνοια στη γνώση. Δίνει έμφαση στα Μαθηματικά και τη Διαλεκτική, πιστεύοντας ότι η παιδεία είναι απαραίτητη για τη δημιουργία μιας δίκαιης κοινωνίας, με κάθε πολίτη να αναλαμβάνει τον ρόλο που του ταιριάζει με βάση τις φυσικές του ικανότητες.
- **Αριστοτέλης:** Ο Αριστοτέλης, μαθητής του Πλάτωνα, είχε μια πιο πρακτική και ολιστική άποψη. Πίστευε ότι σκοπός της παιδείας είναι η επίτευξη της ευδαιμονίας, δηλαδή της ανθρώπινης ευημερίας. Τόνισε την ανάπτυξη τόσο του νου όσο και του χαρακτήρα, με την εκπαίδευση να περιλαμβάνει πρακτικές δεξιότητες, ηθική διαπαιδαγώγηση και πνευματικές ασκήσεις. Για εκείνον, η γνώση αποκτάται μέσω της εμπειρίας και της παρατήρησης, και η παιδεία πρέπει να καλλιεργεί τη λογική και την αρετή.
- **Τζον Λοκ:** Ο Λοκ υποστήριξε την ιδέα του "tabula rasa" (άγραφος πίνακας), υποστηρίζοντας ότι το μυαλό του ανθρώπου είναι άδειο κατά τη γέννηση και γεμίζει μέσω της εμπειρίας. Θεωρούσε ότι η εκπαίδευση πρέπει να επικεντρώνεται στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και στην ανάπτυξη της λογικής, και όχι απλώς στην απομνημόνευση πληροφοριών.
- **Ζαν-Ζακ Ρουσό:** Στο έργο του «Αιμίλιος, ή Περί Αγωγής», ο Ρουσό πρότεινε μια φυσική εκπαίδευση, όπου το παιδί μαθαίνει μέσω της εξερεύνησης και της εμπειρίας και όχι μέσω της τυπικής διδασκαλίας. Πίστευε ότι η ανθρώπινη φύση είναι καλή και ότι η εκπαίδευση πρέπει να προστατεύει αυτή την αρχική αγνότητα από τη διαφθορά της κοινωνίας, δίνοντας έμφαση στις διαφορετικές ανάγκες του παιδιού σε κάθε στάδιο της ανάπτυξής του.
- **Ιμάνουελ Καντ:** Για τον Καντ, η παιδεία είναι η διαδικασία που κάνει τον άνθρωπο, άνθρωπο. Ο κεντρικός της σκοπός είναι η ηθική αυτονομία. Αυτό σημαίνει να καλλιεργηθεί η ικανότητα του ατόμου:

- Να σκέφτεται ελεύθερα και για τον εαυτό του, χωρίς να καθοδηγείται από άλλους. Αυτό συμπυκνώνεται στη διάσημη φράση του Διαφωτισμού: «Sapere aude!» (Τόλμησε να γνωρίζεις).
- Να πράττει ηθικά, όχι από φόβο ή συνήθεια, αλλά από εσωτερική συνείδηση και καθήκον, ακολουθώντας τον ορθό του λόγο.
- **Γκέοργκ Βίλχελμ Φρίντριχ Χέγκελ:** Ο Καντ εστιάζει στη διαμόρφωση του αυτόνομου ατόμου, ενώ, για τον Χέγκελ, αντιθέτως, η παιδεία (Bildung) είναι η διαδικασία με την οποία το άτομο ξεπερνά τον υποκειμενικό και εγωιστικό του εαυτό για να ενταχθεί στο συλλογικό πνεύμα (Geist) της κοινωνίας, του πολιτισμού και του κράτους.
 - Το άτομο «αποξενώνεται» από τη φυσική του κατάσταση για να αφομοιώσει τη γλώσσα, τις παραδόσεις, τους νόμους και τη γνώση της κοινότητάς του.
 - Η αληθινή ελευθερία και ολοκλήρωση δεν επιτυγχάνεται στην απομόνωση, αλλά μέσα από τη συνειδητή συμμετοχή στους θεσμούς (οικογένεια, κοινωνία, κράτος).

Προβλήματα της εκπαίδευσης

Έλλειμμα μάθησης

Οι διακοπές λειτουργίας σχολείων λόγω της πανδημίας COVID-19 προκάλεσαν σημαντικές απώλειες σε βασικές δεξιότητες, όπως η ανάγνωση και τα μαθηματικά.

Ανισότητες στην πρόσβαση

- Η πρόσβαση επηρεάζεται από παράγοντες όπως το εισόδημα, το φύλο, η γεωγραφική τοποθεσία και η πολιτισμική ταυτότητα. Κορίτσια, παιδιά που ζουν σε αγροτικές ή απομακρυσμένες περιοχές, και παιδιά από φτωχές οικογένειες συχνά δεν έχουν την ίδια ευκαιρία να φοιτήσουν σε καλά σχολεία ή να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους.
- Υπάρχει διαφορά στην ποιότητα και στη διαθεσιμότητα πόρων μεταξύ σχολείων ή περιοχών. Σχολεία με χαμηλό εισόδημα, αγροτικές περιοχές, μειονότητες και γλωσσικές ομάδες αντιμετωπίζουν συχνότερα ελλείψεις.
- Φτώχεια, έλλειψη πόρων στο σπίτι, δυσκολίες στο περιβάλλον των μαθητών, κόστος μεταφορών, εξοπλισμού, βιβλίων, επηρεάζουν σημαντικά την εκπαιδευτική πορεία.

Έλλειψη πόρων και υποδομών

Πολλά εκπαιδευτικά συστήματα πάσχουν από έλλειψη χρηματοδότησης, με αποτέλεσμα:

- **Υποβαθμισμένες υποδομές:** Σχολεία, ειδικά έξω από τα αστικά κέντρα ή σε φτωχότερες περιοχές, δεν έχουν βασικές εγκαταστάσεις, όπως καθαρές τουαλέτες, ή θέρμανση, βιβλιοθήκες, εργαστήρια ξένων γλωσσών, φυσικής, χημείας και πληροφορικής, σύνδεση με το διαδίκτυο.
- **Έλλειψη εκπαιδευτικού υλικού:**
 - Οι μαθητές μπορεί να στερούνται βασικά σχολικά είδη και βιβλία.

- Επίσης, μπορεί το σχολείο να έχει έλλειψη εργαστηριακού εξοπλισμού και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων διδασκαλίας.
- **Ελλείψεις εκπαιδευτικών:**
 - ανεπαρκείς προσλήψεις
 - αυξανόμενα ποσοστά εγκατάλειψης του επαγγέλματος, ιδιαίτερα μεταξύ νεαρών εκπαιδευτικών.
- **Υποαμειβόμενοι ή μη καταρτισμένοι εκπαιδευτικοί:**
 - Πολλοί δάσκαλοι και καθηγητές δεν αμείβονται επαρκώς, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να προσφέρουν ποιοτική διδασκαλία.
 - Ή δεν λαμβάνουν την απαραίτητη παιδαγωγική επιμόρφωση, με αποτέλεσμα η διδασκαλία να είναι βαρετή και απομακρυσμένη από τις ανάγκες των μαθητών.
 - Ή δεν διαθέτουν δεξιότητες στον ψηφιακό χειρισμό, με αποτέλεσμα να μην ενσωματώνουν την τεχνολογία στην καθημερινή διδασκαλία.
- **Φθίνουσες συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών / επαγγελματική εξουθένωση (burnout):** Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν μεγάλο φόρτο εργασίας, διοικητικά βάρη, έλλειψη υποστήριξης.

Θεσμικά ζητήματα

- Ενδέχεται να υπάρχει ελλιπής εκπαιδευτική πολιτική, χρηματοδότηση, σχεδιασμός και στόχευση.
- Πίεση για θετικά αποτελέσματα σε αξιολόγηση και στατιστικά τεστ, για ανταπόκριση σε προδιαγραφές, για πιστοποίηση, μερικές φορές στενεύουν το περιεχόμενο της εκπαίδευσης.

Πόλεμοι, βία και κλιματική αλλαγή

- **Συγκρούσεις και βία:** Ο πόλεμος και η ένοπλη βία αναγκάζουν εκατομμύρια παιδιά να εγκαταλείψουν το σχολείο.
- **Ενδοσχολική βία:** Το bullying και η βία μέσα στις σχολικές αίθουσες αποτελούν σοβαρό πρόβλημα που επηρεάζει την ψυχολογία και τη μαθησιακή απόδοση των παιδιών.
- **Κλιματική αλλαγή:** Τα ακραία καιρικά φαινόμενα και οι φυσικές καταστροφές καταστρέφουν σχολικές υποδομές και καθιστούν αδύνατη τη φοίτηση.

Προβλήματα παιδαγωγικής φύσεως

- **Παλαιωμένες γνώσεις και μέθοδοι:** Σε πολλά μέρη του κόσμου, τα εκπαιδευτικά προγράμματα παραμένουν αναχρονιστικά και δεν προετοιμάζουν τους μαθητές για τις ανάγκες του 21ου αιώνα.
- **Εμμονή στην αποστήθιση και βαθμοθηρία:** Το σύστημα δίνει έμφαση στην απομνημόνευση και στην απόκτηση πτυχίων, παραμελώντας την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της μάθησης για την ουσιαστική γνώση.
- **Ψυχοκοινωνικά ζητήματα μαθητών:** Παρατηρούνται αυξημένα επίπεδα άγχους, κατάθλιψης, κοινωνικών/συναισθηματικών δυσκολιών, χρόνια απουσία που συνδέεται με

διάφορους παράγοντες, όπως οικογενειακές συνθήκες, υγεία, αλλά και αίσθηση αποσύνδεσης από το σχολείο.

- **Αδυναμία υποστήριξης μαθητών:** Δεν υπάρχει επαρκής στήριξη για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ή για τους "ζωηρούς" μαθητές, ενώ η αντιμετώπισή τους γίνεται συχνά με ποινή.
- **Έλλειψη σύνδεσης με την πραγματικότητα:** Υπάρχει ασυμφωνία μεταξύ της εκπαίδευσης και των αναγκών της σύγχρονης ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.
- **Έλλειψη δημοκρατικότητας:** Το σύστημα επιβάλλει μια αυστηρή πειθαρχία και δεν καλλιεργεί την κριτική ικανότητα των μαθητών, μαθαίνοντάς τους να υπακούουν αντί να κρίνουν.

Ηθικά ζητήματα τεχνητής νοημοσύνης και αυτοματισμού

Ενώ οι νέες τεχνολογίες (όπως μοντέλα γλώσσας ChatGPT) προσφέρουν δυνατότητες, υπάρχουν ανησυχίες για διαφάνεια, προστασία δεδομένων, μεροληψία, αλλαγή ρόλου του δασκάλου.

Αντετοκούνμπο

<https://youtu.be/FUMRUtW8dRQ?si=VJ-1Ggm2VKvoPI47>

Ανθρωπιστικές –άχρηστες– σπουδές

Άρθρο της Κατέ Καζάντη στο <https://epohi.gr/articles/anthropistikes-achristes-spoydes/> με ημερομηνία δημοσίευσης 22.09.2025

Κι αν τον γραμματιζούμενο/η τον ορίζεις ακόμα μ' εκείνον τον παλαιϊκό τρόπο, που περιλάμβανε το δάσκαλο και τον καθηγητή, τον ευαίσθητο αναγνώστη της ποίησης και της φιλοσοφίας; Εκείνον κι εκείνη που θεωρούσαν τη γνώση κοινωνικά παραγόμενη, προϊόν του μόχθου και του σκαφτιά και του αγρότη, και την επέστεφε ως χρέος και ανταμοιβή στην κοινωνία; Κι αν τη μόρφωση την ορίζεις ακόμα, και τη συνδέεις, με την κλασική γραμματολογία, την ιστορία των ανθρώπων και των τεχνών τους, τη σπουδή στα έργα της διάνοιας; Κι αν εν τέλει επιθυμείς να εντρυφήσεις σε τούτα και να τους αφιερωθείς και να λιώσεις παντελόνια στα θρανία, γίνεται να το πράξεις στους καιρούς μας;

Γίνεται. Αν, όμως, προηγουμένως, συμφιλιωθείς με την ιδέα πως θα ζήσεις μια ζωή στην ανέχεια. Πως ποτέ δεν θα γίνει αντικείμενο της δουλειάς σου εκείνο που σπούδασες. Πως θα αλλοτριώνεσαι καθημερινά σε χιλιάδες δουλειές για το μεροκάματο, λησμονώντας ενίοτε κι όσα έμαθες. Πως η επιλογή σου είναι εξ αρχής μια επιλογή αποτυχίας, πως οι «αριστείες» έχουν άλλα περιεχόμενα. Πως για τη συντεταγμένη σε κράτος κοινωνία είσαι η φύρα, που δεν παράγει, και ζει παρασιτικά, αφού η παραγωγή έγινε πια υπόθεση των τεχνοκρατών. Και πως εν τέλει η όντως παιδεία περνάει μέσα από καταστροφικά κανάλια κι εξαφανίζεται, αφού καμία και κανέναν δεν –φαίνεται να– αφορά.

Οι βάσεις εισαγωγής στα πανεπιστήμια αποτελούν την ισχυρότερη απόδειξη: οι «άριστοι/ες» των μαθητών γυρίζουν την πλάτη στις λεγόμενες θεωρητικές σπουδές. Σχολές άλλοτε «περιζήτητες» γίνονται σύμβολα αποτυχίας. Ποια/ος εξάλλου θα ασχοληθεί με την Αρχαιολογία, τη Θρησκειολογία, τη Λογοτεχνία ως επιστήμη; Ποια/ος και γιατί, αφ' ης στιγμής μετά το πέρας των σπουδών θα καταστεί ανειδίκευτη/ος εργάτης/τρια;

Στον κόσμο της σύγχρονης δουλειάς των 13ωρων μεροκάματων, η καλλιέργεια της διάνοιας αποτελεί αντι-προσόν: δεν είναι τα μετρημένα κουκιά των Μαθηματικών, δεν είναι Φυσική ούτε Λογιστική. Με τη μελέτη του Πλάτωνα και του Επίκουρου, την ποιητική του Σεφέρη και του Ρίτσου, την ιστορία του Σβορώνου και του Βουρνά, ή τη θεολογία του Ελιάντε και του Μόλτμαν, δεν φτιάχνονται ρομπότ ούτε συντάσσονται κρατικοί προϋπολογισμοί. Τι κι αν καταφέρνουν να μαλακώνουν την ψυχή, να αποσπούν το νου από το εφήμερο και το υλικό, να εστιάζουν όχι στην ατομική τρυφή αλλά στην ουσία της ύπαρξης, που δεν είναι άλλη από μια ζωή αφιερωμένη στη συνολική ευημερία;

«Ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος», έγραφε ο ευαγγελιστής (Ματθ. Δ' 4). Αλλά ο τεχνικός πολιτισμός, ο πολιτισμός της αέναης έως καταστροφής της γης παραγωγής περιφρονεί βαθύτητα ό,τι δεν αποτελεί «κερδοφόρα επιχείρηση», ό,τι δεν φέρνει παντεσπάνια. Έτσι, όλα τα λεγόμενα «θεωρητικά» πετιούνται στον κάλαθο των αχρήστων. Και μαζί μ' αυτά, ίσως κυρίως, η –τόσο, μα τόσο, επικίνδυνη– ανάγκη της αλλαγής του κόσμου τούτου προς έναν άλλο

δικαιότερο, ανάγκη που καλλιεργείται πρωτίστως μέσα από τις επιστήμες τις λεγόμενες ανθρωπιστικές.

Κι επειδή οι επόμενες δεκαετίες ανήκουν στην τεχνητή νοημοσύνη και τη ρομποτική, ενδεχομένως να καταστεί πλέον άχρηστος και ο ίδιος ο Άνθρωπος.

Παιδεία (Τράπεζα)

1

Η **λογοτεχνία** στο σχολείο (169)

- Η λογοτεχνία είναι μορφωτικό αγαθό. Είναι όμως επαρκής ο τρόπος διδασκαλίας της στο σχολείο;
- Στόχοι της **εκπαίδευσης**
 - πνευματική καλλιέργεια
 - ενσωμάτωση στην κοινωνία
 - διάπλωση πολιτών αυτόνομων - σκεπτόμενων

2

Πλανητική η κρίση της **παιδείας** (302)

- Παγκόσμια κρίση στην παιδεία λόγω
 - υποχώρησης των ανθρωπιστικών επιστημών => έλλειμμα **δημοκρατίας** και **κριτικής σκέψης**
 - επικέντρωσης στο πρακτικό
 - επιδίωξης του βραχυπρόθεσμου κέρδους
- Αποκλεισμός της **φαντασίας** (807)

3

Μη στερείτε από τα παιδιά τα **λάθη** τους (392)

- Μαθαίνουμε από τα λάθη
 - να πειραματιζόμαστε με το καινούργιο
 - να ρισκάρουμε
 - να μην κυνηγάμε απλώς τη σωστή απάντηση
 - να μην μένουμε μόνο στους καλούς μαθητές
- Η **αποτυχία** ως
 - σκαλοπάτι εξέλιξης
 - ένδειξη ελευθερίας
 - ένδειξη θνητότητας
 - γνώρισμα ακόμη και των πιο σπουδαίων φιλοσόφων

4

Ο φτωχός συγγενής (407)

- Οι **ανθρωπιστικές σπουδές** προσφέρουν
 - αναλυτικές δεξιότητες
 - κριτική σκέψη
 - φαντασία
 - δημιουργικότητα
 - ευκαιρία στην Ελλάδα να αναδειχθεί παγκοσμίως
- Η **ιστορία** μάς διδάσκει τη ζωή των άλλων ανθρώπων.

5

Ο αποκλεισμός της **φαντασίας** (807)

- Έλλειψη φαντασίας σημαίνει
 - έλλειψη δημιουργικότητας - πρωτοτυπίας
 - παραγκωνισμός των ταλέντων
 - επικέντρωση σε: βαθμοθηρία, χρηματολατρία, φιλαυτία, ανταγωνισμό, ατομισμό, χρησιμοθηρία
- Το **σχολείο** κατάντησε πάρκινγκ μαθητών και η διδασκαλία δεν αντιμετωπίζεται ως λειτούργημα.

Οικουμενική διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα

10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1948

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρώπινης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτρίωτων δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας, που εξεγείρουν την ανθρώπινη συνείδηση, και η προοπτική ενός κόσμου όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από ένα καθεστώς δικαίου, ώστε ο άνθρωπος να μην αναγκάζεται να προσφεύγει, ως έσχατο καταφύγιο, στην εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στα έθνη.

Επειδή, με τον καταστατικό Χάρτη, οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξαν και πάλι την πίστη τους στα θεμελιακά δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία της ανθρώπινης προσωπικότητας, στην ισότητα δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, και διακήρυξαν πως είναι αποφασισμένοι να συντελέσουν στην κοινωνική πρόοδο και να δημιουργήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής στα πλαίσια μιας ευρύτερης ελευθερίας.

Επειδή τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν, σε συνεργασία με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, τον αποτελεσματικό σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιακών ελευθεριών σε όλο τον κόσμο.

Επειδή η ταυτότητα αντιλήψεων ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτές έχει εξαιρετική σημασία για να εκπληρωθεί πέρα ως πέρα αυτή η υποχρέωση,

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Διακηρύσσει ότι η παρούσα Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί το κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη, έτσι ώστε κάθε άτομο και κάθε όργανο της κοινωνίας, με τη Διακήρυξη αυτή διαρκώς στη σκέψη, να καταβάλλει, με τη διδασκαλία και την παιδεία, κάθε προσπάθεια για να αναπτυχθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών αυτών, και να εξασφαλιστεί προοδευτικά, με εσωτερικά και διεθνή μέσα, η παγκόσμια και αποτελεσματική εφαρμογή τους, τόσο ανάμεσα στους λαούς των ίδιων των κρατών μελών όσο και ανάμεσα στους πληθυσμούς χωρών που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους.

ΑΡΘΡΟ 1

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας.

ΑΡΘΡΟ 2

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση. Δεν θα μπορεί ακόμα να γίνεται καμία διάκριση εξαιτίας του πολιτικού, νομικού ή διεθνούς καθεστώτος της χώρας από την οποία προέρχεται κανείς, είτε πρόκειται για χώρα ή εδαφική περιοχή ανεξάρτητη, υπό κηδεμονία ή υπεξουσία, ή που βρίσκεται υπό οποιονδήποτε άλλον περιορισμό κυριαρχίας.

ΑΡΘΡΟ 3

Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια.

ΑΡΘΡΟ 4

Κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό καθεστώς δουλείας, ολικής ή μερικής. Η δουλεία και το δουλεμπόριο υπό οποιαδήποτε μορφή απαγορεύονται.

ΑΡΘΡΟ 5

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική.

ΑΡΘΡΟ 6

Καθένας, όπου και αν βρίσκεται, έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής του προσωπικότητας.

ΑΡΘΡΟ 7

Όλοι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. Όλοι έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία από κάθε διάκριση που θα παραβίαζε την παρούσα Διακήρυξη και από κάθε πρόκληση για μια τέτοια δυσμενή διάκριση.

ΑΡΘΡΟ 8

Καθένας έχει δικαίωμα να ασκεί αποτελεσματικά ένδικα μέσα στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια κατά των πράξεων που παραβιάζουν τα θεμελιακά δικαιώματα τα οποία του αναγνωρίζουν το Σύνταγμα και ο νόμος.

ΑΡΘΡΟ 9

Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα.

ΑΡΘΡΟ 10

Καθένας έχει δικαίωμα, με πλήρη ισότητα, να εκδικάζεται η υπόθεσή του δίκαια και δημόσια, από δικαστήριο ανεξάρτητο και αμερόληπτο, που θα αποφασίσει είτε για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του είτε, σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας, για το βάσιμο της κατηγορίας που στρέφεται εναντίον του.

ΑΡΘΡΟ 11

Κάθε κατηγορούμενος για ποινικό αδίκημα πρέπει να θεωρείται αθώος, ωσότου διαπιστωθεί η ενοχή του σύμφωνα με τον νόμο, σε ποινική δίκη, κατά την οποία θα του έχουν εξασφαλιστεί όλες οι απαραίτητες για την υπεράσπισή του εγγυήσεις.

Κανείς δεν θα καταδικάζεται για πράξεις ή παραλείψεις που, κατά τον χρόνο που τελέστηκαν, δεν συνιστούσαν αξιόποινο αδίκημα κατά το εσωτερικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης, δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που ίσχυε κατά τον χρόνο που τελέστηκε η αξιόποινη πράξη.

ΑΡΘΡΟ 12

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους.

ΑΡΘΡΟ 13

Καθένας έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα και να εκλέγει τον τόπο της διαμονής του στο εσωτερικό ενός κράτους.

Καθένας έχει το δικαίωμα να εγκαταλείπει οποιαδήποτε χώρα, ακόμα και τη δική του, και να επιστρέφει σε αυτήν.

ΑΡΘΡΟ 14

Κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες.

Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί κανείς να το επικαλεστεί, σε περίπτωση δίωξης για πραγματικό αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ή για ενέργειες αντίθετες προς τους σκοπούς και τις αρχές του ΟΗΕ.

ΑΡΘΡΟ 15

Καθένας έχει το δικαίωμα μιας ιθαγένειας.

Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί αυθαίρετα την ιθαγένειά του ούτε το δικαίωμα να αλλάξει ιθαγένεια.

ΑΡΘΡΟ 16

Από τη στιγμή που θα φθάσουν σε ηλικία γάμου, ο άνδρας και η γυναίκα, χωρίς κανένα περιορισμό εξαιτίας της φυλής, της εθνικότητας ή της θρησκείας, έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια. Και οι δύο έχουν ίσα δικαιώματα ως προς τον γάμο, κατά τη διάρκεια του γάμου και κατά τη διάλυσή του.

Γάμος δεν μπορεί να συναφθεί παρά μόνο με ελεύθερη και πλήρη συναίνεση των μελλονύμφων. Η οικογένεια είναι το φυσικό και το βασικό στοιχείο της κοινωνίας και έχει το δικαίωμα προστασίας από την κοινωνία και το κράτος.

ΑΡΘΡΟ 17

Κάθε άτομο, μόνο του ή με άλλους μαζί, έχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί αυθαίρετα την ιδιοκτησία του.

ΑΡΘΡΟ 18

Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Στο δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται η ελευθερία για την αλλαγή της θρησκείας ή πεποιθήσεων, όπως και η ελευθερία να εκδηλώνει κανείς τη θρησκεία του ή τις θρησκευτικές του πεποιθήσεις, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή ιδιωτικά, με τη διδασκαλία, την άσκηση, τη λατρεία και με την τέλεση θρησκευτικών τελετών.

ΑΡΘΡΟ 19

Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.

ΑΡΘΡΟ 20

Καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς. Κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να συμμετέχει σε ορισμένο σωματείο.

ΑΡΘΡΟ 21

Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του, άμεσα ή έμμεσα, με αντιπροσώπους ελεύθερα εκλεγμένους. Καθένας έχει το δικαίωμα να γίνεται δεκτός, υπό ίσους όρους, στις δημόσιες υπηρεσίες της χώρας του. Η λαϊκή θέληση είναι το θεμέλιο της κρατικής εξουσίας. Η θέληση αυτή πρέπει να εκφράζεται με τίμιες εκλογές, οι οποίες πρέπει να διεξάγονται περιοδικά, με καθολική, ίση και μυστική ψηφοφορία, ή με αντίστοιχη διαδικασία που να εξασφαλίζει την ελευθερία της εκλογής.

ΑΡΘΡΟ 22

Κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας. Η κοινωνία, με την εθνική πρωτοβουλία και τη διεθνή συνεργασία, ανάλογα πάντα με την οργάνωση και τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους, έχει χρέος να του εξασφαλίσει την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

ΑΡΘΡΟ 23

Καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται και να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του, να έχει δίκαιες και ικανοποιητικές συνθήκες δουλειάς και να προστατεύεται από την ανεργία. Όλοι, χωρίς καμία διάκριση, έχουν το δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα δίκαιης και ικανοποιητικής αμοιβής, που να εξασφαλίζει σε αυτόν και την οικογένειά του συνθήκες ζωής άξιες στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Η αμοιβή της εργασίας, αν υπάρχει, πρέπει να συμπληρώνεται με άλλα μέσα κοινωνικής προστασίας. Καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύει μαζί με άλλους συνδικάτα και να συμμετέχει σε συνδικάτα για την προάσπιση των συμφερόντων του.

ΑΡΘΡΟ 24

Καθένας έχει το δικαίωμα στην ανάπαυση, σε ελεύθερο χρόνο, και ιδιαίτερα, σε λογικό περιορισμό του χρόνου εργασίας και σε περιοδικές άδειες με πλήρεις αποδοχές.

ΑΡΘΡΟ 25

Καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένεια του υγεία και ευημερία, και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη όπως και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες. Έχει ακόμα δικαίωμα σε ασφάλιση για την ανεργία, την αρρώστια, την αναπηρία, τη χηρεία, τη γεροντική ηλικία, όπως και για όλες τις άλλες περιπτώσεις που στερείται τα μέσα της συντήρησής του, εξαιτίας περιστάσεων ανεξαρτήτων της θέλησής του. Η μητρότητα και η παιδική ηλικία έχουν δικαίωμα ειδικής μέριμνας και περίθαλψης. Όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα αν είναι νόμιμα ή εξώγαμα, απολαμβάνουν την ίδια κοινωνική προστασία.

ΑΡΘΡΟ 26

Καθένας έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται δωρεάν, τουλάχιστον στη στοιχειώδη και βασική βαθμίδα της. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Η τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να εξασφαλίζεται για όλους. Η πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία πρέπει να είναι ανοικτή σε όλους, υπό ίσους όρους, ανάλογα με τις ικανότητες τους. Η εκπαίδευση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιακών ελευθεριών. Πρέπει να προάγει την κατανόηση, την ανεκτικότητα και τη φιλία ανάμεσα σε όλα τα έθνη και σε όλες τις φυλές και τις θρησκευτικές ομάδες, και να ευνοεί την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης. Οι γονείς έχουν, κατά προτεραιότητα, το δικαίωμα να επιλέγουν το είδος της παιδείας που θα δοθεί στα παιδιά τους.

ΑΡΘΡΟ 27

Καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στην πνευματική ζωή της κοινότητας, να χαίρεται τις καλές τέχνες και να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και στα αγαθά της. Καθένας έχει το δικαίωμα να προστατεύονται τα ηθικά και υλικά συμφέροντά του που απορρέουν από κάθε είδους επιστημονική, λογοτεχνική ή καλλιτεχνική παραγωγή του.

ΑΡΘΡΟ 28

Καθένας έχει το δικαίωμα να επικρατεί μια κοινωνική και διεθνής τάξη, μέσα στην οποία τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη να μπορούν να πραγματώνονται σε όλη τους την έκταση.

ΑΡΘΡΟ 29

Το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα, μέσα στα πλαίσια της οποίας και μόνο είναι δυνατή η ελεύθερη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Στην άσκηση των δικαιωμάτων του και στην απόλαυση των ελευθεριών του κανείς δεν υπόκειται παρά μόνο στους περιορισμούς που ορίζονται από τους νόμους, με αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίζεται η αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων, και να

ικανοποιούνται οι δίκαιες απαιτήσεις της ηθικής, της δημόσιας τάξης και του γενικού καλού, σε μια δημοκρατική κοινωνία. Τα δικαιώματα αυτά και οι ελευθερίες δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να ασκούνται αντίθετα προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

ΑΡΘΡΟ 30

Καμιά διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει σε ένα κράτος, σε μια ομάδα ή σε ένα άτομο οποιοδήποτε δικαίωμα να επιδίδεται σε ενέργειες ή να εκτελεί πράξεις που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που εξαγγέλλονται σε αυτήν.

Ανθρώπινα δικαιώματα

Για τους λαούς που είχαν σκληρά δοκιμαστεί στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και αναζητούσαν ειρήνη και ευημερία ήταν εμφανής η ανάγκη για μια νέα οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας, ικανή να κατοχυρώσει την τάξη και τη δικαιοσύνη στις διεθνείς υποθέσεις. Τον Απρίλιο-Ιούνιο 1945 συγκλήθηκε στον Άγιο Φραγκίσκο των ΗΠΑ η ιδρυτική διάσκεψη του νέου Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), με τη συμμετοχή πενήντα χωρών που πολεμούσαν τον Άξονα, ανάμεσά τους και η Ελλάδα.

Ο ΟΗΕ αποτελεί μια απόπειρα συγκρότησης ενός νέου συστήματος συλλογικής ασφάλειας. Ο Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ αποτελεί υποχρεωτικό Διεθνές Δίκαιο, βασίζεται στην αρχή της κυρίαρχης ισότητας μεταξύ των κρατών και απαγορεύει τη χρήση βίας, παρά μόνον για σκοπούς αυτοάμυνας. Τα βασικά όργανα του ΟΗΕ είναι ο Γενικός Γραμματέας, η Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας.

Στο πλαίσιο του ΟΗΕ λειτουργεί και μια σειρά ειδικευμένων υπηρεσιών, όπως είναι η UNICEF, που ασχολείται με την προστασία και την περίθαλψη των παιδιών.

<https://lykeiodoukas.wordpress.com/2019/11/14/%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%AF%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%89%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD/>

Επιπτώσεις του πολέμου στη Συρία
<https://news.un.org/es/gallery/316872>

Σε πολλές περιπτώσεις ο ΟΗΕ δεν μπόρεσε να διαχειριστεί με επιτυχία τα προβλήματα που αντιμετώπισε. Ωστόσο, συνέβαλε στη μείωση των διεθνών εντάσεων και στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για διασφάλιση της ειρήνης.

Ιστορία Γ' Λυκείου

Σύγκριση φυλακών Ρωσίας και Νορβηγίας <https://share.google/pUolxMu5TLaQ40bRC>

Φυλακή στην Αυστραλία <https://architectureau.com/articles/west-kimberley-regional-prison/>

Σε 142 (από τις συνολικά 195 ανεξάρτητες) χώρες σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία δεν είναι πλέον σε ισχύ η θανατική ποινή. Εξακολουθεί να εφαρμόζεται κυρίως σε χώρες από την Ευρύτερη Μέση Ανατολή καθώς και υποανάπτυκτα και φτωχά κράτη της Ασίας και Αφρικής, στα οποία επικρατεί η ακυβερνησία, τα δικτατορικά καθεστώτα, ενώ πολλά έχουν έντονο και το Ισλαμικό στοιχείο (όπως για παράδειγμα το Ιράν και το Αφγανιστάν). Δεν λείπουν όμως και δημοκρατικές χώρες, όπως η Ιαπωνία και οι Ηνωμένες Πολιτείες (αν και έχει καταργηθεί ή ανασταλεί σε περίπου 30 πολιτείες).

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%98%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%AE_%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%BD_%CE%BA%CF%8C%CF%83%CE%BC%CE%BF

Τρίτος κόσμος

Τα νέα κράτη που ανέκυψαν από τη διαδικασία της αποαποικιοποίησης, κυρίως στην Ασία και στην Αφρική, συγκρότησαν τον Τρίτο Κόσμο. Οι χώρες αυτές αντιμετώπιζαν στην πλειονότητά τους τεράστιες οικονομικές δυσχέρειες. Επιπλέον, έπρεπε να διαχειριστούν προβλήματα, όπως τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού τους και εσωτερικές αναταραχές, που συχνά οδηγούσαν σε σκληρότατους εμφύλιους πολέμους. Κύριες επιδιώξεις τους ήταν η κατοχύρωση της εθνικής ανεξαρτησίας τους (ώστε να μη συνεχιστεί ο αποικιακός έλεγχος με άλλα μέσα, κυρίως οικονομικά) και η οικονομική τους ανάπτυξη. Το βασικό πλεονέκτημά τους ήταν ο αριθμός τους: ήδη από τη δεκαετία του 1960 διέθεταν την πλειοψηφία στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, η οποία όμως δε λαμβάνει δεσμευτικές αποφάσεις. Οι χώρες του Τρίτου Κόσμου επομένως δε διέθεταν ούτε τις οικονομικές ούτε τις θεσμικές προϋποθέσεις για να αμφισβητήσουν τις πραγματικότητες του διπολικού κόσμου.

Ιστορία Γ' Λυκείου

Η ΘΑΝΑΤΙΚΗ ΠΟΙΝΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΤΟ 2019*

657+

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΤΗΚΑΝ
ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ ΣΕ 20 ΧΩΡΕΣ
(εκτός Κίνας)

Η **Κίνα** θεωρείται ο μεγαλύτερος «εκτελεστής» παγκοσμίως (ο ακριβής αριθμός είναι κρατικό απόρρητο)

Το 86%

όλων των εκτελέσεων παγκοσμίως πραγματοποιήθηκαν σε 4 χώρες:

- ΙΡΑΝ • ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ
- ΙΡΑΚ • ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Η **Λευκορωσία** είναι η μοναδική χώρα στην Ευρώπη στην οποία εξακολουθεί να ισχύει η θανατική ποινή.

142 ΧΩΡΕΣ

έχουν **καταργήσει** διά νόμου ή στην πράξη τη θανατική ποινή (2019)

Η **ΡΩΣΙΑ** έχει εφαρμόσει μορατόριουμ στις εκτελέσεις (η τελευταία εκτέλεση καταγράφη το 1999).

*γνωστό βάσει εύλογων εκτιμήσεων

ΧΩΡΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ

- Θανάτωση με ένεση
- Ηλεκτροπληξία
- Απαγχονισμός
- Τυφεκισμός
- Αποκεφαλισμός
- Δημόσια εκτέλεση

● Χώρες στις οποίες ισχύει η θανατική ποινή

* Ο ακριβής αριθμός εκτελέσεων είναι κρατικό απόρρητο στην Κίνα και στο Βιετνάμ

** Δεν υπάρχουν στοιχεία

Πηγή: Διεθνής Αμνηστία

<https://www.europarl.europa.eu/topics/el/article/20190212STO25910/thanatiki-poini-stoicheia-gi-a-tin-katastasi-stin-euromi-kai-ton-upoloipo-kosmo>

Εγκληματικότητα

«Αύξηση της εγκληματικότητας στις γειτονιές της ΕΕ – Η Ελλάδα στην κορυφή της λίστας»
Η Ελλάδα καταγράφει τη μεγαλύτερη αναλογία ατόμων που δηλώνουν ότι έχουν αντιμετωπίσει εγκληματικότητα στη γειτονιά τους. Συγκεκριμένα, το 23,7% των ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ανέφεραν τέτοιες εμπειρίες.

<https://www.lifo.gr/now/greece/ayxisi-tis-egklimatikotitas-stis-geitonies-tis-ee-i-ellada-stin-koryfi-tis-listas>

Η πραγματική εγκληματικότητα είναι χαμηλότερη από τις αντιλήψεις που έχουν οι πολίτες και αυτή η αντίθεση αντικατοπτρίζεται στα στοιχεία. Η Ελλάδα δεν συγκαταλέγεται στις πιο ασφαλείς χώρες, αλλά δεν είναι και στις χαμηλότερες θέσεις.

<https://www.in.gr/2024/10/30/world/monos-ti-nyxta-perpato/>

Η διαπίστωση ότι η εγκληματικότητα αυξάνεται στη σύγχρονη Ελλάδα δεν αποτελεί ερμηνεία στη βάση επιστημονικών ή ό,τι άλλο ευρημάτων. Είναι μια έκκληση για ενίσχυση του ποινικού συστήματος με τρόπο επιλεκτικό και στοχευμένο.

http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&view=article&id=1197:category-1197&catid=136&Itemid=113

Αγρότες στην Ουγκάντα

<https://www.itfnet.org/v1/2020/07/uganda-matooke-farmers-in-ankole-frustrated-over-low-banana-prices/>

<https://www.ypaithros.gr/pieseis-pataxi-paidikis-ergasias-paraogogi-cafe-cacao/>

Η Nestlé μνηύεται με την κατηγορία ότι χρησιμοποιεί παιδιά-σκλάβους για την συγκομιδή του κακάο στην Ακτή Ελεφαντοστού της Αφρικής.

<https://enallaktikidrasi.com/2016/01/minisi-sto-nestle-gia-ekmetalleusi-paidiwn/>

Πάνω από 8 στους 10 αγρότες στη Νιγηρία είναι φτωχοί.

<https://www.linkedin.com/pulse/over-80-farmers-nigeria-poor-veegilmedia-wgxif>

Κέρδισε το “πράσινο Νόμπελ” 33χρονη ιθαγενής ηγέτιδα για την υπεράσπιση του Αμαζονίου ενάντια στις εξορύξεις. <https://tomov.gr/2020/12/03/33chroni-ithagenis-amazonioy-kerdizei-to-nompel-eirinis/>

Ιθαγενείς στον Αμαζόνιο <https://www.vidalworldphotos.com/amazon/iquitos/amazon-indigenous-tribes>

Σεξισμός

«Οι κούκλες είναι για τα κορίτσια!»

Επίσης:

- «Τι φόραγε;» — «Τα ήθελε και τα έπαθε.»
- «Ζητείται νέα, εμφανίσιμη... για εργασία.»
- «Οι άνδρες δεν κλαίνε.»
- Η σύνδεση του παντελονιού με την εντιμότητα αποτελεί εδώ και πολλά χρόνια μια αναχρονιστική αντίληψη και ενδυναμώνει την ιδέα της υπεροχής του ανδρικού φύλου.
<https://xen-athinon.gr/xen-athinon/athoa-scholia-i-yposyneiditos-sexismos/>

Ποια άλλα στερεότυπα υπάρχουν για τις γυναίκες; π.χ. «Δεν ξέρουν να οδηγούν.»

Ποια άλλα στερεότυπα υπάρχουν για τους άνδρες; π.χ. «Είναι πιο ψύχραιμοι.»

Γυναίκες στην Αλβανία: Ντοκιμαντέρ

<https://www.facebook.com/artetv/videos/les-vierges-sous-serment-arte/2595146217208133/>

LGBTQ+

<https://www.colouryouth.gr/terms/>

Οι μάγισσες στον Μεσαίωνα δεν ήταν μόνο γυναίκες και δεν κάηκαν στην πυρά

Πώς μια λάθος διάγνωση οδήγησε σε μαζικούς απαγχονισμούς και γιατί συζητάμε μέχρι σήμερα
για τις μάγισσες του Σάλεμ

Άρθρο της Σωτηρίας Δημητρίου, 08.02.2025

<https://www.tovima.gr/2025/02/08/istoriko-arxeio/oi-magisses-ston-mesaiona-den-itan-mono-gynaikes-kai-den-kaikan-stin-pyra/>

Η Τιτούμπα κάνει μάγια μπροστά στα κορίτσια. Απεικόνιση του 19ου αιώνα.

Σαν σήμερα, 333 χρόνια πριν, στις 8 Φεβρουαρίου 1692, στο Σάλεμ της Μασαχουσέτης, ένας γιατρός διέγνωσε δύο κορίτσια ως «δαιμονισμένα».

Έτσι ξεκινάει το πιο γνωστό «κυνήγι των μαγισσών» που στην πραγματικότητα αφορά τη μακρά περίοδο από το 1480 έως 1700. Ωστόσο, τα γεγονότα που ακολούθησαν τη διάγνωση αυτή έλαβαν τέτοιες διαστάσεις, ώστε να μιλάμε μέχρι σήμερα για τις «Μάγισσες του Σάλεμ».

Οι μάγισσες αποτελούν ένα από τα πιο ισχυρά σύμβολα του σύγχρονου φεμινισμού. Η μεσαιωνική νοοτροπία που οδηγούσε στην πυρά γυναίκες με τις κατηγορίες της σεξουαλικής αсуδοσίας, της συνεργίας με τον διάβολο και τις θυσίες βρεφών, το στίγμα και η κοινωνική περιθωριοποίηση που τις υπέβαλλε ο κοινωνικός περίγυρος, δίνουν στο σύγχρονο φεμινιστικό κίνημα βήμα για πολιτικό διάλογο, για τη θέση της γυναίκας στην κοινωνία.

Στην πραγματικότητα όμως, αυτές οι γυναίκες δεν ήταν μάγισσες. Δεν ήταν καν μόνο γυναίκες και δεν κάηκαν. Οι άνθρωποι που κατηγορήθηκαν, απαγχονίστηκαν βίαια.

«ΤΟ ΒΗΜΑ» της 15ης Νοεμβρίου 1992, με αφορμή τη συμπλήρωση 300 ετών από το περίφημο «κυνήγι των μαγισσών» στο Σάλεμ, γράφει:

«Οι Μάγισσες του Σάλεμ δεν αποτελούν μύθο. Από τον Ιούνιο ως τον Σεπτέμβριο του 1692 – σε ένα χώρο που έχει να παρουσιάσει τις διασημότερες δίκες δίωξης της μαγείας στην αμερικανική ιστορία – απαγχονίστηκαν 14 γυναίκες και 5 άνδρες, σε αυτούς προσετέθη και άλλο ένα θύμα, που υπεβλήθη σε θανατηφόρα βασανιστήρια. Δεν επεφυλάχθη χριστιανική ταφή για τους φερόμενους ως ανθρώπους του Σατανά, αλλά τα πτώματά τους ρίχθηκαν σε κοινούς τάφους.

»Τριακόσια χρόνια αργότερα όμως, τα άτομα αυτά θεωρούνται μάρτυρες και τους αφιερώθηκε ένα μνημείο στο κοιμητήριο του Σάλεμ. Είκοσι πέτρες με επιγραφές και ολόγυρα χαρουπιές, τα δένδρα που σύμφωνα με τους ιστορικούς χρησίμευαν στους απαγχονισμούς. Κάθε επιγραφή μοιάζει περίπου με αυτή “Ρεβέκα Νερς, απαγχονισμένη στις 19 Ιουλίου 1692”.

»Στην πραγματικότητα, όλα είχαν αρχίσει τον προηγούμενο χειμώνα. Μια ομάδα από κοπέλες του χωριού συνήθιζε να συγκεντρώνεται τα χειμωνιάτικα βράδια στην κουζίνα του ντόπιου ιερέα, Σάμιουελ Πάρις. Απολάμβαναν να ακούν εξωτικούς μύθους, που τους διηγείτο ο Τιτούμπα, ο υπηρέτης του ιερέα από τις Αντίλλες. Του ζητούσαν να τους πει την τύχη τους ή έπαιζαν διάφορα παιχνίδια μαντείας.

»Δεν πέρασε όμως πολύς καιρός και το παιχνίδι εξελίχθηκε σε εφιάλτη. Η μία μετά την άλλη, οι νεαρές κοπέλες καταλαμβάνονταν από σπασμούς, προκαλώντας φόβο και ανησυχία στους γονείς τους. Ο γιατρός Ουίλιαμ Γκριγκς απεφάνθη ότι επρόκειτο για ένα “σατανικό χέρι” και οι γονείς ρωτούσαν: “Ποιος σας βασανίζει;”. Η... λαϊκή κρίση ξεχώρισε γρήγορα τους κύριους υπόπτους: κατ’αρχήν, τον Τιτούμπα, κατόπιν τη Σάρα Γκουντ, ζητιάνα του χωριού, και, τέλος, τη Σάρα Όσμπορν, που είχε ζήσει μέσα στην αμαρτία με τον δεύτερο συζυγό της.

»Αλλά οι κρίσεις των νεαρών κοριτσιών κάθε άλλο παρά ηρέμησαν. Άρα οι αφορισμοί δεν μπορούσαν πλέον να περιοριστούν στους περιθωριακούς τύπους της κοινωνίας του Σάλεμ. Και τα θύματα της κρίσης ανέφεραν συνεχώς ονόματα υπόπτων, αναφορά που ισούτο με καταδίκη.

»Οι αποκρίσεις πολλαπλασιάστηκαν ώσπου, μια ημέρα του Οκτωβρίου, ο κυβερνήτης της Μασαχουσέτης είδε στον μακρύ κατάλογο των φερόμενων ως υπόπτων και το όνομα της συζύγου του. Η κατάσταση ήταν πλέον ανεξέλεγκτη και απαγχονίζονταν άτομα, επειδή μάρτυρες είχαν καταθέσει ότι είδαν τον Σατανά να τους μιλά εμπιστευτικά.

»Επρόκειτο για τον θρίαμβο της άγνοιας και της προκατάληψης επί της λογικής. Η σύγχρονη επιστήμη διδάσκει ότι η υστερία είναι σε θέση να προκαλέσει σχεδόν όλα τα παθολογικά φαινόμενα που είναι γνωστά στους ανθρώπους και ότι εκδηλώνεται όταν εκρήγνυνται σκέψεις και συγκινήσεις, που ήταν για καιρό καταπιεσμένες – συχνή συνέπεια της πουριτανικής αυστηρότητας.

»Τώρα το Σάλεμ έχει ήσυχη τη συνείδησή του. Στιγματισμένη από το παρελθόν της, η μικρή πόλη της Μασαχουσέτης δεν το είχε ποτέ αρνηθεί, επειδή ήταν οικονομικά αποδοτικό: εκατοντάδες χιλιάδες τουρίστες συνέρρεαν κάθε χρονιά για κατάνυξη στο εφιαλτικότερο ίχνος της πουριτανικής της κληρονομιάς.

»Ήταν ακόμη περισσότεροι εφέτος, καθώς η συμπλήρωση 300 ετών από τον θάνατο των προαναφερθέντων 20 ατόμων έδωσε την ευκαιρία για τη δημιουργία ενός συνεχούς προγράμματος εκδηλώσεων, μεταξύ άλλων, σκηνοθετήθηκαν δίκες μαγείας, έγιναν συμπόσια με θέμα τις νομικές και ιατρικές εκφάνσεις της απόρριψης των μάγων και μαγισσών, ενώ παρευρέθησαν και εκπρόσωποι της Διεθνούς Αμνηστίας».

Γλωσσικός ρατσισμός: Είναι η ελληνική μια γλώσσα σεξιστική-ρατσιστική;

Ως *ρατσισμός* ορίζεται συνήθως η διάκριση των ανθρώπων σε κατώτερους ή ανώτερους με βάση τη φυλετική τους κυρίως καταγωγή. Η έννοια επεκτάθηκε βέβαια, και έφθασε να σημαίνει γενικότερα διάκριση ανθρώπων λόγω φυλής, φύλου, κοινωνικής κάστας και ούτω καθεξής. Παρόμοια η λέξη *σεξιστικός*, προερχόμενη από τη λατινική *sex* = φύλο, σημαίνει την συμπεριφορά που κάνει διάκριση των φύλων, με υποτίμηση του γυναικείου φύλου, παράδοση και νοοτροπία που έχει επικρατήσει ανά τους αιώνες από λόγους ιστορικούς. Δεν είναι απορίας άξιον ότι, μεγάλοι φιλόσοφοι και διαμορφωτές της νεωτερικής σκέψης, όπως ο Δαρβίνος, ο Νίτσε, ο Σοπενχάουερ και πολλοί άλλοι, όχι μόνο δεν απέφευγαν να υποτιμούν το γυναικείο φύλο, αλλά πολλές φορές το επιδίωκαν ή άφηναν να διολισθήσει κάτι τέτοιο στα γραπτά και στις δηλώσεις τους.

Το πρόβλημα δεν είναι αυτό ή μόνο αυτό. Πρόβλημα υπάρχει και στη χρήση της γλώσσας γενικά, και δη της ελληνικής, η οποία είναι κατάφορτη από σεξιστικές επιρροές και διακρίσεις που χρησιμοποιούνται στις εκφράσεις και διατυπώσεις γραπτές τε και προφορικές των χρηστών της μέχρι σήμερα. Υπάρχει σαφώς ένας λανθάνων κοινωνικός ρατσισμός στη χρήση της γλώσσας. Όταν λέμε π.χ. Άγγλος, εννοούμε συνήθως τον τζέντλεμαν, τον πολιτισμένο, τον κύριο, ενώ, όταν λέμε Αλβανός, αμέσως το μυαλό μας πάει σε άνθρωπο κατώτερης κοινωνικής θέσης. Η λέξη *Τούρκος* (πρβλ. *θα γίνω Τούρκος*) έχει υποτιμητική έννοια, αφού υποδηλώνει τον άγριο, τον σκληροτράχηλο, τον απολίτιστο... Η λέξη *τουρκόσπορος* είναι σαφώς υποτιμητική. Η λέξη *τσιγγάνος* από το ρ. α+θιγγάνω = α και αγγίζω (το α με στερητική έννοια), σημαίνει *αυτός που απαγορεύεται να αγγίζει τα ιερά*, δηλονότι είναι μολυσμένος. Το ίδιο και η λέξη *μαύρος* είναι εννοιολογικά αρνητικά φορτισμένη π.χ. δουλεύω σαν μαύρος...

Η γλώσσα μας, παρά τον πλούτο των λέξεων και των νοηματικών αποχρώσεων που διαθέτει (π.χ. μόνο στην Ελληνική υπάρχουν τέσσερα ρήματα για να δηλώσουν την έννοια της αγάπης: *αγαπών, φιλείν, στέργειν, εράν*, ενώ στις άλλες όπως στη βιβλική εβραϊκή και τις σύγχρονες ευρωπαϊκές γλώσσες όχι), μπορεί να θεωρηθεί γλώσσα σεξιστική. Υπό την έννοια ότι, χρησιμοποιείται ανά τους αιώνες κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να διαφαίνεται η διάκριση των φύλων, με κατώτερο πάντα το γυναικείο, αναδεικνύοντας ανεδαφικές τις όποιες προσπάθειες κυβέρνησης και κυβερνώντων να *επιβάλλουν* την ισοτιμία των δύο φύλων, ξεκινώντας από τις διατυπώσεις στα δημόσια διοικητικά έγγραφα.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα. Τα ζώα που είναι και θεωρούνται ισχυρά και επιβλητικά, είναι όλα αρσενικού γένους, όπως: λέων, ελέφαντας, ρινόκερος, ιπποπόταμος, ενώ τα μικρά και πονηρά και εκδικητικά, είναι θηλυκού γένους: γάτα, σουτιά, αλεπού, σκύλα, αράχνη κλπ.

Στις ελληνικές παροιμίες υπάρχουν λέξεις υποτιμητικές για τη γυναίκα και τη 'γυναικεία πονηριά', όπως «*πυρ, γυνή και θάλαττα*», η γυναίκα *ξεγελάει και το διάβολο*, η γυναίκα είναι «*διαόλου κάλτσα*». Πολλές απ' αυτές προέρχονται από γνωμικά αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων, που ήταν αναφανδόν μισογύνηδες. Όπως π.χ. ο Ευριπίδης που θεωρούσε τη γυναίκα "μέγα κακόν" και το γυναικείο φύλο κίβδηλο, και ο Σημωνίδης ο Αμοργινός που θεωρούσε τις γυναίκες τη μεγαλύτερη συμφορά που μηχανεύτηκε ο Δίας, ενώ ο Πλάτων έλεγε η 'θήλεια φύσις χείρων του άρρενος' θεωρώντας τη γυναίκα ως μετενσαρκωμένη ψυχή ανδρική, που κατέπεσε σε πιο χαμηλό επίπεδο (Τιμαίος).

Για τους άντρες υπάρχουν σε χρήση μέχρι σήμερα σαφώς αρνητικές και υποτιμητικές λέξεις και φράσεις όπως: κλέφτης ή κλεφταράς, απατεώνας, μουτράκλα, επιδειξιμανής, σεξομανής κλπ. αλλά, όσες χρησιμοποιούνται, είναι πολύ λιγότερες απ' αυτές που χρησιμοποιούνται για να προσδιορίσουν τη φύση ή τον χαρακτήρα της γυναίκας. Ας δούμε ένα άλλο παράδειγμα.

Όταν χρησιμοποιούμε κοινωνικά πρότυπα, μιλάμε για γιατρό, δικηγόρο, βουλευτή, αρχιτέκτονα, ενώ η λέξη γιατρίνα ή δικηγορίνα, δεν δηλώνει μόνο την επαγγελματία επιστήμονα, αλλά και τη σύζυγο του δικηγόρου ή του γιατρού, υποβαθμίζοντας έτσι τη γυναίκα. Στα παλιά χρόνια η γυναίκα ονομαζόταν με το όνομα του άντρα π.χ. κυρά Γιώργαινα.

Πάντως δεν μπορεί να παροραθεί και το άλλο γεγονός ότι οι περισσότερες ηθικές ιδιότητες είναι θηλυκού γένους όπως: πίστη, αγάπη, ταπεινοφροσύνη, τιμιότητα, εγκράτεια, δικαιοσύνη, τάξη κλπ ενώ λέξεις που φανερώνουν δύναμη, σύγκρουση ή εριστικότητα συνήθως είναι γένους αρσενικού. Πόλεμος ιμπεριαλισμός, φανατισμός, φασισμός, φονταμενταλισμός κλπ.

Χαρακτηριστικό πάντως είναι το γεγονός ότι, το επίθετο που συνοδεύει τη λέξη *γυναίκα*, πάντα έχει αρνητικό χαρακτήρα ή σημασία. Π.χ. **βρωμοθήλυκο, διαβολοθήλυκο, ενώ σπάνια χρησιμοποιείται η λέξη λεβεντογυναίκα, λεβεντομάννα. Ο άντρας αντίθετα είναι: λεβέντης, γενναίος, άντρακλας, θεριακλής, δουλευταράς, ντερμπεντέρης κλπ.** Σπάνια συναντάμε λέξεις ή φράσεις υποτιμητικές για τους άντρες της λευκής – άριας φυλής, σε αντίθεση με τις άλλες φυλές όπου υπάρχουν κιτρινιάρηδες, σχιστομάτηδες ή μαύροι σαν κάρβουνο, μαυροτσούκαλα, αράπηδες, τουρκόγυφτοι κλπ. Τέτοια φαινόμενα επεσήμαναν σε έρευνές τους επιτυχώς οι φιλόλογοι και, ιδιαίτερα, ο καθηγητής της γλωσσολογίας Χριστόφορος Χαραλαμπίδης.

Αλλά γιατί να πάμε μακριά; Τα Ελληνικά Συντάγματα μέχρι το 1975 έλεγαν: «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου», όπου δια της διασταλτικής ερμηνείας βεβαίως, δινόταν η ερμηνεία ότι περιλαμβάνονται και οι Ελληνίδες... όχι μόνο οι άρρενες. Ήταν κι αυτό κατάλοιπο της σεξιστικής γλώσσας. Όπως κατάλοιπο σεξιστικής γλώσσας -από μία άποψη-, είναι το φύλον του θεού. **Στην Ιουδαίο-χριστιανική παράδοση που επέδρασε στην ελληνική νοοτροπία και γλώσσα λόγω επικράτησης της χριστιανοσύνης, παρουσιάζεται ο Θεός ως αρσενικού γένους 'Θεός', και όχι ως 'Θεΐον', ουδέτερο, όπως θα έπρεπε, διότι δίνεται έμφαση στην αρρενωπότητα (παντοδυναμία) και προστατευτικότητα του θεού όντος, έναντι της θηλυκότητας (θεά) που εκφράζει περισσότερο γλυκύτητα, στοργή και επιείκεια κλπ άρα αδυναμία.** Η Παναγία γενικά θεωρείται 'μεσίτρια', γι' αυτόν ακριβώς το λόγο. Γλυκαίνει τη θεία οργή...

Πρόσφατα έγινε προσπάθεια από τη Γενική Γραμματεία της ισότητας των φύλων (Γ.Γ.Ι.Φ.) που εξέδωσε «οδηγό χρήσης μη σεξιστικής γλώσσας», αναφερόμενη για τη χρήση της γλώσσας και στα δύο φύλα, όπως: οι συμμετέχοντες /χουσεσ, ή οι εργοδότες και εργοδότριες κ.άλλ. να περάσει το μήνυμα ότι βιολογικό φύλο δεν υπάρχει (άρρεν και θήλυ) αλλά ότι το φύλο είναι αποκλειστικά κατασκευή της κοινωνίας και του πολιτισμού ότι είναι δηλαδή ιδεολόγημα μάλλον, παρά βιολογική καταβολή. Σημειώνω εδώ ότι **σύμφωνα με την queer theory που υποστηρίζει η Τζούντιθ Μπάτλερ υπάρχουν πενήντα έξι έμφυλοι προσδιορισμοί!**

Χωρίς να θέλω να σχολιάσω ή να επεκταθώ στο παραπάνω, που δεν με βρίσκει σύμφωνο, τελειώνοντας, επισημαίνω ότι, η χρήση σεξιστικής-ρατσιστικής γλώσσας μπορεί να εξαλειφθεί μόνο

με την αλλαγή νοοτροπίας και κοινωνικής συμπεριφοράς όπως έγινε ήδη σε αρκετές περιπτώσεις. Επί παραδείγματι, ο δικαστικός κλητήρας μετατράπηκε σε 'δικαστικό επιμελητή', η δούλα, αρχικά σε υπηρέτρια, και τώρα, οικιακή βοηθός, ή οικονόμος, ή μπέϊμπι σίτερ, γεγονός που δείχνει ότι χρειάζεται συστηματική παιδεία και ευαισθητοποίηση γύρω από το όλο θέμα. Όπερ σημαίνει ότι, θα περάσουν πολλά χρόνια για να πραγματοποιηθούν όλα αυτά, αν πραγματοποιηθούν ποτέ, αφού τα κατάλοιπα της σεξιστικής γλώσσας-νοοτροπίας παραμένουν έκδηλα και είναι πολύ ισχυρά μέχρι σήμερα.

Δημήτρης Τσινικόπουλος

<https://zenithmag.wordpress.com/2017/12/02/%ce%b3%ce%bb%cf%89%cf%83%cf%83%ce%b9%ce%ba%ce%bf%cf%83-%cf%81%ce%b1%cf%84%cf%83%ce%b9%cf%83%ce%bc%ce%bf%cf%83-%ce%b5i%ce%bd%ce%b1%ce%b9-%ce%b7-%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%b7/>

Δικαιώματα (Τράπεζα)

1

Δεν υπάρχει ανάπτυξη χωρίς ανθρώπινα δικαιώματα (1)

- Η ανάπτυξη πρέπει να σημαίνει ευκαιρίες για μια καλύτερη ζωή, για μια ζωή με αξιοπρέπεια και ελευθερία.
 - Παραμένουν τα προβλήματα παρά την τεχνολογική εξέλιξη.
 - αύξηση της φτώχειας
 - έλλειψη τροφίμων
 - οικονομικές κρίσεις
 - ένοπλες συγκρούσεις
 - **Εστίαση στην οικονομική μεγέθυνση** έφερε
 - φτώχεια
 - ανισότητα
 - υποσιτισμό
 - ανεργία
 - υποβάθμιση του περιβάλλοντος
- Οι πρόσφυγες είναι θύματα διώξεων και βασανιστηρίων.

2

Η άγνοια προκαλεί **φόβο** και δημιουργεί **προκαταλήψεις** (63)

- Φόβος προς οτιδήποτε άγνωστο και ξένο λόγω
 - έλλειψης γνώσης-παιδείας που βγάζει τον άνθρωπο από την αμάθεια και τον οδηγεί στην αλήθεια (Πλάτων;)
 - έλλειψης ενημέρωσης
 - εξέλιξης της τεχνολογίας και της επιστήμης
 - παραπλάνησης από τα ΜΜΕ
- Φόβος λόγω **προλήψεων**

3

Η εθνική πολιτική για την **ισότητα των φύλων** (71)

- Εθνικό πρόγραμμα για
 - προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών
 - καταπολέμηση βίας κατά των γυναικών
 - στήριξη της απασχόλησης και οικονομική στήριξη των γυναικών
 - ενίσχυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας των γυναικών
- **Προκαταλήψεις** και **στερεότυπα**, υπεραπλουστεύσεις και γενικεύσεις
 - για ηλικιωμένους (κουφοί)
 - για γυναίκες (αδύναμες)
 - για μαύρους (βρόμικοι)
 - για νέους (σεξ, ναρκωτικά, μουσική)

4

Η διάχυση της βίας (98)

- Η **βία** αυξάνεται ανάλογα με τον βαθμό **κοινωνικής παθογένειας**.
 - Ελλάδα: ευάλωτη στη βία λόγω
 - προβολής της βίας
 - φτώχειας
 - ατομικισμού κ.λπ.
 - Η τάση είναι αυξητική σήμερα.
 - Απαιτείται συντονισμένη πολιτική
 - πρόληψης (βελτίωσης της κοινωνίας)
 - ασφάλειας (βελτίωσης της αστυνομίας)
- Η άλλη όψη της αστυνομίας: Νεκρός διαδηλωτής

5

Αυτοκτόνησε από «ντροπή» (150)

- Αυτοκτόνησε πατέρας επειδή η κοινωνία έμαθε ότι ο γιος του είναι γκέι. Δεν άντεξε τον **στιγματισμό**, το κουτσομπολιό.
- Φυλακισμένος πέτυχε στις πανελλαδικές, αλλά η σχολή του είναι σε άλλη πόλη και ζητά μετεγγραφή. Το αίτημα εξετάζεται.

6

Ηθική και οικουμενικές αξίες στον σημερινό κόσμο (205)

- Σε αντίθεση με τις οικονομικές, οι ηθικές αξίες είναι
 - ανεκτίμητες
 - οικουμενικές (δεν αφορούν μόνο τη Δύση, αλλά όλους τους λαούς)
- Οι **«πολιτισμένοι»** δεν έχουμε δικαίωμα να επιβάλουμε την κυριαρχία μας σε λαούς **«πρωτόγονους»**.

7

Τα στερεότυπα (211)

- Ορισμός
 - προκατάληψη για ρόλους που «πρέπει» να έχουν ή να υιοθετήσουν τα άτομα
 - τρόπος να παρουσιάζονται και να αξιολογούνται τα άτομα με άκαμπτους όρους
 - Αναπαράγουν άνισες κοινωνικές σχέσεις και περιορίζουν την αυτενέργεια.
 - Αντιστοιχούν σε γενικές ομογενοποιημένες κατηγορίες, αδιαμφισβήτητες και αμετάβλητες.
 - Στηρίζουν τις υπάρχουσες δομές εξουσίας.
- Η **διαφορετικότητα**
 - φέρνει αίσθημα ενοχής και αδυναμίας
 - ίσως οφείλεται σε ύπουλη διάθεση να ξεχωρίσω
 - είναι μια ιδιαιτερότητα που προστατεύει από την ομαδοποίηση και τον αποκλεισμό

8

Πολίτες του κόσμου (226)

- Σήμερα υπάρχει δυσανεξία προς τους μετανάστες, ενώ παλαιότερα ήταν της μόδας ο **κοσμοπολιτισμός**.
 - **πατριωτισμός** = αγάπη για τη χώρα
 - **εθνικισμός** = μισός για τις άλλες χώρες
- Σκίτσο

9

Υπερατλαντικό δουλεμπόριο από το 15ο αιώνα (243)

- Ρουσό: Ο πολιτισμός χάλασε τους ανθρώπους. Οι **ιθαγενείς**
 - δεν γνωρίζουν τη βία
 - αφανίστηκαν από τους **πολιτισμένους**
 - δεν πρέπει βέβαια να ρομαντικοποιούνται
- Καταστροφική η παραγωγή σοκολάτας
 - για το περιβάλλον
 - για τους εργάτες (που είναι ακόμη και παιδιά)
 - γιατί δεν τηρούνται οι δεσμεύσεις

10

Η θέση της **γυναίκας** στην ελληνική κοινωνία (318)

- Θύματα διακρίσεων και βίας οι μισές γυναίκες
 - Εξακολουθεί η ανισότητα παρά τα θετικά βήματα.
 - Η γυναίκα πρέπει ακόμα να αποδείξει τη θέση της στην κοινωνία, ακόμη κι αν έχει τα ίδια προσόντα με τον άνδρα, π.χ. στην πολιτική.
 - Πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη βήματα.
- Οι γυναίκες υφίστανται ακόμη διακρίσεις.
 - Είναι μειοψηφία σε θέσεις εξουσίας, διότι τάχα ιδιότητες όπως ο ορθολογισμός, η σωστή εκτίμηση, η μαχητικότητα, το θάρρος, η διάθεση για κατάκτηση, η ανάληψη ρίσκων, είναι μόνο ανδρικές.
 - Έτσι μόνο άνδρες μπορούν να ηγηθούν και να ανταγωνιστούν.
 - Ο **φεμινισμός** αφορά και τους άνδρες, διότι πρέπει να αλλάξουν τον τρόπο που βλέπουν τον ίδιο τους τον εαυτό.
 - Ο φεμινισμός δεν μειώνει τον ανδρισμό.

11

Καμία πατρίδα για την **Τρίτη ηλικία** (355)

- Οι ηλικιωμένοι είναι περιττοί.
 - Με την πανδημία
 - επιστρέψαμε στην ιαπωνική παράδοση εθελούσιας εγκατάλειψης των ηλικιωμένων προς όφελος των νέων
 - μειώθηκε το προσδόκιμο ζωής
 - Είχε προηγηθεί κοινωνική δαιμονοποίησή τους.
 - Δεν είναι παραγωγικοί.
 - Χειραγωγούνται.
 - Θεωρούνται βάρος για την κοινωνία.

- Επιβαρύνουν τα ασφαλιστικά ταμεία.
 - Έτσι πεθαίνουν μόνοι στην αφάνεια.
- Σήμερα οι ρυτίδες απαγορεύονται και τα νιάτα δοξάζονται, ελέω των διαφημιστών.
 - Περάσαμε από την κοινωνία της μετάδοσης της γνώσης στην κοινωνία της άμεσης επικοινωνίας.
 - **Πρέπει να είμαστε αποδοτικοί.**
 - Έτσι όμως χάνουμε τη μνήμη του πολιτισμού μας.
 - Οι γέροι
 - έχουν πράγματα να διηγηθούν
 - είναι ελεύθεροι, άσχημοι, αδιαφορούν για την εικόνα
 - Οι νέοι, αντιθέτως, έχουν την τάση να γίνονται αντίγραφα του κυρίαρχου μοντέλου.

12

Ανθρώπινα δικαιώματα, φτώχεια και αποκλεισμός (362)

- **Φτώχεια =**
 - αιτία αλλά και αποτέλεσμα παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
 - ανεπαρκή εισοδήματα και υλικά αγαθά
 - έλλειψη πόρων, ευκαιριών και συνθηκών ασφάλειας
 - καθοριστικός παράγοντας εξουσίας
 - Θεωρείται τυχαία κατάσταση ή αναπόφευκτη κατάσταση, για την οποία αποκλειστική ευθύνη έχουν όσοι την υφίστανται.
 - πεδίο μύθων - στερεοτυπικών αντιλήψεων
 - ευθύνη των κυβερνήσεων
 - ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΟΗΕ)

13

Σκέψεις για τη **θανατική ποινή** (436)

- Κατάργηση της θανατικής ποινής για λόγους λογικής
 - Αποφασίζουμε ότι ο άνθρωπος δεν έχει καμιά ευκαιρία να επανορθώσει.
 - Κανείς δεν μπορεί να διεκδικήσει την απόλυτη αθωότητα ώστε να είναι σε θέση να δικάσει.
 - Το δικαίωμα στη ζωή είναι φυσικό και θεμέλιο ηθικής.
 - Δεν μπορούμε να διατυπώνουμε οριστική κρίση για έναν άνθρωπο πριν από τον θάνατό του.
 - Δεν θα πρέπει βέβαια να πάμε στο άλλο άκρο της ατιμωρησίας.
- Η θανατική ποινή ανάγεται στα αρχαία χρόνια.
 - Πολίτες τη θέλουν για ασφάλεια.
 - Πολιτικοί την υποστηρίζουν για λόγους ιδεολογίας.
 - Είναι και αντικείμενο επιστημονικής έρευνας.
 - Εξακολουθεί να εφαρμόζεται, αν και η ανθρώπινη ζωή είναι αγαθό απαραβίαστο.

14

Η πανδημία Covid-19 (468)

- Πανδημία
 - ο Είναι πρωτοφανούς μεγέθους υγειονομική κρίση.
 - ο Κλόνισε τα συστήματα υγείας διεθνώς.
 - ο Έφερε στην επιφάνεια τις ήδη υπάρχουσες ανισότητες υγείας.
- Ελλάδα
 - ο χώρα μόνο των νέων αυτόχthonων ανδρών
 - ο Οι υπόλοιποι υποφέρουν.
 - ο πολλαπλές οι διακρίσεις
 - ο κυρίως εις βάρος γυναικών στον χώρο εργασίας

15

Αποκαλύπτοντας τη βία (478)

- Έμφυλη βία
 - ο Είναι παγκόσμιο φαινόμενο.
 - ο Το θύμα νιώθει τρομοκρατημένο και δεν αντιδρά.
 - ο Θεωρείται συνυπεύθυνο γι' αυτό που του συμβαίνει.
 - ο Κάποια θύματα καταφέρνουν να σπάσουν τη σιωπή, αλλά πρέπει να υποστηριχθούν περισσότερο από την πολιτεία.
- Επιτακτική η λήψη ουσιαστικών μέτρων για τις γυναικοκτονίες και όχι τόσο η αλλαγή της ορολογίας.

16

Διεθνές Δίκαιο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (487)

- Οι αξίες της αξιοπρέπειας και της ισότητας όλων
 - ο απαντώνται σε κάθε πολιτισμό
 - ο Ωστόσο, η εξουσία της Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου είναι περιορισμένη, αν και η άσκηση πίεσης λειτουργεί θετικά και ενίοτε φέρνει και αποτέλεσμα.
- Ο Ουγκό
 - ο αγωνίστηκε για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ιδίως για την κατάργηση της θανατικής ποινής
 - ο θεωρούσε ότι **το απόλυτο αγαθό είναι η ανθρώπινη ζωή**

17

Αντιφατικοί οι Έλληνες για το **προσφυγικό** (571)

- Ελλάδα
 - ο χώρα αρχικά προσωρινής μετάβασης και κατόπιν υποδοχής
 - ο λιγότερο πολωμένη ιδεολογικά από άλλα ευρωπαϊκά έθνη: θερμότερη απέναντι στους πρόσφυγες
 - ο προβληματισμένη όμως για τις επιπτώσεις
 - στην οικονομία
 - στον πολιτισμό
- Πόντιοι πρόσφυγες: περήφανοι αλλά φτωχοί και αδικημένοι

18

Πόλεμος και Ειρήνη (607)

- Διαρκής αυταπάτη ότι ο πόλεμος στον οποίο μαχόμαστε θα είναι ο τελευταίος
 - ο αναποτελεσματικές οι εκκλήσεις για ειρήνη
 - ο προτιμότερη η πραγματοποίηση προληπτικά σχεδιαζόμενων ενεργειών
 - δυνατότητα μη ένοπλης άμυνας
 - ελεγχόμενη βία από έναν υπερκρατικό οργανισμό
- Όργουελ
 - ο Παρά την παγκόσμια ειρήνευση μετά το 1945, διέβλεψε τα απολυταρχικά καθεστώτα του μέλλοντος.
 - ο Πράγματι, δεν έχει ακόμη επιτευχθεί ειρήνη σήμερα.

19

Πίσω από τα συμβάντα (630)

- Τα γεγονότα της επικαιρότητας
 - ο δεν μας αφήνουν να τα δούμε από απόσταση, να τα εντάξουμε στο ιστορικό γίνεσθαι με ψυχραιμία
 - ο π.χ. Το προσφυγικό προκαλεί το ενδιαφέρον, ασχέτως αν είναι πραγματικά μεγάλο ζήτημα.
- ΟΗΕ
 - ο Το δικαίωμα ασύλου είναι θεμελιώδες.
 - ο Όπως και η δημιουργία ευκαιριών για νέα αρχή των προσφύγων στην ίδια ή σε άλλη χώρα.

20

Είμαι Έλλην, το καυχώμαι (638)

- Έλληνες
 - ο ο πιο περήφανος λαός
 - για την αρχαιότητα
 - για νίκες αθλητικές
 - ο φυλετική θεώρηση που αποτελεί επικίνδυνο **εθνικισμό**
 - Τα έθνη είναι «φανταστικές κοινότητες», συμβάσεις.
 - Σήμερα δεν υπάρχει ομόγλωσσο, όμαιμο, ομόθρησκο
 - Ο εθνικισμός κρύβει ανασφάλεια.
- Ο δικός μας τόπος
 - ο είναι φορτωμένος Ιστορία
 - ο είναι σύνορο Δύσης και Ανατολής
 - ο πέρασε δύσκολες καταστάσεις
 - ο είχε ταραγμένη πολιτική ζωή

21

Ψηφιακός ανθρωπισμός και τεχνητή νοημοσύνη (695)

- Προκρίνονται οι ψηφιακές σχέσεις ως ευκολότερες εις βάρος των διαπροσωπικών.
 - ο ομογενοποίηση

- ο ευελιξία και μικρότερη δέσμευση
- ο εμπορευματοποίηση προσωπικών δεδομένων
- ο μετατροπή του εαυτού σε **είδωλο** μέσω παράστασης σε κοινό και αναζήτησης της προσοχής
- Οι **εικόνες** είναι καλύτερες από τις **λέξεις**.
 - ο Οι λέξεις
 - πολλές φορές κρύβουν περισσότερα από ό,τι αποκαλύπτουν
 - είναι κοινές για όλους, αλλά έχουν και διαφορετικό νόημα για τον καθένα
 - ο Οι εικόνες
 - είναι ευκολότερες για τα παιδιά
 - σημαίνουν το ίδιο
 - ο Ο συνδυασμός των δύο οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση.

22

Η 35χρονη Εσμά δεν θα περιμένει άλλο (711)

- Όσοι πρόσφυγες ζουν στο περιθώριο και σε προσωρινό καθεστώς, δεν αφήνουν κανέναν πίσω για να φροντίσει για την ταφή.
- Η αληθινή **αλληλεγγύη** γίνεται
 - ο προς αγνώστους χωρίς ανταπόδοση
 - ο προς όσους δεν δείχνουν ότι τη χρειάζονται
 - ο χρειάζεται προσπάθεια
 - ο για το «εμείς»

23

Ολοκαύτωμα (735)

- 27 Γενάρη 1945: επέτειος
 - ο για την καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης
 - ο για την υπεράσπιση δημοκρατικών αρχών
 - ο κατά του ρατσισμού, του **αντισημιτισμού**, της **μισαλλοδοξίας**, των προκαταλήψεων, των διακρίσεων
 - ο για την αλληλεγγύη
 - ο για τη διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στα σχολεία
- Στη Δανία έσωσαν τους Εβραίους. => ανθρωπιστικό και δημοκρατικό πνεύμα

24

Αρνούμαι να αποδεχτώ το τέλος του ανθρώπου (742)

- Ο συγγραφέας πρέπει
 - ο να απαρνηθεί τον φόβο
 - ο να μιλήσει για τις αιώνιες αλήθειες
 - ο να στηρίζει τον άνθρωπο στον αγώνα του να κατισχύσει
- Αιτίες της **μετανάστευσης**
 - ο ανθρωπιστικές
 - ασφάλεια: πόλεμοι ή κυβερνητική αστάθεια
 - παραβιάσεις δικαιωμάτων

- οικονομικές
 - δημογραφία
 - φτώχεια
- κλιματική αλλαγή

25

Τοξική αρρενωπότητα (837)

- Κυριαρχική επιβολή στις ζωές γυναικών και ΛΟΑΤΚΙ+
 - μορφές
 - σεξουαλική και ψυχολογική παραβίαση
 - επίδειξη ισχύος
 - εκδηλώσεις βίας, γυναικοκτονίες, δολοφονίες
 - μαθαίνεται νωρίς και διαγενεαλογικά
 - αποτέλεσμα
 - πατριαρχική δομή κοινωνίας
 - απουσία ελεύθερης ατομικής επιλογής
 - συγκρουσιακή πολιτική, οικονομική εκμετάλλευση, οικολογική καταστροφή, πόλεμοι
 - άκαμπτες προδιαγραφές αρρενωπότητας
 - μόνο επιτρεπόμενο συναίσθημα ο θυμός
 - εργασίες «αντρικές»
 - κυριαρχία στο σπίτι
- Η Ελληνίδα μαθαίνει από μικρή
 - να γίνεται υποτακτική
 - «να μη δίνει δικαιώματα»
 - να υπακούει στην εξουσία του πατέρα (και της μητέρας)
 - να είναι εύθραυστη «πριγκίπισσα» (Μπορεί να μην πέφτει ξύλο όπως παλιά, αλλά κι αυτό το πρότυπο είναι καταπιεστικό)
 - να αναζητά την πατρική εξουσία σε χειριστικό σύντροφο

26

Έμφυλη βία: Ορισμός, Αιτίες και Συνέπειες (853)

- Έμφυλη βία
 - Είναι διάκριση ή βλαπτική συμπεριφορά λόγω κοινωνικού φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού.
 - Μπορεί να είναι σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική ή κοινωνικοπολιτισμική.
 - Αιτία οι ανισότιμες ιεραρχίες εξουσίας.
 - Πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες.
 - Το κοινωνικό φύλο είναι οι νόρμες που μαθαίνονται και είναι άκαμπτες, περιοριστικές, βαθιά ριζωμένες. Εκ γενετής υπάρχει μόνο το βιολογικό φύλο.
- Πατέρας αποκαλεί την κόρη του «μικρή μου πριγκίπισσα», αλλά την καλεί να μην ανεχτεί ποτέ τη βία.

27

Το σχολείο οφείλει να καλλιεργήσει έναν **πατριωτισμό** (866)

- **Πατριωτισμός**
 - ο δεν είναι εθνικιστικές κραυγές και μίσος
 - ο δεν είναι πλαστικά σημαιάκια και γραφικότητες
 - ο δεν είναι φοβικά σύνδρομα και αγκυλώσεις
 - ο είναι μελέτη της ιστορίας χωρίς παρωπίδες, συμμετοχή στα κοινά, πρόταξη του συλλογικού συμφέροντος, φροντίδα για τη γειτονιά, την πόλη, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά, διάθεση για ειρηνική συνύπαρξη
- **Ο πατριωτισμός**
 - ο πάει αντίθετα στον **λαϊκισμό** και στον **εθνικισμό** που διχάζει και φανατίζει
 - ο ξεπερνά το μικροπολιτικό συμφέρον
 - ο είναι εθελοντισμός και αλληλεγγύη
 - ο είναι συνείδηση συλλογικής ευθύνης
 - ο είναι ενασχόληση με τα πολιτικά

28

Σήμερα δεν είναι η ημέρα της γυναίκας (896)

- **Γυναίκα**
 - ο Τη θυμόμαστε μόνο όταν γιορτάζει.
 - ο Τις άλλες μέρες την αντιμετωπίζουμε με προκαταλήψεις που αντιστέκονται στον νεωτερισμό.
 - ο Θεωρούμε από την αρχαιότητα ότι πρέπει να σιωπά, ακόμη κι όταν βιάζεται.
 - ο Απαξιώνεται και λοιδορείται.
 - ο Η εξουσία στη γλώσσα αποτυπώνει την κυριαρχία στον δημόσιο βίο.
 - ο Ελισάβετ και Θάτσερ επιβεβαιώνουν την ανδρική κυριαρχία.
 - ο Ίσως πρέπει να πάψει να μιμείται τον άνδρα και να αλλάξει όλη τη δομή.
- Η 35χρονη Εσμά δεν θα περιμένει άλλο (711)

29

Σχολική Ενσωμάτωση (904)

- **Στόχοι ειδικής αγωγής**
 - ο παροχή ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλους τους μαθητές
 - ο σχολική ενσωμάτωση, κοινωνική ένταξη και αποδοχή
 - ο αντιμετώπιση όλων των μαθητών ως μελών ενός πολύμορφου συνόλου
 - ο Όμως η ετικετοποίηση των μαθητών από τους συμμαθητές τους παραμένει ένα υπαρκτό πρόβλημα.
 - ο Ο ρόλος του δασκάλου είναι κομβικός.
- **Αλληλεγγύη** (711)

30

Τα περιοριστικά μέτρα για την πανδημία (933)

- **Η ελευθερία**
 - ο είναι επιλογές που υπηρετούν τη ζωή

- αλλά σήμερα είναι κυρίως ικανοποίηση επιθυμιών
 - περιορίστηκε στην πανδημία, αλλά ο περιορισμός αυτός ήταν επιλογή ελευθερίας για την προστασία της ζωής
 - είναι θεμελιακή, αλλά διασφαλίζει πρώτα την επιβίωση και όχι τις επιθυμίες
 - παρέχεται με προσπάθεια, τίμημα, αγώνα, θυσιάζοντας συχνά την ευδαιμονία
- Σκίτσο

Ευρωπαϊκή Ένωση

Στις 25 Μαρτίου 1957 υπογράφηκε η Συνθήκη της Ρώμης, που ίδρυε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), επικεντρωμένη στις βασικές ελευθερίες της διακίνησης προϊόντων, κεφαλαίων και ατόμων. Μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου έγιναν νέες προσπάθειες εμβάθυνσης και διεύρυνσης. Το 1992 υπογράφηκε η Συνθήκη του Μάαστριχτ, που προέβλεπε τη μετεξέλιξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)

Παρά τα προβλήματα που κατά καιρούς εμφανίστηκαν στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης, η Ε.Ε. και η αρχή της υπερεθνικότητας εκπροσωπούν μια επανάσταση στις διεθνείς σχέσεις, καθώς και μια ελπιδοφόρα αλλαγή του ρου της ευρωπαϊκής ιστορίας, μακριά από τις εθνικιστικές αντιπαλότητες του παρελθόντος και προς την κατεύθυνση της ενότητας. Η ενοποιητική διαδικασία κατοχυρώνει τη δημοκρατία, επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, επιτρέπει την άμβλυνση των περιφερειακών ανισοτήτων και δίνει στην Ευρώπη μια αυξημένη επιρροή στις διεθνείς σχέσεις. Ωστόσο, η ένωση της Ευρώπης δεν έχει ακόμη επιτευχθεί και αποτελεί ένα ζητούμενο για το μέλλον.

Ιστορία Γ' Λυκείου

Πολιτεία (Τράπεζα)

1

Δημοκρατία (91)

- Η **δημοκρατία** είναι
 - ο πολίτευμα πνευματικό, διαχρονικό και προσαρμοστικό
 - ο διάλογος ανάμεσα σε δημοκράτες
 - ο διάλογος ανάμεσα σε δημοκράτες και μη
 - ο ελευθερία λόγου, πληθώρα κομμάτων, ίση μεταχείριση
- Η δημοκρατία
 - ο δεν έχει γραμμική εξέλιξη
 - ο μπορεί να είναι προϊόν ανατροπής
 - ο είναι κοινές αξίες-αρχές-κανόνες
 - ο σε αντίθεση όμως με τα ομοιόμορφα έθνη, παρέχει δικαιώματα στο διαφορετικό

2

Τα δύο βασικά βάρη της δημοκρατίας (310)

- Δημοκρατία
 - ο ελληνογέννητο πολίτευμα
 - ο αντιπροσωπευτικό σήμερα λόγω μεγέθους του πληθυσμού
 - ο α) πολιτική ελευθερία
 - ισηγορία: δικαίωμα όλων να λάβουν τον λόγο και να μετάσχουν στις αποφάσεις
 - ισοπολιτεία
 - δικαίωμα όλων να αναλάβουν καθήκοντα
 - υποχρέωση όλων να καταλείψουν δίκαια τα βάρη
 - ο β) **ελευθερίες** των πολιτών
 - προσωπικές: αυτοκαθορισμός της ζωής
 - ατομικές
 - απαράβιαστο της κατοικίας, των συνομιλιών, των πεποιθήσεων
 - προστασία από αυθαίρετες συλλήψεις
 - ελεύθερο ταξιδεύειν
 - κοινωνικές
 - δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι
 - δικαίωμα για δημόσια προβολή γνώμης
 - δικαίωμα για καλλιτεχνική έκφραση
- Εποχή ανευθυνότητας: κανείς δεν αναλαμβάνει τη δική του ευθύνη
 - ο Ευθυνόφοβοι πολίτες φωνάζουν «πού είναι το κράτος;».
 - ο Το ίδιο το κράτος είναι δυσκίνητο.
 - ο Ανεύθυνοι οι πολιτικοί.
 - ο Μπαλάκι οι **ευθύνες**.

3

Ελευθερία και ευθύνη (326)

- Η ελευθερία
 - ο καθορίζεται από το σύστημα στο οποίο ζούμε και τις (περιορισμένες) επιλογές που αυτό μας δίνει
 - ο είναι περισσότερο μαθημένη και εκτελεστική παρά συνειδητή: την εκτιμούμε όταν τη χάσουμε
 - ο γίνεται συνειδητή με την ευθύνη, η οποία είναι ωριμότητα, ανάληψη των συνεπειών των επιλογών μας
- Δεν μπορώ να τα προλάβω όλα. Επιλέγω μια ζωή χωρίς ταχύτητα, με τον δικό μου ρυθμό και χρόνο, με τη δική μου αλήθεια.

4

Τα νέα δικαιώματα της ψηφιακής πολιτειότητας (586)

- **Η ψηφιακή συμπερίληψη**
 - ο διευρύνει την πολιτειότητα (= την επικοινωνία με τη διοίκηση)
 - ο καταπολεμά τον ψηφιακό αποκλεισμό (= υλική ή γνωσιακή αδυναμία πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες) που φέρνει και κοινωνικό αποκλεισμό
 - ο προωθεί τη συλλογική νοημοσύνη ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου
 - ο μέσα από τις υποδομές και δεξιότητες που απαιτεί, επιφέρει πολιτισμική μεταμόρφωση του ατόμου
 - ο εξαρτάται από τα άλλα δικαιώματα και άρα από την ανισότητα ή μη των κοινωνικών τάξεων
- Στο **συμμετοχικό διαδίκτυο 2.0**
 - ο οι χρήστες δεν περιορίζονται στη χρήση των διαδικτυακών υπηρεσιών, αλλά λαμβάνουν μέρος στη διαμόρφωση του περιεχομένου με ιστολόγια και μέσα κοινωνικής δικτύωσης
 - ο διαμορφώνεται μια διαδικτυακή παρέα που επιδίδεται σε προώθηση συμφερόντων ομάδων, διάδοση πληροφοριών, δημιουργία τάσεων μόδας, μετάδοση ιδεών, μεταβολή προτιμήσεων ψηφοφόρων

Πολιτισμός

Στο πλαίσιο του ΟΗΕ λειτουργεί και η UNESCO, που ασχολείται με την πολιτιστική ανάπτυξη και κληρονομιά.

Ιστορία Γ' Λυκείου

Πολιτισμικός ή πολιτιστικός;

Το επίθετο πολιτισμικός έχει κατεξοχήν στατικό χαρακτήρα, ενώ το επίθετο πολιτιστικός έχει κατεξοχήν δυναμικό χαρακτήρα.

Πολιτισμός καλείται, ως γνωστόν, το σύνολο των υλικών και πνευματικών φαινομένων που χαρακτηρίζουν μια κοινωνική ομάδα ή ένα έθνος, σε αντιδιαστολή προς μια άλλη κοινωνική ομάδα ή ένα άλλο έθνος.

Επίσης, ως πολιτισμός ορίζεται η συνολική κοινωνική κληρονομιά μιας ομάδας ανθρώπων ή του ανθρώπινου είδους ως συνόλου. Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, ο πολιτισμός συνίσταται, μεταξύ άλλων, στη γλώσσα, τη θρησκεία, τις ιδεολογίες και τις πεποιθήσεις, τα ήθη και τα έθιμα, τους θεσμούς και τους νόμους, τις τέχνες, τα τεχνολογικά επιτεύγματα, τα μέσα παραγωγής, τις επιστημονικές γνώσεις, τις τελετές και τις τελετουργίες.

Είναι ευνόητο ότι η ανάπτυξη του πολιτισμού εξαρτάται από την ικανότητα του ανθρώπου να μαθαίνει και να μεταβιβάζει τις συσσωρευμένες γνώσεις του στις επόμενες γενιές.

Στο πλαίσιο της σύγχρονης γλωσσικής επικοινωνίας, καθίσταται συχνά αναγκαία η διάκριση ανάμεσα στον πνευματικό πολιτισμό ή κουλτούρα (culture στα Αγγλικά και τα Γαλλικά, Kultur στα Γερμανικά) και τον υλικό ή τεχνολογικό πολιτισμό (civilization στα Αγγλικά, civilisation στα Γαλλικά και Zivilisation στα Γερμανικά).

Στο ίδιο πλαίσιο, παρατηρείται η τάση να γίνεται διάκριση μεταξύ των επιθέτων πολιτισμικός και πολιτιστικός, ώστε να εκφραστεί η λεπτή διαφορά ανάμεσα στον πολιτισμό ως πνευματικό μέγεθος ή αφηρημένη έννοια και τον πολιτισμό ως πράξη, ως σύνολο δραστηριοτήτων που ικανοποιούν πνευματικές ή καλλιτεχνικές αναζητήσεις.

Ειδικότερα, το επίθετο πολιτισμικός δηλώνει κατά κύριο λόγο τον πολιτισμό ως πνευματική καλλιέργεια, αναφέρεται δε στην αφηρημένη διάσταση του πολιτισμού: *πολιτισμική κληρονομιά, πολιτισμικός ιστός, πολιτισμική ταυτότητα, πολιτισμικά γνωρίσματα, πολιτισμικές ρίζες, πολιτισμικές σπουδές, πολιτισμικό επίπεδο, πολιτισμικό υπόβαθρο, πολιτισμική αξία, πολιτισμικό σοκ, πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, πολιτισμικές διαφορές κ.λπ.*

Το επίθετο πολιτιστικός, από την άλλη, δηλώνει κυρίως τον υλικό ή τεχνολογικό πολιτισμό, σχετίζεται δε με δραστηριότητες που υπηρετούν και προωθούν την ανάπτυξη του πολιτισμού, δηλαδή εκπολιτίζουν και εξανθρωπίζουν: *πολιτιστικός σύλλογος, πολιτιστικό κέντρο, πολιτιστικές*

εκδηλώσεις, πολιτιστική δράση, πολιτιστικές υπηρεσίες, πολιτιστικό δυναμικό, πολιτιστική πρωτεύουσα, πολιτιστικές ανταλλαγές, πολιτιστικές εκφάνσεις, πολιτιστικές διαδρομές, πολιτιστικές συναντήσεις, πολιτιστική ατζέντα κ.λπ.

Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι το επίθετο πολιτισμικός έχει κατεξοχήν στατικό χαρακτήρα, ενώ το επίθετο πολιτιστικός έχει κατεξοχήν δυναμικό χαρακτήρα.

<https://www.in.gr/2018/09/05/language-books/glossa/politismikos-i-politistikos/>

Τουρισμός: Κέρκυρα 1960

<https://youtu.be/DsJGS-Ave3I?si=2LfZucWDFJztdTRE>

Βαλκανικές παραλλαγές του νεκρού αδερφού

http://stigmalogou.blogspot.com/2019/01/blog-post_23.html?m=1

Το τραγούδι του νεκρού αδελφού

https://youtu.be/C-5WcpK-9Yk?si=OfG_sZccBQozDQKK

Πολιτισμός (Τράπεζα)

1

Παγκοσμιοποίηση και μύθοι (17)

- Επικράτηση της **παγκοσμιοποίησης**
 - χωρίς βία, οικειοθελώς λόγω των θετικών επιπτώσεών της
 - με προβλήματα που οδηγούν σε αύξηση των δυσανεσθημένων διότι
 - προάγει την εξαφάνιση της διαφορετικότητας των λαών (όμως η παγκοσμιοποίηση άρχισε στα πανάρχαια χρόνια χωρίς να αφανίσει τους Έλληνες)
 - τα εγχώρια πολιτισμικά αγαθά θα χάσουν μερίδιο από τον διεθνή ανταγωνισμό (μπορούμε όμως να τα στηρίξουμε και άλλωστε έχουν εξαιρετική ποιότητα)
- Οικουμενική Διακήρυξη της **UNESCO** για την Πολιτιστική Πολυμορφία
 - Ψηφίστηκε αμέσως μετά την 11η Σεπτεμβρίου.
 - Ο διαπολιτισμικός διάλογος είναι η καλύτερη εγγύηση για την ειρήνη.
 - Πρέπει να διαφυλαχθεί η κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας.
 - Η πολιτιστική πολυμορφία δεν είναι στατική, αλλά ζωντανή διεργασία που εγγυάται την επιβίωση της ανθρωπότητας και την πρόληψη των διαχωρισμών.
 - Προστατεύεται και ο πλουραλισμός εντός της ίδιας της κοινωνίας.
 - Τα πολιτιστικά αγαθά μπορούν να είναι τόσο φορείς ταυτότητας, αξιών και νοήματος, όσο και εμπορεύματα.

2

Γράφω, άρα υπάρχω (35)

- Είμαι **συγγραφέας**
 - για να «σωθώ»
 - όταν συμπλέκω το προσωπικό με το συλλογικό
 - και κερδίζω σε αυτογνωσία, σε γνώση των ανθρώπινων πραγμάτων και της ιστορίας
- Βιβλιοθεραπεία = το **βιβλίο** ως τόπος θεραπείας της ψυχής, ως ψυχοθεραπεία

3

Παράδοση και νεωτερικότητα (121)

- Η **παράδοση**
 - συνήθως αποτελεί
 - νεκρό απολίθωμα
 - αντίθετο στη **νεωτερικότητα**, στον νεωτερισμό που είναι απειλή
 - καλό, γνήσιο, ιερό
 - ωστόσο υπάρχει μόνο στο πλαίσιο της νεωτερικότητας
 - είναι η καθημερινή πραγματικότητα της κοινωνίας, τρόπος ζωής
 - μόνο αργότερα μετατρέπεται σε αντικείμενο μελέτης, σε γνώση, με την παρέμβαση του κράτους

- είναι δυναμική διαδικασία, σύνολο προδιαγραφών χρήσιμων για την ευημερία της κοινωνίας
 - έχει πολλές διαστάσεις
- αναβιώνεται μέσα από κίνημα επιστροφής στις ρίζες από ανθρώπους που ξέχασαν το παρελθόν και αστικοποιήθηκαν
 - σε πλαίσιο ωραιοποίησης
 - μέσω προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης
 - μέσω της UNESCO
 - με εμπορευματοποίηση
 - με ψευτο-ρομαντική ιδεολογία
- Εθνικοί **μύθοι**
 - ιστορικοί μύθοι σε σχολικά βιβλία και επτελείους
 - σύγχρονοι μύθοι σε μια προσπάθεια διαστρέβλωσης, ωραιοποίησης της εικόνας μας
 - βαριά βιομηχανία τουρισμού, ευάλωτη όμως σε πανδημία, πόλεμο, διεθνή οικονομία
 - ελπίδα σε ξένη βοήθεια σε περίπτωση ανάγκης
 - μηδενισμός και υποτίμηση των λίγων, έστω, κατορθωμάτων

4

Λογοτεχνία και κριτική, οι δίδυμες αδελφές (191)

- Δυσκολίες της **συγγραφής**
 - Χρειάζεται επιλογή των κατάλληλων λέξεων (που αποτελεί κριτική διαδικασία) ήδη σε κείμενο μόνο ενός επιπέδου, δηλ. σε κείμενο απλού γραφέα που γράφει επειδή πρέπει, επειδή του το επιβάλλει κάποιος άλλος ή επειδή το επιβάλλει στον εαυτό του.
 - Πολύ δυσκολότερη όμως η έκφραση σκέψεων, συγκινήσεων, αισθήσεων, πέρα από το πρώτο επίπεδο, δηλ. η συγγραφή.
- Η συγγραφική ιδιότητα
 - αποκτάται όταν κατακτάται
 - η μοναδικότητα, δηλ. η πρωτοτυπία
 - η αντικειμενικότητα, δηλ. η αναγνώριση από το κοινό
 - δεν μπορεί να αρκείται στην αόριστη ιδιότητα του καλλιτέχνη, αλλά μετατρέπει τη γραφή σε επάγγελμα
 - συνοδεύεται από αμφισβήτηση του εαυτού

5

Το γράψιμο υπερβαίνει το βίωμα (334)

- Το **γράψιμο**
 - είναι μια ζωντανή διαδικασία που μεταμορφώνει το προσωπικό βίωμα
 - δεν τα περιέχει όλα: τα καλύτερα παραμένουν άρρητα
 - είναι επίπονη και μακρά διαδικασία
- Όταν δεν κατανοούμε την ποίηση, ας μην κατηγορούμε τον ποιητή.
 - Το ποιητικό υλικό είναι δύσκολο.

- Τελικά ίσως ο αναλφάβητος μπορεί να το καταλάβει ευκολότερα, γιατί δεν στέκεται στις λέξεις και δεν απαιτεί να βρει συγκεκριμένο νόημα.

6

Η γλώσσα ως παράθυρο στην ανθρώπινη φύση (347)

- **Επιλέγουμε τις λέξεις μας** με προσοχή γιατί
 - μεταδίδουν την πρόθεσή μας
 - διατηρούν τους κοινωνικούς δεσμούς μας με τους άλλους
 - ενίοτε δεν θέλουμε να μάθουμε πράγματα, για να αποφύγουμε
 - spoilers
 - συναισθήματα
 - τη μεροληψία σε αποφάσεις ή στην επιστήμη
- **Η συνείδηση** είναι μυστήριο. Ο εγκέφαλος
 - δίνει μνήμη, βούληση, συνείδηση, ύπαρξη
 - έχει ως πιο δραστήριο μέρος ασυνείδητες αυτόματες λειτουργίες
 - κάνει προβλέψεις και υποθέσεις για να ανταποκριθεί στο περιβάλλον του
 - κυνηγάει την ελευθερία (και άρα η συνείδηση εξαφανίζεται με τον αυτοματισμό, το ένστικτο και τη συνήθεια)
 - έρχεται όμως και σε επαφή με το σώμα και το εξωτερικό περιβάλλον

7

Η σημασία της λαϊκής παράδοσης (377)

- **Η λαϊκή παράδοση**
 - σχετίζεται με το παρελθόν, αλλά δεν είναι στάσιμη ή οπισθοδρομική
 - επιτρέπει ομαλή μετάβαση από το παρόν στο μέλλον, αφού είναι συμπυκνωμένη πείρα της ανθρώπινης δραστηριότητας: τα σφάλματα του παρελθόντος βοηθούν το χτίσιμο του μέλλοντος
 - αφορά ήθη και έθιμα
 - ήθη = άγραφο δίκαιο συμπεριφοράς. νοοτροπία και συναισθήματα
 - έθιμα = καθιερωμένες μακροχρόνιες συνήθειες που ρυθμίζουν τη ζωή της κοινότητας
 - δείχνει τα χαρακτηριστικά του τόπου και του λαού, η γνώση των οποίων διατηρεί την εθνική ταυτότητα
 - διαπερνά την ιστορία, την ψυχολογία, την εκπαίδευση, την τέχνη
 - μεταφέρει τις γνώσεις στην επόμενη γενιά
- Οι παραδόσεις αντιπροσωπεύουν
 - τη συσσωρευμένη γνώση του παρελθόντος
 - τη δημιουργική προσέγγιση αυτής της γνώσης για να αναδυθεί το διαχρονικό
 - όχι ένα ιερό κειμήλιο που πρέπει να μείνει απαράλλαχτο, αλλά έναν χώρο πλούσιο σε γνώσεις, φαντασία και δημιουργικότητα, που μπορεί να ελκύσει τους νέους

8

Περίπατος στην Ευρώπη (413)

- **Η Ευρώπη**

- περιλαμβάνει χώρες και λαούς με διαφορετική γλώσσα, κοινωνικές συμβάσεις, χαρακτήρες ανθρώπων
- είναι γεμάτη αντιθέσεις
 - που είναι όλες απαραίτητες και πρέπει να διατηρηθούν
 - που όμως συγχωνεύονται σε μια αρμονική σύνθεση
- έχει κοινή ηθική ζωή και πνευματική παιδεία, αναζητά την αιώνια αλήθεια του ανθρώπου

- **Η ελληνολατινική παράδοση**

- είναι το θεμέλιο του ζωντανού πολιτισμού της Ευρώπης
- είναι ο συνδετικός κρίκος για την ευρωπαϊκή ανοικοδόμηση
- θέτει ως ευρωπαϊκές αξίες τη δημοκρατία, την ισότητα και την ομόνοια

9

Σπιναλόγκα: **Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς (459)**

- **Σπιναλόγκα**

- σύμβολο αποφασιστικότητας για ζωή: αγάπης για την ελευθερία, πείσματος για ζωή, ανθεκτικότητας
- ιστορία ανθρώπινου πόνου, κοινωνικού αποκλεισμού, απομόνωσης και προκατάληψης
- τόπος συνάντησης πολιτισμών: Ενετών, Οθωμανών, Ελλήνων
- τουριστικό θέρετρο

- **ΑμεΑ**

- αντιμετωπίζουν καθημερινά ανυπέρβλητες δυσκολίες
- χρέος η διαρκής υποστήριξη και φροντίδα τους από την πολιτεία, η **κοινωνική αλληλεγγύη**

10

Η θέση του πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση (523)

- **Ο πολιτισμός**

- ιστορικά συνέβαλε στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, στη συλλογική συνείδηση της κοινής ευρωπαϊκής οικογένειας
- στη σημερινή πολυπολιτισμική και πολύβουη Ευρώπη διαμορφώνεται μέσα από **κοινή πολιτιστική πολιτική** που
 - περιλαμβάνει μακρόπνοη αντίληψη για τον πολιτισμό, τις τέχνες, την κουλτούρα της καθημερινής ζωής
 - επενδύει στη διαφορετικότητα, πολυφωνία, πολυγλωσσία που
 - ενισχύει τις ανταλλαγές, τις συνεργασίες
 - καταπολεμά ανισότητες και διακρίσεις
 - προσφέρει δημοκρατία, κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη
 - μετασχηματίζεται ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες

- **Ο ναζισμός στην Ευρώπη**

- επήλθε παρά τον πολιτισμό, τον διαφωτισμό και τη δημοκρατία
- ίσως οφείλεται στην εμμονή στον πόλεμο και την οικονομική ανάπτυξη

- δείχνει ότι ο άνθρωπος είναι ακόμη σε στάδιο βαρβαρότητας
- ρίχνει βαριά σκιά στο μέλλον

11

Πολιτιστική κληρονομιά (579)

- **Πολιτιστική κληρονομιά**
 - κάποτε σήμαινε μόνο μνημεία και μουσεία χωρίς σύνδεση με εμπειρίες ζωής
 - πλέον
 - έχει υλική, άυλη και ψηφιακή διάσταση: περιλαμβάνει άυλη κληρονομιά, φυσικά τοπία, ψηφιακή κληρονομιά και κινηματογράφο
 - αφορά αξίες, πεπιοθήσεις, γνώσεις: δημιουργεί αίσθημα συλλογικότητας
 - εμπλουτίζει τη μαθησιακή διαδικασία
- **Ο πολιτιστικός τουρισμός**
 - αποτελεί ευκαιρία διότι μπορεί να παρατείνει τη διάρκεια παραμονής τουριστών, η οποία σήμερα είναι μικρή, γεγονός που οδηγεί σε χαμηλά έσοδα παρά τη μεγάλη προσέλευση τουριστών
 - μπορεί να ενισχυθεί με προβολή μνημείων χαμηλής επισκεψιμότητας
 - προβάλλει την αυθεντικότητα και τη μοναδικότητα
 - προσφέρει αρμονική συνύπαρξη της κληρονομιάς με τη σύγχρονη εποχή

12

Η λαϊκή παράδοση (661)

- **Λαϊκός πολιτισμός:** ασαφής όρος
 - καθετί σχετικό με τον λαό
 - τα προϊόντα του λαϊκού πολιτισμού
 - καθετί γνήσιο, υγιές, εθνικό, προοδευτικό
 - πολιτισμός της κλειστής αγροτικής κοινωνίας ή των μη ηγετικών στρωμάτων
 - είναι καθολικός
 - αφορά όλα τα μέλη της κοινότητας
 - αφορά όλες τις εκδηλώσεις της κοινότητας
 - είναι λειτουργικός: αφορά την πρακτική ζωή της κοινότητας
 - έχει διάρκεια
- **Καραγκιόζης**
 - εκπρόσωπος της **λαϊκής ψυχής**
 - διατραγωδεί τα μαρτύρια του φτωχού απέναντι σε έναν κακό πλούσιο
 - πατριώτης, γνώστης των αρετών και παραδόσεων του λαού
 - συνυφασμένος με τον ελληνισμό

13

Η λογοτεχνία ως διπλωματία (667)

- **Η λογοτεχνία**
 - απαιτεί συνείδηση και προμελετημένη αποφαση, κόπο, υπαρξιακό ζήτημα, όχι αθωότητα ή αυθορμητισμό
 - είναι ζήτημα εθνικής επιβίωσης: την έχει ανάγκη η Ελλάδα και η Ευρώπη

- Ο συγγραφέας
 - ο χαίρεται με την αποδοχή του κοινού
 - ο γράφει για την αβεβαιότητα της ζωής
 - ο μιλά για την πολιτιστική πολυμορφία της Ευρώπης

14

Τα παλιά γεφύρια (673)

- Τα παλιά γεφύρια
 - ο είναι τοπόσημα της ελληνικής υπαίθρου
 - ο γεννούν νοσταλγία
 - για το φυσικό περιβάλλον
 - για τον παραδοσιακό πολιτισμό, για τη συλλογική συνείδηση των παλαιών γενεών
 - συνοδεύονται από άυλους λαϊκούς θρύλους που συμπληρώνουν την υλική τους κατασκευή
 - κινδυνεύουν να χαθούν από ραγδαίες αλλοιώσεις, την αδιαφορία και την άγνοια
- Η γνώση της **τοπικής ιστορίας** είναι σημαντική γιατί έτσι
 - ο αγαπάμε τον τόπο μας
 - ο γινόμαστε ενεργοί και συνειδητοποιημένοι πολίτες

15

Σχέση γλώσσας και εικόνας (703)

- **Η γλώσσα και η εικόνα** είναι δύο κώδικες σκέψης και έκφρασης.
 - ο Η εικόνα εμφανίζεται πρώτη, σε προγλωσσικό στάδιο, όπου ο άνθρωπος προσλαμβάνει με τις αισθήσεις, όπως τα ιδεογράμματα προηγήθηκαν της αλφαβήτου.
 - ο Όμως γλωσσικές υποδομές υπάρχουν και προγλωσσικά, έστω ανενεργές, ως προϋπόθεση της κοινωνικής επικοινωνίας.
 - ο Ίσως η γλώσσα ξεκινά με ολική προσέγγιση και σταδιακά οδηγείται στην αφαίρεση. => Ίσως γλώσσα και εικόνα είναι απλώς πρωταρχικό δίπολο της ανθρώπινης αντίληψης.
- Ψευδολογία
 - ο Στον λαό αρέσει να ξεγελιέται.
 - ο Χαρακτηριστικό των ολοκληρωτικών καθεστώτων: **προπαγάνδα, χειραγώγηση, παραπληροφόρηση**
 - ο Αποτελεσματική και στα δημοκρατικά καθεστώτα μέσα από την εικόνα των γεγονότων που είναι πιο σημαντική από τα ίδια τα γεγονότα.
 - ο Ιδίως σήμερα το διαδίκτυο με τον καταιγισμό πληροφοριών απαιτεί κριτική σκέψη.
 - ο Οι θεωρίες συνωμοσίας βρίθουν, διότι οφείλονται σε έμφυτη λειτουργία του εγκεφάλου, ενώ η κριτική σκέψη απαιτεί εκμάθηση και δεν είναι έμφυτη.

16

Η επιστροφή μου στην Ελλάδα (756)

- Επιστρέφοντας στην Ελλάδα από το εξωτερικό διαπιστώνω ότι
 - η χώρα μειονεκτεί σε γραφειοκρατία, οργάνωση, χρηματοδότηση, τεχνολογίες
 - πλεονεκτεί στον πειραματισμό, στο κίνητρο, στο κόστος
 - δεν μετανιώνω που γύρισα
- Πολιτισμικές ιδιαιτερότητες
 - Κάθε μικρή ή μεγάλη κοινωνική ομάδα ή λαός έχει το δικό του γνωστικό και αντιληπτικό σύστημα, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται προβλήματα επικοινωνίας μτξ τους.
 - Έτσι στη χώρα υποδοχής ο **μετανάστης**, ενώ χρειάζεται περίοδο προσαρμογής, αντιμετωπίζεται ως παραβάτης των τοπικών κοινωνικών κανόνων, χωρίς επιείκεια και ανοχή.

17

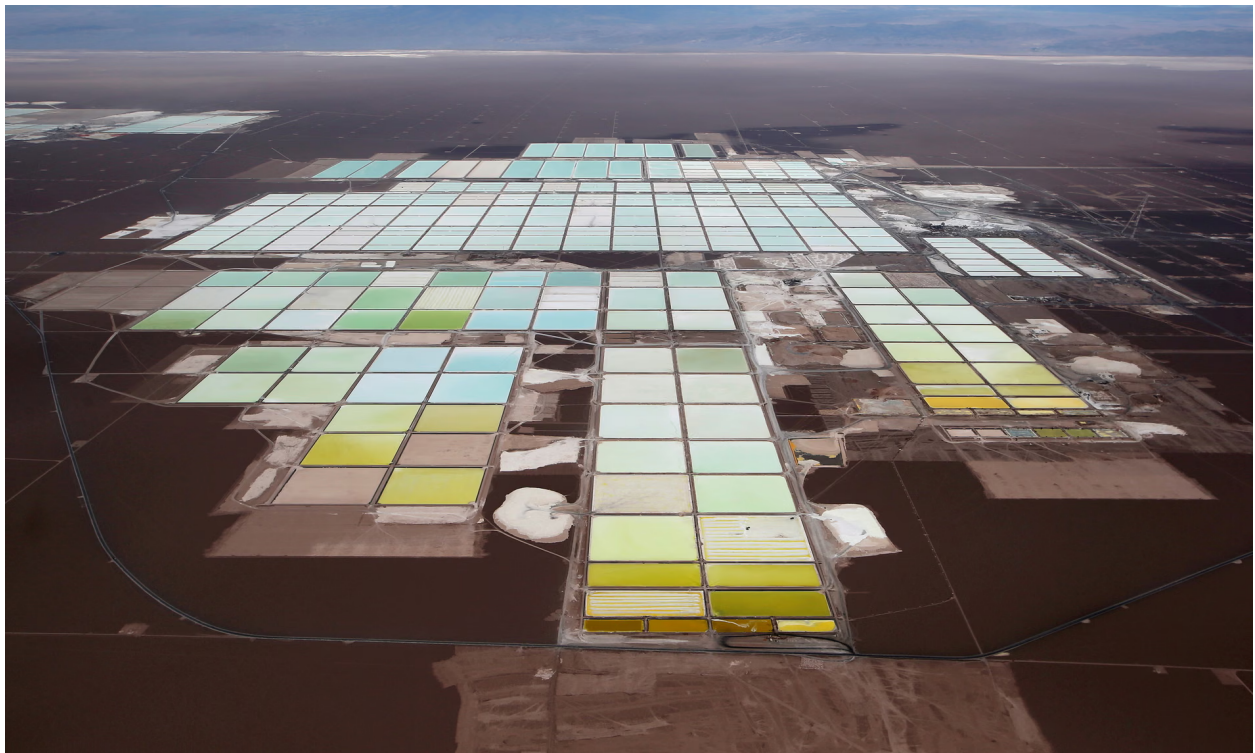
Αφροδίτη της Μήλου (800)

- **Αισθητική**
 - Για τους καλλιτέχνες σχετίζεται με
 - την ισορροπία χρωμάτων ή τη συμμετρία
 - αλλά και με την ασυμμετρία που ανατρέπει τους κανόνες (Πικάσο)
 - Στη φυσική η αισθητική εμπειρία, αλλά και η αμφισβήτησή της έφερε νέες ανακαλύψεις.
 - Στα μαθηματικά ισχύει κάτι επειδή είναι όμορφο.
- Το **ωραίο** και το άσχημο είναι διαφορετικά για τον καθένα.
 - Οι αισθητικές αντιλήψεις
 - προσδιορίζονται από το φυσικό περιβάλλον
 - αναδιατάσσονται όμως από τη νόηση του ανθρώπου, παρεμβαίνοντας στο άσχημο και δημιουργώντας τέχνη
 - Σκοπός της τέχνης είναι η αναζήτηση του ωραίου.

Η ανθρώπινη δραστηριότητα και η ξηρασία έχουν υποβαθμίσει το δάσος του Αμαζονίου.

<https://www.cnn.com/2023/01/27/world/amazon-rainforest-damage-climate-intl>

Εξόρυξη λιθίου στη Χιλή <https://www.theguardian.com/commentisfree/2021/jun/14/electric-cost-lithium-mining-decarbonasation-salt-flats-chile>

Επιστήμη (Τράπεζα)

1

Άνθρωπος και Περιβάλλον (9)

- **Φυσικό περιβάλλον**
 - τεράστια η σημασία του για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, για την ίδια την ύπαρξη του ανθρώπου
 - αλλά η ωφελιμότητά του εξαρτάται και από τη στάση του ανθρώπου απέναντί του
 - η απληστία φέρνει επιβλαβείς συνέπειες
 - ενώ η προστασία του περιβάλλοντος οδηγεί σε ποιοτική δημοκρατία
 - πέρα από την κρατική προστασία, που είναι αργή και γραφειοκρατική, η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να συνδράμει γιατί γνωρίζει καλύτερα τα περιβαλλοντικά προβλήματα μιας περιοχής
- Η περιβαλλοντική καταστροφή
 - θα φέρει μεταναστεύσεις ολόκληρων πληθυσμών
 - θα χρειαστεί ομόνοια για να αντιμετωπιστεί
 - αντί να καταστήσει άχρηστες τις πολιτικές διαφορές, θα κάνει την ιδεολογία πιο επιτακτική
 - για την υποδοχή των **κλιματικών μεταναστών** και όχι το κλείσιμο των συνόρων
 - για την αποδοχή της αέναης κίνησης πληθυσμών ως συστατικού στοιχείου της ιστορίας

2

3 Πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης (78)

- **Η βιώσιμη ανάπτυξη** έχει 3 πτυχές
 - περιβαλλοντική: ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων
 - οικονομική: ενσωμάτωση επιχειρηματικών πρακτικών στην κοινωνία και το περιβάλλον
 - κοινωνική: πρόνοια για τις μελλοντικές γενιές, ανθρώπινα δικαιώματα, ισότητα στην υγεία
- **Πάρκο τσέπης**
 - οικοσύστημα που θα συμβάλλει στην αισθητική και κλιματική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής και σημείο συνάντησης πολιτών
 - η προστασία του περιβάλλοντος ως ευθύνη όλων με μικρές πράξεις σε σπίτια και γειτονιές

3

Ο φόβος της προόδου (114)

- Αναπόφευκτη η τεχνολογική πρόοδος λόγω
 - της συνεχούς ανάγκης του ανθρώπου για νέα γνώση (Αριστοτέλης)
 - της συνεχούς προόδου των επιστημών που δεν μπορούν να αναχαιτιστούν με απαγορεύσεις

- της πλασματικής τελικά φύσης των ανεπίλυτων (Χάμπερμας) ηθικών προβλημάτων
- του ελεύθερου πνεύματος του ουμανισμού (μακριά από φοβικές προκαταλήψεις)
- **Βιοϊατρική**
 - Το γονιδίωμα του ποντικού μοιάζει περισσότερο με το ανθρώπινο λόγω
 - κοινού προγόνου
 - λεπτομερούς γνώσης του ποντικού
 - Τα πειράματα στα ζώα διέπονται από κανόνες βιοηθικής και δεοντολογίας που σέβονται τα ζώα.
 - Ο άνθρωπος χρωστά ευγνωμοσύνη στον ποντικό.

4

Σειρήνες (144)

- Σειρήνες στο διαδίκτυο (ιστοσελίδες και μέσα κοινωνικής δικτύωσης) εναντίον του εμβολιασμού που αφορά την προστασία του εαυτού και του κοινωνικού συνόλου
 - **θεωρίες συνωμοσίας**
 - αντιεπιστημονικά ψεύδη
 - παραδοξολογίες
 - παραπληροφόρηση
 - δοξασίες και προκαταλήψεις
- Διαφορά της επιστήμης από την **ψευδοεπιστήμη** ή επιστήμη του διαδικτύου (γεμάτη αοριστίες και πυροτεχνήματα)
 - δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό
 - πολλαπλός πειραματικός έλεγχος
 - αντικείμενο διδασκαλίας στα πανεπιστήμια

5

Οπτικοακουστικά μέσα (157)

- Ως αναπόσπαστο μέρος της παιδικής ζωής, τα οπτικοακουστικά μέσα
 - θα πρέπει να διαπαιδαγωγούν
 - προσφέρουν εναλλακτική στη μαθησιακή διαδικασία, εμβάθυνση της ύλης, επανάληψη
 - αν όμως χρησιμοποιούνται αλόγιστα, εμποδίζουν τη μάθηση
- **Πολιτισμός της εικόνας**
 - εις βάρος του λόγου ως ομιλίας και λογικής
 - ιδίως στους νέους
 - προάγει την πληροφορία και όχι τη γνώση

6

Τηλεργασία (184)

- **Η τηλεργασία**
 - δεν έχει μεγάλη διαφορά από το γραφείο
 - βολεύει
 - δημιουργεί παρανοήσεις και λάθη

- δεν έχει επικοινωνία με τους συναδέλφους
- είναι ψυχικά επαχθής
- Η τηλεργασία συνεπάγεται
 - ασαφή όρια εργασίας και μη εργασίας
 - μειωμένη υποστήριξη
 - πολύωρη χρήση υπολογιστών
 - επαγγελματική εξουθένωση (υψηλές απαιτήσεις χωρίς πόρους που θα τις εκπληρώσουν)

7

Αειφόρος ανάπτυξη (219)

- **Αειφόρος ανάπτυξη**
 - Η γη πρέπει να φέρει πάντα πόρους (νερό, ενέργεια, έδαφος, αέρας) για τη διατήρηση της ζωής και της ανάπτυξης για τις μελλοντικές γενιές.
 - Πρωτοεμφανίστηκε ως όρος το 1987.
 - Χρειάζεται να περιοριστεί η χρήση των πόρων.
 - Η Ατζέντα 2030 έχει ως στόχους
 - την εξάλειψη της φτώχειας
 - την εξάλειψη της πείνας
 - την εξασφάλιση της υγείας
 - την ποιοτική εκπαίδευση για όλους
 - ισότητα των φύλων
 - ειρήνη μτξ. κρατών
- **Μινιμαλισμός**
 - Στην κοινωνία η αξία του ανθρώπου ορίζεται από τα πράγματα που κατέχει.
 - Αλλά έτσι παραμένει το κενό και η ανάγκη για ουσία.
 - Πρέπει να έχουμε μόνο όσα μας χρειάζονται.
 - Δεν μιλάμε για λιτότητα λόγω φτώχειας αλλά για αυτόβουλη εγκράτεια.
 - Έτσι η κοινωνία θα έχει περισσότερη δικαιοσύνη και ισότητα.

8

Τα μεταλλαγμένα τρόφιμα και οι κίνδυνοι που κρύβουν (235)

- **Τα μεταλλαγμένα τρόφιμα**
 - υπάρχουν από παλιά αλλά με φυσικούς μηχανισμούς: μπόλιασμα δέντρων και διασταύρωση ζώων
 - σήμερα είναι τεχνητά: διασταύρωση πολύ διαφορετικών οργανισμών
 - ορίζονται από νομοθεσία της Ε.Ε.: επιτρέπονται αλλά πρέπει να αναγράφονται
 - είναι επικίνδυνα για την υγεία
- Η ντομάτα θερμοκηπίου είναι άνοστη, τεράστια, γεμάτη χημικά.

9

Η νήσος του Πάσχα κι εμείς (251)

- Τα αγάλματα στη νήσο του Πάσχα
 - είναι αινιγματικά: λέγεται ότι φτιάχτηκαν από γίγαντες ή εξωγήινους

- έγιναν όμως από Πολυνήσιους
- έφεραν οικολογική καταστροφή στο νησί και πόλεμο λόγω **απληστίας**
- **ΟΗΕ:** Η Φύση πορεύεται προς την καταστροφή εξαιτίας του ανθρώπου
 - Το μέλλον του ανθρώπινου είδους, που εξαρτάται από τη Φύση, για να πει, να φάει κ.λπ., διαγράφεται σκοτεινό!
 - Λύσεις
 - αλλαγή του αγροτικού-διατροφικού συστήματος
 - βελτίωση της αντοχής του οικονομικού συστήματος
 - μετάβαση από το δόγμα της ανάπτυξης στην ποιότητα ζωής (πέρα και από την απλή επιβίωση)

10

Η κλιματική αλλαγή είναι εδώ (277)

- **Κλιματική αλλαγή:** ανθρωπογενής
 - η φύση στα όρια της αντοχής: εξάντληση φυσικών πόρων
 - υπέρβαση των δυνατοτήτων απορρόφησης των επιπτώσεων
 - αδράνεια των κυβερνήσεων και των πολιτών: έλλειψη συνεννόησης και ομοφωνίας
 - απειλή στην οικονομική μεγέθυνση και στον τρόπο ζωής
 - πολλαπλές περιβαλλοντικές επιπτώσεις
- Κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα
 - όλο και συχνότερα τα φαινόμενα
 - ταχύτερη επέλαση σε σχέση με τις προβλέψεις
 - κίνδυνος ήδη για το παρόν
 - μη αναστρέψιμη αν δεν κάνουμε κάτι

11

Εκπαιδεύουν παιδιά με περιβαλλοντική συνείδηση (286)

- Στη Σουηδία
 - **περιβαλλοντική συνείδηση** στα σχολεία: αποκορύφωμα η Γκρέτα
 - ζωή κοντά στη φύση
- **ΟΗΕ:** Ο πλανήτης είναι το μόνο μας σπίτι.
 - Επιπτώσεις
 - θάνατοι ανθρώπων
 - εξαφάνιση ζωικών ειδών
 - Λύση μέσω
 - ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
 - ανανεώσιμων τεχνολογιών και πρώτων υλών
 - μείωσης της γραφειοκρατίας
 - μετατόπισης των επιδοτήσεων
 - τριπλασιασμού των επενδύσεων
 - επιλογών των καταναλωτών
 - χειραφέτησης των γυναικών

12

Παράγει η ανεργία ρύπανση (341)

- Το οικονομικό σύστημα
 - παράγει ανέργους από ανεπαρκή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού
 - παράγει ρύπανση από υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων
 - παραμένει απομονωμένο από το περιβάλλον και την ανεργία που προκαλεί, με αποτέλεσμα αποσπασματικά μέτρα
 - λόγω κόστους υποκαθιστά τους ανθρώπους από μηχανές και εκμεταλλεύεται τους φυσικούς πόρους γιατί είναι φθηνοί
- Θεατρική παράσταση Voices of the Earth
 - Ο άνθρωπος ως μέρος της Φύσης
 - Η Φύση είναι καλή αλλά και σκληρή απέναντι στον άνθρωπο.
 - Ήδη από την αρχαιότητα διατυπώνουν οι άνθρωποι ερωτήματα για τη σχέση τους με τη Φύση.

13

Ψηφιακά κατοικίδια (369)

- Οικιακά ρομπότ
 - χρήσιμοι μηχανικοί υπηρέτες
 - κίνδυνος υποδούλωσης του ανθρώπου (αν τα ρομπότ αποκτήσουν αυτοσυνείδηση): παραμένει άγνωστη η φύση της νοημοσύνης γενικά και η σχέση της με τη συνείδηση
 - η πιο εύκολα αποδεκτή μορφή **τεχνητής νοημοσύνης**
- Από την **ελευθερία** στην ανελευθερία
 - Η ελευθερία δεν είναι πια χειραφέτηση αλλά διαχείριση της πληθώρας των διαθέσιμων επιλογών και άρα προκαλεί άγχος.
 - Εκχωρούμε οι ίδιοι δεδομένα σε αλγόριθμους, οι οποίοι επιλέγουν για εμάς.

14

Ο αντίκτυπος της Τεχνολογίας (384)

- Το διαδίκτυο
 - είναι χρήσιμο εργαλείο για έρευνα, αν ξέρεις τι ψάχνεις, πώς να αξιολογείς, να ερμηνεύεις, να κατανοείς, να αναζητάς το ουσιώδες
 - διαφορετικά είναι αποσπασματική εικόνα, τυχαία συλλογή ψευδοδεδομένων (**factoids**) που δεν σημαίνουν τίποτα: γίνεται επιζήμιο
- Η **τεχνολογική ανάπτυξη**
 - είναι ασταμάτητη, όλο και ταχύτερη ή
 - αποτελεί μια εξαίρεση δύο αιώνων και θα επιβραδυνθεί
 - Ίσως φτάνουμε στα όρια των δυνατοτήτων της ανθρώπινης δημιουργίας.
 - Ίσως δεν θα σταματήσει απαραίτητα αλλά θα γίνει πιο δύσκολη η αναζήτηση ιδεών.

15

Ο κυνηγός των χαμένων καλών τρόπων (400)

- Στα **μέσα κοινωνικής δικτύωσης**
 - ο είμαστε αυτοαναφορικοί, αυτο-αποθεωτικοί, φιλτραρισμένοι, εθισμένοι
 - ο δεν αντανάκλαται ο πραγματικός μας εαυτός παρά με υπερβολικό, στρεβλό τρόπο
 - ο επικρατούν άναρθρες κραυγές, ατεκμηρίωτα επιχειρήματα, fakenews, hate speech, κατάρες, διαδικτυακός ψόγος
 - ο λείπει το savoir vivre
- «Τα λέμε» σημαίνει
 - ο κάτι αόριστο
 - ο αδυναμία άρθρωσης λόγου - αμηχανία
 - ο αποφυγή διαλόγου
 - ο ισοπέδωση, ομοιομορφία, ρηχότητα
 - ο Οι αυθεντικοί, οι ειλικρινείς, η άποψη και η επιχειρηματολογία, είναι πια ντεμοντέ.

16

Τεχνητή Νοημοσύνη (420)

- Κιούμπρικ: ολική καταστροφή όταν οι μηχανές παίρνουν πρωτοβουλία
 - ο Τέτοιο σενάριο δεν θα συμβεί γιατί οι μηχανές δεν πληρούν ηθικά, κοινωνικά και πολιτικά κριτήρια, ώστε να τις εμπιστευτούμε.
 - ο Με την τεχνητή νοημοσύνη νιώθουμε παγιδευμένοι σε έτοιμες απαντήσεις.
- Προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης
 - ο δυσδιάκριτο το όριο ανάμεσα στην επιστημονική φαντασία και την πραγματικότητα
 - ο τέταρτη βιομηχανική επανάσταση
 - ο πεδίο πολλαπλών συγκρούσεων ανάμεσα σε κοινωνικές τάξεις, οικονομικούς ομίλους και ισχυρά κράτη

17

Πώς χάθηκε μισός αιώνας για τη σωτηρία της Γης (428)

- **Κλιματική αλλαγή**
 - ο Αγνοήσαμε τα σημάδια γιατί μας φαίνονταν μακρινά.
 - ο Απόρρητη μελέτη της CIA προειδοποιούσε ήδη το 1975 για ακραία καιρικά φαινόμενα με πολιτικό αντίκτυπο.
 - ο Παλαιότερα συνέβη η μικρή εποχή των παγετώνων (1350-1850).
 - ο Άρχισε το 1960 με καταστροφές καλλιέργειών σε Ρωσία και Ινδία.
 - ο Το 1970 εξαπλώθηκε και αλλού με ξηρασίες και πλημμύρες.
 - ο Λόγω αδράνειας χάθηκαν πολλά χρόνια και είναι πλέον αργά.
- Υπερβολική χρήση λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων με συνέπειες
 - ο ρύπανση υδάτων
 - ο αρνητική επίδραση στον άνθρωπο
 - ο απαραίτητα όμως για την αύξηση της παραγωγής
 - ο λειψυδρία, διοξείδιο άνθρακα, μείωση βιοποικιλότητας

18

Πολιτισμός της εικόνας ή βλέπω, άρα υπάρχω (443)

- Εικόνες πανταχού παρούσες
 - ο εις βάρος της γραφής, του λόγου, της σκέψης
 - ο στα τηλέφωνα που είναι πλέον και φωτογραφικές μηχανές
 - ο που μας μετατρέπουν σε καταναλωτές οπτικών προϊόντων
 - ο με αποτέλεσμα τον οπτικό γραμματισμό μας
 - ο από τη διήγηση στη θέαση, από τις διάφορες γλώσσες στην κοινή γλώσσα της εικόνας, από την κυριαρχία της γραφής σε εκείνη της οθόνης
 - ο δεν απαιτούν μόχθο
 - ο μεταφέρουν στερεότυπα, προκαταλήψεις, ιδεοληψίες, τυφλώνουν πνευματικά
 - ο εγκλωβίζουν τον νου στο σκοτεινό σπήλαιο του Πλάτωνα
- Εικόνα

19

Επιτυχής μεταμόσχευση πνεύμονα (506)

- **Μεταμόσχευση**
 - ο δεύτερη ευκαιρία για τον ασθενή: μοναδική επιλογή για τελικού σταδίου ασθένεια
 - ο ανάγκη για επάρκεια μοσχευμάτων, για αύξηση των δωρητών
- Ηθική της μεταμόσχευσης
 - ο Διχασμένη η κοινή γνώμη
 - πρωτοποριακή μέθοδος
 - ανήθικη μέθοδος με αμφίβολα αποτελέσματα
 - προβληματική η διαπίστωση του εγκεφαλικού θανάτου
 - εμπόριο οργάνων
 - παραβίαση της λίστας προτεραιότητας εις βάρος των φτωχών ή των μεταναστών
 - άνιση κατανομή των μοσχευμάτων
 - δυσφήμιση από ΜΜΕ
 - ο Όμως αντιμετωπίζει αυτά τα ζητήματα
 - η νομοθεσία
 - η τεχνολογική εξέλιξη που θα βελτιώσει ζητήματα όπως το κόστος

20

Η αναγκαιότητα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (515)

- Περιβάλλον
 - ο Αφορά τα περισσότερα γεγονότα σήμερα: αυξήσεις τιμών, πόλεμοι, πυρκαγιές, ρύπανση
 - ο ζημιά χωρίς επιστροφή
 - ο Λύσεις
 - αλλαγή πολιτικοοικονομικών συστημάτων, καταναλωτικών συνηθειών, αναπτυξιακού μοντέλου, αλληλεγγύη
 - αλλαγή στην καθημερινότητα, εκπαίδευση, συναίνεση των πολιτών στα κυβερνητικά μέτρα

- Σκίτσο

21

Τα μυστικά του ψηφιακού μετασχηματισμού (532)

- Ψηφιακός μετασχηματισμός
 - ο συνεχής διεύρυνση της τεχνολογίας στη ζωή μας
 - ο αλλαγή των παραδοσιακών μεθοδολογιών με αυξανόμενη ταχύτητα
 - ο ψηφιακό νέφος ή cloud
 - ο συνεχής επαναξιολόγηση των προσεγγίσεων
- Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στην τεχνολογία λόγω
 - ο **brain drain**
 - ο έλλειψης ανταγωνιστικών συνθηκών αμοιβών, ελκυστικού οικονομικού και φορολογικού περιβάλλοντος
 - ο έλλειψης αναβαθμισμένων υποδομών
 - ο έλλειψης κινήτρων για καινοτομία

22

Πολιτισμός της εικόνας ή βλέπω, άρα υπάρχω (542)

- (443)
- **Οπτικός γραμματισμός** και πολυτροπικότητα
 - ο Η εικόνα
 - είναι κι αυτή ένα «κείμενο» προς κατανόηση
 - δεν είναι πια ένα συμπλήρωμα αλλά μια κατασκευή όπως και οι άλλες γλώσσες
 - ο Ανάγκη για πιο οπτικά προσανατολισμένο εκπαιδευτικό σύστημα
 - λόγω του βομβαρδισμού των εικόνων: παιδιά κορεσμένα από εικόνες αλλά ανεκπαίδευτα σε αυτές
 - λόγω της μετατόπισης προς πολυγραμματισμό (γλώσσας και εικόνας)
 - με στόχο την κριτική αντιμετώπιση των εκπεμπόμενων μηνυμάτων (γραπτών, οπτικών ή ηχητικών)
 - από το παιδί-θεατή στο παιδί-δημιουργό και στη συνέχεια στο παιδί-κριτικό
 - εκπαίδευση με και στα MME για εκδημοκρατισμό της επικοινωνίας

23

Ασώματες μηχανές παραγωγής ψεύδους (556)

- Δύο όψεις της τεχνητής νοημοσύνης
 - ο deep nostalgia: ζωντάνεμα παλιών φωτογραφιών
 - ο **deepfake**: κατασκευασμένα βίντεο ανθρώπων, με αποτέλεσμα
 - απάτες
 - εκβιασμοί
 - χειραγωγήση
 - κλονισμός της εμπιστοσύνης, του ορθού λόγου, του πολιτισμού
 - καχυποψία, συνωμοσιολογία

- ζήτημα δημοκρατίας και παιδείας
- Η τεχνολογία ως
 - μέσο διαχείρισης και διάδοσης πληροφοριών
 - **καινοτομία στην εκπαίδευση** με δυνατότητες διεύρυνσης της μάθησης σε ΑμΕΑ, δηλ. με δυνατότητες
 - άμβλυνσης των ανισοτήτων στην εκπαίδευση
 - αύξησης της αυτοεκτίμησης
 - ενίσχυσης της συνεργασίας
 - καλλιέργειας της κριτικής σκέψης

24

Η Ελλάδα θα γίνει θερμότερη και ξηρότερη (564)

- **Κλιματική αλλαγή**
 - πολλαπλές περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις στην Ελλάδα
 - Η **περιβαλλοντική εκπαίδευση**
 - ξεκίνησε ως πρωτοβουλία εκπαιδευτικών για βιωματική μάθηση
 - έγινε θεσμός και επεκτάθηκε σε θέματα αειφορίας, κοινωνίας και οικονομίας
 - πρέπει ακόμη να αποκτήσει
 - διεπιστημονικότητα
 - κεντρικό ρόλο, ώστε να εκπαιδεύσει νέους με αξίες και δεξιότητες για το μέλλον
- Οδεύουμε προς την καταστροφή λόγω
 - απληστίας επιχειρήσεων
 - προσκόλλησης σε παρωχημένα μοντέλα ανάπτυξης
 - αυταπάτης ότι οι πόροι είναι ανεξάντλητοι
 - ικανοποίησης ενός τρόπου ζωής που εξαντλεί τη Γη

25

Η πρόκληση της επιστημονικής-τεχνολογικής ανάπτυξης (622)

- Η επιστημονική και τεχνολογική έκρηξη
 - πολλαπλασίασε τις απαιτούμενες γνώσεις για την επαγγελματική ζωή
 - απαιτεί **συνεχή επιμόρφωση**
 - ειδάλλως μειώνει την παραγωγικότητα και αποτελεσματικότητα των εργαζομένων
 - οξύνει την ανεργία **ακόμη και των πτυχιούχων**
- Σκίτσο

26

9 στους 10 θα έκαναν **ηλεκτροσόκ** σε άλλους (646)

- Πείραμα του Μίλγκραμ του 1960
 - Είναι πείραμα-ορόσημο για την επιστήμη της ψυχολογίας.
 - Επαναλήφθηκε πρόσφατα με τα ίδια ή χειρότερα αποτελέσματα: Η κοινωνία δεν έχει αλλάξει και πολύ.

- Έδειξε ότι οι άνθρωποι είναι πάντα πρόθυμοι να υπακούσουν σε εντολές, ακόμη και αν θα βλάψουν τους άλλους, ιδίως όταν το θύμα είναι άνδρας.
 - Αποδεικνύει την τρομερή δύναμη των συνθηκών του κοινωνικού περιβάλλοντος.
- Είμαστε υπήκοοι ενός τάχα πολιτισμένου κόσμου
 - γεμάτου χαμέρπεια, βλακεία, παράλογο
 - που κατασκευάζει όπλα
 - όπου η επιστήμη χρησιμοποιείται και για να καταστρέφει
 - με ειδωλολατρία για το χρήμα, τις φυλές, τις πατρίδες, τους θεούς

27

Προβλέψεις για την τεχνητή νοημοσύνη (654)

- Πολύ δύσκολο να προβλεφθεί **το μέλλον της τεχνητής νοημοσύνης**
 - επεξεργασία φωνής, εικόνας, κειμένου
 - αυτοματοποίηση οδήγησης
 - αυτοματοποιημένη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων σε τομείς της υγείας, της επιστήμης, της λήψης αποφάσεων
 - όχι όμως και γενική τεχνητή νοημοσύνη, δηλ. αυτόβουλη, δημιουργική
- Ο Χόκινγκ προειδοποιεί για καταστροφή της κοινωνίας
 - από επιχειρήσεις που κερδοφορούν με ελάχιστους εργαζόμενους
 - από την προβολή της ανισότητας στο διαδίκτυο (όπου εκτίθενται οι ζωές των πλουσίων) => μετανάστευση σε αναζήτηση ισταγκραμικής ζωής
 - από πολιτικό λαϊκισμό
 - από περιβαλλοντική καταστροφή
 - από έλλειψη συνεργασίας

28

Το μέλλον στα χέρια της τεχνητής νοημοσύνης (680)

- Δεν θα έρθει το **τέλος της ανθρωπότητας με την τεχνητή νοημοσύνη**.
 - Η τεχνητή νοημοσύνη δεν έχει συναισθήματα, εκπληρώνει μόνο τον στόχο που της ανατίθεται.
 - Ανθρωποκεντρική νομοθεσία της Ε.Ε. θα προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα.
- Πρέπει να αυτοπεριορίσουμε την ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης.
 - Έχει κόστος αποθηκευτικού χώρου, μηχανών, ρεύματος, μόλυνση περιβάλλοντος.
 - Αν υπερέχει έναντι του ανθρώπου,
 - θα εξυπηρετεί συμφέροντα ολίγων
 - θα ξεφύγει από τον έλεγχο των δημιουργών, ειδικά αν δεν έχει ηθικές αρχές
 - μπορεί να της ξεφύγει ένα λάθος και να γίνει καταστροφική

29

Πολιτισμός και τεχνολογία (718)

- Απειλεί η τεχνολογία τον πολιτισμό;
 - Ναι.

- Έτσι πίστευαν οι Σεφέρης και Έλιοτ.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κακό, π.χ. πυρηνικά όπλα.
- Ωστόσο
 - **Πολιτισμός** = σύνολο ιδεών, ενεργειών, επιτευγμάτων, μεθόδων για την ικανοποίηση των αναγκών και την ευημερία της κοινωνίας => Η τεχνολογία είναι μέρος του πολιτισμού.
 - Η τεχνολογία δεν έχει βούληση. Βασίζεται στη δική μας βούληση, άρα η ευθύνη για την καταστροφή είναι δική μας.
- **Ιατρική:** Η μοναδική ασπίδα μας
 - απέναντι στις αρρώστιες
 - απέναντι σε απατεώνες γιατρούς
 - απέναντι σε συνωμοσιολόγους

30

Τεχνητή νοημοσύνη: Μια διακριτική απομυθοποίηση (773)

- Η **μηχανή** μαθαίνει ό,τι της διδάξουμε, ακόμη κι αν είναι λάθος.
 - Άρα χρειάζεται τον άνθρωπο και δημιουργεί θέσεις εργασίας.
 - Άρα έχει τον άνθρωπο ως παράδειγμα ήθους και επιλογών.
- Το διαδίκτυο φέρνει σε επαφή με την επιστήμη και τη λογοτεχνία, η οποία διατίθεται δωρεάν, με ελκυστικό και εμπορεύσιμο τρόπο.

31

Επιστήμη και προφητεία (782)

- Διαφορά **επιστήμης και προφητείας**
 - Προφητείες = προβλέψεις μελλοντικών γεγονότων από υπερφυσική πηγή, με αρνητικές συνέπειες για τον προφήτη και με αναπόφευκτη εκπλήρωση
 - Επιστήμη = περιγραφή μιας κατάστασης που υλοποιεί έναν φυσικό νόμο, ακόμη και στο παρελθόν, μιας αχρονικής «οντότητας» που όμως περιγράφεται ως αισθητό και εμπειρικά προσβάσιμο γεγονός, συνήθως με τη διαμεσολάβηση ενός πειράματος
- Για τη **μαύρη τρύπα** προηγήθηκαν οι θεωρίες και ακολούθησε η επαλήθευσή τους με φωτογραφίες. => Η επιστήμη έχει εξελιχθεί τόσο που μπορεί να μας δώσει όχι μόνο υλικά οφέλη, αλλά να φτιάξει αξιόπιστες θεωρητικές κατασκευές για σημαντικά προβλήματα.

32

Δουλειά από την παραλία: μια νέα τάση (790)

- **Εργασία εξ αποστάσεως** (remote working): ευέλικτο ωράριο και ευέλικτη τοποθεσία
 - ψηφιακοί νομάδες: νέοι, εργαζόμενοι στην τεχνολογία, με μόνιμη εγκατάσταση
 - workation (work και vacation): μικρότερη διαμονή εκτός γραφείου από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και πιο παραδοσιακά επαγγέλματα
- **Διακοπές**
 - Είναι νοσταλγία για την παρθένα φύση και την ανεμελιά των πρωτόπλαστων => υποκατάστατο του Παραδείσου χάρη στο οποίο αντέχουμε τη δουλειά

- Άλλωστε οι προορισμοί διαφημίζονται ως παράδεισοι.
- Ωστόσο ο υπερτουρισμός χαλάει την ξεκούραση. => Πολλοί πλέον προτιμούν να μένουν σπίτι.

33

Πρόκληση ή απειλή (830)

- **Η παγκοσμιοποίηση**
 - είναι οικονομική
 - με τεράστια παραγωγικότητα που θα μπορούσε να τελειώσει τη φτώχεια
 - αντιθέτως δημιούργησε τεράστια ανισότητα
 - είναι πολιτισμική
 - με κοινή καταναλωτική κουλτούρα μόνο σε φανταστικό επίπεδο
 - με τους μη έχοντες να θυσιάζουν βασικές ανάγκες, προκειμένου να αποκτήσουν τα πολυτελή αγαθά που διαφημίζονται
 - με σπατάλη και που βλάπτει το περιβάλλον
 - με εξάπλωση αξιών που έχουν να κάνουν με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία
- **Παγκοσμιοποίηση**
 - Περίπλοκη η σημερινή εποχή λόγω παγκοσμιοποίησης που επιφέρει αλυσιδωτές αντιδράσεις σε όλους και άρα επιτάσσει τη συνεργασία.
 - Η παγκοσμιοποίηση καλά κρατεί, διότι έχει φέρει διεθνοποίηση του εμπορίου, οικουμενική χρήση της τεχνολογίας, ευκαιρίες για απασχόληση, γρήγορη μετακίνηση, συναλλαγές επιχειρήσεων.
 - Ωστόσο η κλιματική κρίση είναι οικουμενική και θα φέρει μεγάλα κύματα μετανάστευσης.

34

Η **καραντίνα** ωφέλησε σοβαρά τα οικοσυστήματα (845)

- Ήταν ευεργετική για τα ζώα η απότομη και πολύ μεγάλη απόσυρση της ανθρώπινης δραστηριότητας την περίοδο των lockdowns λόγω πανδημίας.
 - π.χ. Οι χελώνες στη Ζάκυνθο αναπαράχθηκαν χωρίς να εμποδίζονται από τον τουρισμό.
- Δυνάμωσε το **φιλοζωικό** κίνημα: Τα εγκλήματα εις βάρος των ζώων
 - άρχισαν επιτέλους να απασχολούν τα Μ.Μ.Ε.
 - προβάλλονται πλέον χάρη στα κοινωνικά δίκτυα
 - ενοχλούν τις τοπικές κοινωνίες
 - αντιμετωπίζονται με διεθνή νομοθεσία
 - δείχνουν ότι ο άνθρωπος δεν έχει μάθει να τα σέβεται
 - πρέπει τουλάχιστον να δημοσιεύονται για να γίνονται γνωστά

35

Η ζωή μετακόμισε στα δίκτυα (880)

- Τα κοινωνικά δίκτυα

- κάνουν τη ζωή εξωραϊσμένη αναπαράσταση μέσα από σκηνοθετημένα φωτογραφικά στιγμιότυπα, συνθέτοντας μια άυλη μεταπραγματικότητα σε έναν φανταστικό διαδικτυακό κόσμο
- καλλιεργούν μίσση, πόλωση, παραπληροφόρηση
- δημιουργούν προβλήματα εξουσίας και ψηφιακής επιτήρησης
- καθοδηγούν ψυχικές διαθέσεις, χαλκεύουν συμπεριφορές
- εθίζουν
- συρρικνώνουν τη ζωντανή επικοινωνία
- παίρνουν πίσω τον χρόνο που εξοικονομούν
- καταβροχθίζουν την αυθεντική ζωή
- Σκίτσο

36

Συνέντευξη με δημιουργό της Τεχνητής Νοημοσύνης (887)

- **Τεχνητή νοημοσύνη**
 - Είναι προσπάθεια να αποκτήσουν οι μηχανές τη διανοητική ικανότητα των ανθρώπων.
 - Χρειάζεται διάχυση της απαιτούμενης τεχνογνωσίας και των οικονομικών κεφαλαίων, ώστε να αναπτυχθεί σε όλες τις χώρες.
 - Χρειάζεται παροχή ευρύτερης εκπαίδευσης παγκοσμίως στους νέους.
 - Χρειάζεται κινητοποίηση της κοινωνίας.
 - Δεν φροντίζουμε να υπηρετήσει τις αξίες μας με ωφέλιμο τρόπο, για αυτό μπορεί
 - να χρησιμοποιηθεί για παρακολούθηση, έλεγχο, χειραγώγηση
 - να φέρει ανισότητες, καταστροφή περιβάλλοντος, καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων
 - Η ηλεκτρονική επικοινωνία (κοινωνικά δίκτυα και τεχνητή νοημοσύνη)
 - δεν συνοδεύεται από χειρονομίες που αποσαφηνίζουν τις λέξεις
 - οδηγεί σε σύγχυση και παρεξηγήσεις
 - αναπαράγει τις σκοτεινές **προκαταλήψεις** με πιο ωμό τρόπο, διότι λείπει το ανθρώπινο φίλτρο
 - στρεβλώνει τις έννοιες με **ιδεοληψίες** που διεγείρουν πάθη και συμφέροντα

37

Ποια οικολογική συνείδηση (958)

- Ζέστη και **λειψυδρία** ακόμη και στη Β. Ευρώπη
 - Κι όμως η σπατάλη συνεχίζεται.
 - Δεν υπάρχει σοβαρότητα.
 - Μόνο τα πλαστικά καλαμάκια αλλάξαμε.
- Για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας οι καταναλωτές έχουν ευθύνη: πρέπει να μειώσουν την κατανάλωση αλλάζοντας τις καθημερινές τους συνήθειες.

Ψυχολογία

Κατοικίδια του προηγούμενου αιώνα

<https://petapixel.com/2014/05/16/these-adorable-photos-go-to-show-lolcats-were-around-long-before-the-internet/>

Επόμενη σελίδα:

Περιοδικό LIFE, Δεκέμβριος 1969

Ο «Τζόζεφ» έγινε διάσημος λόγω βάρους αλλά και...περιουσίας. Η ιδιοκτήτριά του Άγκαθα Χίγκινς από το Πίτερσαμ άφησε στη διαθήκη της για τον Τζόζεφ 360 λίρες. Τα χρήματα προορίζονταν για να καλύψουν το κόστος των αγαπημένων φαγητών του μέχρι το 1976. Ο Τζόζεφ ζύγιζε 23 ή 28 λίβρες. Μυστήριο παραμένει τι συνέβη τελικά στον γάτο.

PARTING SHOTS

FAT CAT

Agatha Higgins of Petersham died recently, but her pet cat Joseph hasn't a worry in the world. In her will, Miss Higgins left him £369,

enough to keep Joseph in cream, fish and rabbit steaks, his favorites, until 1976. After that, Joseph may have to work. At 28 pounds, he might hire out as a bookend.

Oct 12/19/69

Ψυχολογία (Τράπεζα)

1

Ατομική επιλογή ή συλλογική **ευθύνη** (26)

- Δυσδιάκριτα τα όρια μτξ. ατομικής ευθύνης και ευθύνης του συνόλου ή του κράτους
 - Ίσως η ατομική επιλογή συγκεκριμενοποιεί την ευθύνη, ενώ η συλλογικότητα τη συσκοτίζει.
 - Η βιοθεωρία της ατομικής επιλογής είναι αδιέξοδη. π.χ. Οι εταιρείες τροφίμων δεν χρειάζεται να μειώσουν τα επιβλαβή συστατικά, αλλά μόνο να τα αναγράφουν, εφόσον οι καταναλωτές έχουν την ικανότητα να διαλέξουν. Είναι η δημόσια υγεία θέμα ατομικής βούλησης;
 - Το δυσκίνητο κρατικό σύστημα οδηγεί σε εφησυχασμό, έλλειψη ανανέωσης και πρωτοβουλίας, γρήγορων αποφάσεων και ευέλικτης προσαρμογής.
 - Ζήτημα είναι η ισορροπία μτξ. των δύο.
- Χρειαζόμαστε **αυτοκριτική**.
 - Στην Ελλάδα κανένας δεν θεωρείται υπεύθυνος για τίποτα. Όλοι αποφεύγουν την ατομική ευθύνη.
 - Καταστρέφουμε τον πλανήτη από αλαζονεία και απληστία.

2

Των Νεοελλήνων οι παρέες (42)

- Νέα ηθική
 - εξαφάνιση των τόπων δημόσιας συνάντησης
 - εξαφάνιση της απτής εγγύτητας
 - παρακμή της δημόσιας ηθικής
 - ευκαιριακές **παρέες** όπου ωστόσο υπάρχει
 - θαλπωρή, αίσθηση ομοιότητας από κοινές εμπειρίες και ενδιαφέροντα
 - εμπιστοσύνη, ισότητα και αίσθηση κοινότητας
- **Φιλία**
 - πολυδιάστατη και σύνθετη
 - δύσκολη να διατηρηθεί
 - δεσμός αγάπης χωρίς φθόνο και κακία, με επιδίωξη του καλύτερου δυνατού ο ένας για τον άλλον
 - αίσθημα ευθύνης και αφοσίωσης
 - σπάνια σήμερα γιατί δεν θέλει εγωισμό αλλά κατανόηση, προσπάθεια, σεβασμό, ανιδιοτελεία, υπομονή, ειλικρίνεια, ωριμότητα
 - ανθρωπινή ανάγκη απαραίτητη για την ευδαιμονία

3

Η αξία της **αμφιβολίας** (49)

- Ίσως
 - απαραίτητο για τη φιλοσοφία
 - κριτική και αντίλογος αντίθετα προς τον δογματισμό και τον φανατισμό

- ο αντίθετο σε κάθε βεβαιότητα
- Οι έξυπνοι έχουν αμφιβολίες, ενώ οι βλάκες είναι σίγουροι. (Μπουκόφσκι)
 - ο φανατισμός και ο δογματισμός είναι σκλαβιά.
 - ο καλλιτέχνης δεν μπορεί να είναι ηγέτης, διότι τότε υποδουλώνεται στους οπαδούς του.

4

Απέτυχα στο διαγώνισμα (56)

- Δεν έχει σημασία η **αποτυχία** αλλά
 - ο προσπάθεια για υψηλούς στόχους
 - τι μαθαίνουμε από αυτήν για να βελτιωθούμε
 - ο πειραματισμός είναι απαραίτητος για να πετύχει η επιχειρηματικότητα
 - πρέπει να τη βιώσουμε ως γόνιμη νέα αρχή και όχι ως τέλος της διαδρομής
- Εάν η αποτυχία είναι βασικό στοιχείο κάθε προσπάθειας για δημιουργία, ως ένα στάδιο που ενδυναμώνει, η **επιτυχία** δυστυχώς
 - έχει κυρίαρχη θέση στον σύγχρονο δυτικό κόσμο
 - μετριέται με αριθμούς και όχι πολυεπίπεδα προσωπικά και κοινωνικά κριτήρια
 - θεοποιείται μαζί με το κέρδος στο πλαίσιο του καπιταλισμού

5

6 πυλώνες της ευτυχίας (85)

- Αν και προσωπική, η **ευτυχία** έχει καθολικούς παράγοντες.
 - κοινωνικές σχέσεις ενάντια στην ατομικότητα της εποχής
 - χρήμα για τις βασικές ανάγκες χωρίς υπερβολές
 - υγεία και σωματική άσκηση
 - εξασφάλιση ση ελεύθερου χρόνου
 - εμπιστοσύνη απέναντι στους άλλους
 - καλοσύνη
- Πρέπει
 - να νιώθουμε ευγνωμοσύνη για όσα έχουμε και να μην τα θεωρούμε δεδομένα
 - να μην απαξιώνουμε την επιστήμη και τη φύση

6

Η αρχιτεκτονική του λάθους (106)

- **Αρχιτεκτονική** της πόλης
 - Πέρα από το ιστορικό κέντρο, σημείο ιστορίας, παράδοσης και πολιτισμού, τα περίχωρα οικοδομούνται χωρίς τύψεις και σεβασμό.
 - Κυριαρχεί έλλειψη αισθητικής, εξωτερική εικόνα, γιγαντισμός του μηδενός, θόρυβος, έλλειψη συναισθημάτων και ονείρων.
- Ρυθμός = τόλμη, ευγένεια, αγνότητα, αρμονία, ελευθερία που προστάζει όλη μας την ύπαρξη και νικάει τον θάνατο

7

Ο χρόνος της αναμενόμενης ευτυχίας (129)

- **Ταξίδι**

- έκφραση ανθρώπινης ελευθερίας και αυτοπραγμάτωσης
- επιθυμία για περιπέτεια και γοητεία του αγνώστου ή επιστροφή στις ρίζες (νόστος)
- διαφοροποιείται ανά την ιστορία
- στη σύγχρονη εποχή: αφορά τον ελεύθερο χρόνο
 - αρχικά των ανώτερων τάξεων σε ρόλο περιηγητή
 - ως είδος πολυτελείας και κοινωνικής διάκρισης, με πρόσχημα την υγεία
 - για τη γνωριμία της Ανατολής, του αρχαίου κόσμου, ως αισθητική εμπειρία επιστροφής στις ρίζες
 - αργότερα με τη βιομηχανική επανάσταση
 - ως μαζικό, πιο προσιτό και εκλαϊκευμένο, φαινόμενο του τουρίστα
 - ως ανάγκη που έχει γίνει πλέον δικαίωμα στην ευτυχία

- **Τουρισμός**

- πρωταγωνιστής στην ελληνική οικονομία
- πολλή και σκληρή εποχική δουλειά, με σημαντικό τον ανθρώπινο παράγοντα
- το μέλλον της χώρας λόγω ανθρώπων, φύσης, μνημείων, κλίματος
- ζήτημα η ισόρροπη ανάπτυξη με καλύτερη κατανομή σε χώρο και χρόνο, με σεβασμό στο περιβάλλον και στα μνημεία

8

Εγκώμιο της Φιλίας (137)

- Ο **φίλος**, όπως το βιβλίο, είναι βάλαμο για τον πόνο, διότι έζησε τα ίδια με εμάς και καταλαβαίνει, ενώ μας βοηθάει να κοιτάξουμε το παρελθόν και το μέλλον πιο θαρραλέα.
- Η φιλία
 - είναι ακριβό και σπάνιο δώρο
 - χρειάζεται αμοιβαιότητα
 - είναι χρήσιμη, ευχάριστη, αλλά κυρίως εξυψώνει τον άνθρωπο (Αριστοτέλης)

9

Το φίλαθλο πνεύμα (163)

- Το **φίλαθλο** πνεύμα
 - πρέπει να καλλιεργείται στην εκπαίδευση και στους συλλόγους
 - πλήττεται από τη διαφθορά στους αθλητικούς χώρους και από τον φανατισμό
 - συμβάλλει στην πρόληψη (και όχι καταστολή) του φανατισμού
 - εκφράζεται με αλληλοσεβασμό, συνεργασία και όχι ανταγωνισμό
 - μπορεί να καταπολεμήσει τον ρατσισμό, τη βία και τις διακρίσεις
- Η τηλεόραση μετέτρεψε το **ποδόσφαιρο** στο δημοφιλέστερο, μαζικό θέαμα και τους Ολυμπιακούς σε υπερθέαμα.

10

Οικογένεια σε κρίση (177)

- **Οικογένεια** (Κυνόδοντας)
 - τεχνητός κόσμος σε εποχές ευφορίας
 - αγαπημένο θέμα στον κινηματογράφο όπου μετατρέπεται σε πολιτισμικό τόπο, δηλ. φανερώνεται σε κοινή θέα η ενδοοικογενειακή υπαινικτική, λεκτική και φυσική βία, ως μικρογραφία των προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας
- Έκανε καριέρα, έγινε σταρ, αλλά η οικογένεια παραμένει η προτεραιότητά του.
 - Λίγος χρόνος μένει για την οικογένεια, αλλά πρέπει να είναι ποιοτικός.

11

Μοναξιά: η πληγή του 21ου αιώνα (198)

- **Μοναξιά**
 - δυσάρεστη και αφύσικη για τον άνθρωπο (Αριστοτέλης)
 - επιδημία στην εποχή μας:
 - έχουμε πολλές σχέσεις αλλά όχι ποιοτικές, λόγω και της τεχνολογίας
 - άνοδος βιοτικού επιπέδου αλλά χωρίς ψυχική ευημερία: πολλές υποχρεώσεις, λίγος χρόνος
 - εγκλωβισμός στην εικόνα και στα πράγματα => σχέσεις συμβατικές
- Η μοναξιά θεωρείται απειλή.
 - Για να την αποφύγουμε, καταλήγουμε σε συμβιβαστικές, ακόμη και εχθρικές σχέσεις.
 - Φοβόμαστε να μείνουμε μόνοι, δηλ. φοβόμαστε τον εαυτό μας.
 - Κοινωνικός δεν είναι ο κοσμικός, αλλά αυτός που ακούει και κατανοεί τον άλλον.
 - Η μοναξιά είναι θαρραλέα και θέλει σοβαρότητα.

12

Απουσιάζει λόγω ασθενείας (259)

- **Το παιδί**
 - πρέπει να έρχεται περισσότερο σε επαφή με την πραγματικότητα
 - πρέπει να είναι φορέας ελπίδας, αλλαγής, ανατροπής, προόδου
- Ενδιαφέρον για την κοινότητα
 - αλληλοβοήθεια
 - φροντίδα για τη νεότερη γενιά με καλύτερα σχολεία, με παιχνίδια και δραστηριότητες

13

Περιστασιακοί φίλοι (268)

- **Οι περιστασιακοί φίλοι**
 - ενισχύουν την κοινωνική υγεία, προστατεύουν από τη συλλογική μοναξιά, δηλ. από την ανάγκη ένταξης σε μια ομάδα με κοινές εμπειρίες
 - ενισχύουν την ευτυχία και τα συναισθήματα του «ανήκειν», την αυτοεκτίμηση, τη διανοητική λειτουργία, τη μακροζωία
 - δεν υποκαθιστούν βέβαια τη σχέση ή τους φίλους

- Γράμμα σε παλιό φίλο

14

Η κατάκτηση της ευτυχίας σε 7 απλά μαθήματα (294)

- Οδηγός για **ευτυχία**
 - ο Δεν απορρίπτουμε τα δυσάρεστα συναισθήματα.
 - ο Επιδιώκουμε εμπειρίες με νόημα.
 - ο Εστιάζουμε στο μυαλό και όχι στο επίπεδο ευημερίας μας.
 - ο Προτιμούμε την ποιότητα και όχι την ποσότητα.
 - ο Φροντίζουμε το σώμα.
 - ο Είμαστε ευγνώμονες.
 - ο Δίνουμε προτεραιότητα στις σχέσεις.
- Slow living: αργή ζωή
 - ο στον αντίποδα της ταχύτητας και της υπερκατανάλωσης, της υπερδραστηριότητας, των social media, του FOMO
 - ο κίνημα ευεξίας, φιλοσοφία για πιο ήρεμη ζωή, ολιστική, ουσιώδη, με επικέντρωση στα απλά, στην ανακύκλωση, στη λίγη κατανάλωση, στον ελεύθερο χρόνο

15

Γονείς – έφηβοι: επανάσταση ή αρμονική συμπόρευση (450)

- Ο **έφηβος**
 - ο δεν επαναστατεί σε κάθε εξουσία, αλλά στην κυριαρχία και δύναμη
 - ο περνούν από τη σύγκρουση για να ωριμάσουν
 - ο μαθαίνει από την οικογένεια να αντιμετωπίσει συνθήκες άνισης δύναμης
 - ο χρειάζεται σταδιακό χτίσιμο σχέσεων από τη βρεφική ηλικία
 - ο συγκρούεται με τους γονείς συνήθως για τη σεξουαλική συμπεριφορά, θέματα σπουδών ή εργασίας, για διασκέδαση και επιλογή φίλων
 - ο προσδοκά στήριξη, βοήθεια και εμπιστοσύνη από τους γονείς
- Η υπερβολική προστασία των γονέων (helicopter parenting) βλάπτει.
 - ο Δεν δίνει διδάγματα επιβίωσης.
 - ο Οδηγεί σε κατάθλιψη, άγχος, παχυσαρκία.
 - ο Οφείλεται σε φόβο και δειλία.

16

Ένταξη στον κατάλογο της UNESCO (496)

- Η πιστοποίηση της **UNESCO**
 - ο επηρεάζει έντονα τις τουριστικές ροές
 - με θετικές οικονομικές συνέπειες
 - με επιβαρυντικές συνέπειες από την έκρηξη επισκεψιμότητας (διάβρωση, φθορές)
 - ο οδηγεί σε αύξηση της αναγνωρισιμότητας και της καθιέρωσης τόπων
 - ο χρειάζεται σχέδιο διαχείρισης για να διαφυλαχθεί ο τόπος αλλά και να μην μετατραπεί σε μουσείο

- Η λεηλασία της Μυκόνου από τον τουρισμό δεν μείωσε την έλξη για την ομορφιά, την αφαιρετικότητα και το φως του νησιού.

17

Ανάλυση των όρων της παιδαγωγικής αλληλεπίδρασης (549)

- **Η παιδαγωγική αλληλεπίδραση**
 - ο καθιστά δυνατή την επιβίωση της κοινωνίας, μεταβιβάζοντας τον πολιτισμό στις νεότερες γενιές
 - ο δημιουργεί το άτομο που θέλει η κοινωνία, μετασχηματίζοντας το βιολογικό σε πολιτισμικό υποκείμενο
 - ο γίνεται από γονείς και εκπαιδευτικούς
 - ο είναι κοινωνικοποίηση, δηλ. ενεργητική αλληλεπίδραση του ατόμου με το περιβάλλον του, μέσω της οποίας το άτομο διαμορφώνει προσωπική και κοινωνική ταυτότητα
 - ο είναι συνειδητή και σκόπιμη αγωγή, τόσο οικογενειακή όσο και σχολική
- **Η οικογένεια**
 - ο είναι υπαρξιακή ανάγκη και άρα ιερός θεσμός
 - ο βιώνει κρίση σ' έναν κόσμο που αλλάζει, πράγμα λογικό, άρα δεν σημαίνει ότι πρέπει να αντικατασταθεί
 - ο πρέπει να λειτουργεί ελεύθερα ως θεσμός ανοιχτός σε αναθεώρηση, για να ταιριάζει στην προβληματικότητα της εποχής, και όχι ως θερμοκήπιο
 - ο έχει χάσει το μυστηριακό και συναισθηματικό της περιεχόμενο και χρειάζεται πνευματική αναγέννηση

18

Η ψυχολογία της αναμονής στην ουρά (593)

- **Η αναμονή στην ουρά**
 - ο προκαλεί παράπονα: θεωρείται νεκρός χρόνος
 - ο έχει περισσότερο ψυχολογική παρά αντικειμενική διάσταση: συνήθως υπερεκτιμάται ο πραγματικός της χρόνος
 - ο επιφέρει κέρδη στα σούπερ μάρκετ με το τέχνασμα τοποθέτησης προϊόντων κοντά στο ταμείο
 - ο αμβλύνεται όταν ολοκληρώνεται ευχάριστα
 - ο προκαλεί άγχος, πλήξη, γκρίνια για τη σπατάλη του λιγοστού ελεύθερου χρόνου
- **Αναμονή**
 - ο στο τηλεφωνικό κέντρο εξυπηρέτησης πελατών
 - ο στα ραντεβού
 - ο στο νοσοκομείο
 - ο στην τράπεζα κ.λπ.
 - ο στο τέλος της ζωής
 - ο θα έπρεπε να κοστίζει γιατί ο χρόνος είναι χρήμα

19

Σχολική βία και σχολικός εκφοβισμός (600)

- **Σχολική βία** (school bullying)
 - Ανέκαθεν υπήρχε.
 - Σήμερα υπάρχει αύξηση στην ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και αποτροπή.
 - Η επιβολή του ισχυρού στον αδύναμο δεν μπορεί να ισχύει στον άνθρωπο, που ξεχωρίζει για την ικανότητα να σκέφτεται και να (συν)αισθάνεται.
 - Τα θύματα είναι
 - παιδιά πιο ευαίσθητα, με χαμηλούς τόνους, χαμηλή αυτοεκτίμηση, εσωστρέφεια, ανασφάλεια, από περιβάλλον αυταρχικό ή υπερπροστατευτικό, χωρίς χώρο για έκφραση
 - παιδιά από άλλη χώρα ή απλώς διαφορετικά
 - Ο θύτης
 - υπερέχει σωματικά ή και μυϊκά, είναι αντιδραστικός, θέλει να ξεχωρίζει, αλλά με λανθασμένο τρόπο, προσπαθεί να επιβιβαιωθεί, είναι από κακοποιητικό περιβάλλον
 - θεωρεί την επιβολή «μαγκιά» και ανωτερότητα, αίσθηση εξουσίας, νιώθει ότι καταξιώνεται
 - μπορεί να συνεχίσει τα ίδια και ως ενήλικας
- Πληροφοριογράφημα

20

Πόσο ηθικοί ταξιδιώτες είμαστε (614)

- Εξωτικό **ταξίδι** χωρίς ηθική
 - αγορές από λαθρεμπόριο
 - επιβάρυνση οικοσυστήματος
 - στήριξη μεγάλων αλυσίδων
 - εκμετάλλευση ζώων
- Τουριστική εκμετάλλευση ιστορικού κτιρίου: Πρώην τόπος εξορίας μετατράπηκε σε παράδεισο διακοπών.

21

Η πολιτική του φόβου (687)

- **Φόβος**
 - προς τις υπερφυσικές δυνάμεις τον Μεσαίωνα
 - σήμερα
 - προς όλα: τρομοκρατία, εγκληματικότητα, επιδημίες, φυσικές καταστροφές, μετανάστες, παγκοσμιοποίηση...
 - βιομηχανία φόβου: πολιτικοί, ΜΜΕ, μη κυβερνητικές οργανώσεις...
 - συνήθως αποδεικνύεται φούσκα
 - επικίνδυνος είναι τελικά ο φόβος
 - έχει αναπτυχθεί συνειδητά ως όπλο επιβολής
- Φόβος
 - για κάτι που πλησιάζει όλο και περισσότερο

- ο αλλά τελικά διαλύεται όταν έρθει το γεγονός γιατί χτίζουμε σταδιακά αντοχή και γινόμαστε μαχητές όταν χρειαστεί

22

Το φαινόμενο της μαζοποίησης (726)

- **Μαζοποίηση**

- ο τάση εξομίωσης με άλλους, απώλεια προσωπικότητας και γνωρισμάτων του ανθρώπου
- ο υπακοή στις υποβολές
- ο κυριαρχία του ανόητου, των κατώτερων ενστίκτων, των υλικών αγαθών
- ο αγορά προϊόντων που δεν χρειαζόμαστε αλλά επιθυμούμε επειδή παρασυρόμαστε από διάσημους, μοντέλα, κ.λπ.
- ο χειραγωγή από αναπαραγωγή ψευδών ειδήσεων σε κοινωνικά δίκτυα
- ο χρειάζεται κριτική σκέψη για να συνειδητοποιήσουμε τη μοναδικότητά μας
- Παγκόσμιο χωριό: Μαζοποίηση από τα κοινωνικά δίκτυα
 - ο 2 δις χρήστες φωνασκούν χωρίς να ακούγονται
 - ο χωρίς κανόνες επικοινωνίας

23

Ατομικισμός, Μαζοποίηση και Μοναξιά (749)

- **Ατομικισμός και μαζοποίηση**

- ο σκηνικό παγκόσμιας ιδεολογικής σύγχυσης και κοινωνικής-οικονομικής ανασφάλειας
- ο Το άτομο βρίσκεται μτξ. του ατομικισμού και του αφανισμού μέσα στην παγκοσμιοποιημένη εξουσιαστική υπερδομή: Εξίσου καταστροφικά και τα δύο.
- ο επίταση της σύγχυσης
 - από ΜΜΕ με ψευδείς ειδήσεις
 - από τεράστιο όγκο πληροφοριών
 - από χρηστική εκπαίδευση χωρίς παιδεία
- ο ταχυκουλούρα διαδικτύου, επιφανειακές σχέσεις, ικανοποίηση ανούσιων αναγκών
- ο Μοναξιά: Λείπει ο αναστοχασμός, η αυτογνωσία, η μεσότητα, η αλληλεγγύη.
- Ουμπέρτο Έκο
 - ο Μειώθηκε η απόσταση ανάμεσα στις θεωρητικές διακηρύξεις αξιών και στην εφαρμογή.
 - ο Περιορίστηκαν οι παραβιάσεις των κανόνων συμβίωσης.
 - ο Μεγάλωσε η διάρκεια της ανθρώπινης ζωής χάρη στην ιατρική.
 - ο Μειώθηκε ο ρατσισμός.

24

Υπερτουρισμός (765)

- Ο (υπερ)τουρισμός
 - ως κατάρα που απειλεί την κοινωνική συνοχή, το τοπίο, το περιβάλλον και το κλίμα, την τοπική οικονομία, την υγεία και ασφάλεια => άδικη δαιμονοποίηση λόγω φόβου
 - παρά τις ωφέλειες σε οικονομία, απασχόληση, διαπολιτισμική κατανόηση
 - ως buzzword για εντυπωσιασμό
 - είχε συμβεί και παλαιότερα και αντιμετωπίστηκε
- Αλλαγή στη συμπεριφορά των ταξιδιωτών
 - αναζήτηση τουριστικών προορισμών μέσω πληθώρας διαδικτυακών καναλιών => τουρίστες πιο ανεξάρτητοι, πιο απαιτητικοί, πιο ενημερωμένοι
 - διαφορά μτξ. ταξιδιώτη και τουρίστα
 - τουρισμός (αρνητική έννοια) = αναζήτηση αυθεντικής εμπειρίας του άλλου χάρη σε υπερπόντιες πτήσεις χαμηλού κόστους
 - ταξιδιώτης (θετική έννοια) = backpacker με ανεξαρτησία, κινητικότητα και ελευθερία, με σκοπό το ταξίδι (όχι τον προορισμό) σαν τους πρώτους Ευρωπαίους εξερευνητές

25

Οι ασυμβίβαστοι (814)

- Η ιστορία προχωρεί με το «όχι».
 - Το «ναι» δηλώνει ραθυμία, ατολμία, αδιαφορία, έλλειψη ανησυχίας.
 - Δεν μιλάμε για τον αντιρρησία που γαβγίζει, αλλά για μια απόφαση ψυχής και πνεύματος.
 - Πολλοί είναι οι **ασυμβίβαστοι** νέοι σήμερα.
 - Απορρίπτουν την παλιά γενιά.
 - Παθιάζονται χωρίς όμως να συλλογίζονται.
 - Ασεβούν και προς την παράδοση.
- Πολλοί γονείς δεν ανέχονται την εξέγερση της **εφηβείας**. Όμως
 - Τα παιδιά θέλουν να αποκτήσουν αυτονομία και ανεξαρτησία.
 - Η επιμονή των γονέων οδηγεί σε μεγαλύτερη αντίδραση, αφού οι έφηβοι θέλουν να δρουν αντίθετα προς τις επιθυμίες των γονέων για να τους ερεθίσουν.

26

Μοναξιά σε έναν Κόσμο Μαζικής Επικοινωνίας (821)

- Πολλή **μοναξιά** παρά τα (περισσότερα από ποτέ) μέσα επικοινωνίας
 - Το ίντερνετ αυξάνει την απομόνωση και κατάθλιψη όταν αντικαθιστά απτές μορφές επικοινωνίας.
 - πυρετώδης ρυθμός ζωής
 - Απομόνωση υπάρχει και στην οικογένεια, αφού ο καθένας έχει τη δική του συσκευή.
 - Και οι άγαμοι και οι έγγαμοι ζουν μοναξιά.

- Η μοναξιά είναι μάστιγα που οδηγεί σε αλκοολισμό, παχυσαρκία, υπερβολικό σεξ, ναρκωτικά, αυτοκτονία.
- Χάθηκε η **συνομιλία**
 - διότι θέλει γαλήνη
 - παρ' ότι οι αρχαίοι την έκαναν τέχνη (ιδίως ο Πλάτων) με αισθητική και βάθος
 - και κυριαρχεί η κουβέντα ή φλυαρία
 - γιατί δεν υπάρχουν ευκαιρίες
 - γιατί μιλούν όλοι μαζί χωρίς δομή (οχλαγωγία)
 - γιατί κυριαρχεί η δύναμη της φωνής και όχι των επιχειρημάτων
 - που δίνει αισθητική και ψυχική ανάταση
 - γιατί υπάρχει ματαιοδοξία και καχυποψία

27

Η φιλία (860)

- Η **φιλία**
 - μπορεί να χαθεί λόγω χρόνου ή απόστασης ή λόγω...συγγραφικών καθηκόντων
 - είναι ανάγκη του ανθρώπου, συμπληρώνει τη ζωή
 - θέλει εμπιστοσύνη
 - είναι γέννημα του πολιτισμού, όχι των ενστίκτων όπως ο έρωτας
- Η **φιλία**
 - δεν ενώνει συγγενείς αλλά αγνώστους ανθρώπους
 - είναι πολυδιάστατη
 - θέλει θάρρος και θράσος
 - για να αντικρίσεις τον εαυτό σου σε έναν άλλον
 - για να τη διατηρήσεις
 - είναι σπάνια αυθεντική γιατί δεν θέλει εγωισμό αλλά κατανόηση, σεβασμό, προθυμία, ανιδιοτέλεια, υπομονή κ.λπ.
 - θέλει πρώτα φιλία με τον εαυτό

28

Κλιματική αλλαγή και διατροφή (873)

- **Διατροφή**
 - Ο **βιγκανισμός**
 - κερδίζει οπαδούς
 - δεν είναι απαραίτητος
 - Η βόσκηση γίνεται σε φτωχές εκτάσεις.
 - Η κοπριά γονιμοποιεί τις σοδειές.
 - Το κρέας είναι θρεπτικό αλλά με μέτρο.
 - Η **μεσογειακή διατροφή**
 - είναι από τις πιο ωφέλιμες
 - είναι πολιτισμικό μοντέλο
 - έχει πιστοποίηση UNESCO
 - δεν αποκλείει τα ζωικά τρόφιμα, αλλά τα περιορίζει
 - έχει ισορροπημένη ποικιλία

- είναι βιώσιμη περιβαλλοντικά
- Ο βιγκανισμός
 - τράβηξε την προσοχή με διαφημιστική καμπάνια
 - έχει γίνει τάση
 - είναι ίσως η διατροφή του μέλλοντος
 - ωφελεί την υγεία, το περιβάλλον, τους φτωχούς, τα δικαιώματα των ζώων

29

Πώς λειτουργεί ο καταναλωτισμός (911)

- Ο καταναλωτισμός
 - πριν το lockdown
 - έφτασε σε υστερία από φόβο μην μας λείψει τίποτα
 - επεκτάθηκε σε όλα τα είδη
 - έγινε με σκοπό να μείνουμε όπως ήμασταν
 - ο πανικός ότι θα κλείσουν τα μαγαζιά και ο φόβος της ευαλωτότητας υπερίσχυσε της λογικής σκέψης
 - είναι απόρροια της κοινωνίας της επίδοσης που δημιουργούμε εμείς οι ίδιοι (θέλουμε να γίνουμε πιο όμορφοι, πιο δυνατοί, πιο υγιείς, πιο πετυχημένοι)
 - αφορά τα υλικά αγαθά, αλλά και την παιδεία και την υγεία, με αποτέλεσμα έναν διαρκή αγώνα που, λόγω έλλειψης χρόνου και ενέργειας, οδηγεί στο κενό
- Μινιμαλισμός
 - Αλόγιστη κατανάλωση προκαλεί καταστροφή περιβάλλοντος, δυσφορία, αποπροσανατολισμό, δυστυχία.
 - Αμφισβήτηση του καταναλωτισμού προήλθε από οικολογικά ρεύματα.
 - Εμφανίστηκε ξαφνικά το 1920 ως επιθετική πολιτική εταιρικής επιβίωσης, σε συνδυασμό με αύξηση αποδοχών των εργαζομένων και τεχνητή, μέσω διαφημίσεων, αύξηση των αναγκών.
 - Με τις διαφημίσεις και τα κοινωνικά δίκτυα έχουμε την ψευδαίσθηση ότι οι ζωές μας πρέπει να είναι τέλειες.
 - Ο μινιμαλισμός δεν είναι λιτότητα λόγω οικονομικής κρίσης, αλλά αυτόβουλη εγκράτεια που περιορίζεται μόνο σε όσα χρειαζόμαστε.
 - Η κοινωνία χρειάζεται λιγότερη ανισότητα και περισσότερη δικαιοσύνη.

30

Οι «φίλοι» του facebook (919)

- Δύο απόψεις για τους διαδικτυακούς φίλους
 - Είναι ψεύτικοι και πολλοί.
 - Κατοικούν μόνο στην εικονική πραγματικότητα κοινωνικών δικτύων.
 - Δεν μπορεί να είναι πολλοί γιατί θέλουν ολοκληρωτικό δόσιμο, εμπιστοσύνη, ειλικρίνεια, οικειότητα και χρόνο.
 - Η απλή ανθρώπινη επαφή εκλείπει.
 - Είναι αληθινοί.
 - Έχουν έρθει πιο κοντά μέσω των νέων τεχνολογιών σε ένα νέο είδος συντροφικότητας με διαδραστικότητα, σαν τις παλιές επιστολικές σχέσεις.

- Η αντίθεση ανάμεσα στο εικονικό και το πραγματικό είναι ξεπερασμένη.
- Η απρόσωπη πληκτρολόγηση επιτρέπει να ειπωθούν λόγια που δεν θα ανταλλάσσονταν δια ζώσης.
- Οι έφηβοι φίλοι μτξ. τους
 - έχουν δημιουργικότητα, διάθεση για φιλία και συντροφικότητα, πληροφορούνται, βελτιώνουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες
 - αποκτούν στήριξη, αίσθημα αυτοπεποίθησης, εκφράζονται ελεύθερα
 - έχουν εμπιστοσύνη και νιώθουν ασφαλείς, είναι εχέμυθοι και δοτικοί

31

Έχουν τα ζώα δικαιώματα (926)

- **Δικαιώματα ζώων**
 - Δεν υπάρχουν, εκτός αν τους παραχωρεί ο άνθρωπος (υπάρχουν μόνο ανθρώπινα δικαιώματα).
 - Θα έπρεπε να ονομάζονται αλλιώς.
 - Τα ζώα αισθάνονται πόνο και μπορούμε να τα συμπονούμε και να τα σεβόμαστε.
 - Προκύπτουν από προσωπική προτίμηση ή συμπάθεια, όχι από ηθική υποχρέωση. Υποχρέωση (νομική κιάλας) έχουμε απέναντι στους ανθρώπους μόνο.
- Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων των Ζώων
 - Η Ζωή είναι ενιαία. Όλα τα ζωντανά όντα έχουν φυσικά δικαιώματα.
 - Η συμβίωση με τα ζώα προϋποθέτει την αναγνώριση του δικαιώματός τους στη ζωή.
 - Ο άνθρωπος ανήκει στο ζωικό βασίλειο.

32

Ευτυχία (939)

- Η **ευτυχία** είναι υπερβολική.
 - Μπορεί να πεθάνεις ανά πάσα στιγμή.
 - Προτιμότερη η ικανοποίηση φυσική, πολιτιστική, αισθηματική, που είναι πιο περιορισμένης εμβέλειας.
 - Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου βέβαια μας κάνει πιο απαιτητικούς και πιο δύσκολα ικανοποιημένους.
- Κυνηγάμε το χρήμα αντί για την ευτυχία.
 - Έχουμε περισσότερα χρήματα σήμερα αλλά τα χρήματα δεν φέρνουν την ευτυχία.
 - Αδιαφορούμε για φιλίες, τέχνες, χαρά.
 - Αυξήθηκε το άγχος.
 - Η ζωή των εύπορων προβάλλεται από τηλεόραση, διαδίκτυο και περιοδικά.
 - Αντί να αυξηθεί, μειώνεται η ικανοποίηση γιατί θέλουμε αυτά που δεν έχουμε αποκτήσει ακόμα.
 - Οι συνθήκες ζωής έχουν βελτιωθεί τόσο πολύ που δεν πρόκειται να βελτιωθούν οι άλλοι.

33

Η επιδημία της νέας μοναξιάς (945)

- **Μοναξιά**
 - Είναι σκληρή πραγματικότητα και μάλιστα αυξήθηκε με τον κορονοϊό.
 - Μεγάλη επιδημία ανάλογη με την κατάθλιψη.
 - Επιζήμια όσο το κάπνισμα.
 - Ιδρύθηκε υπουργείο και έγινε πείραμα συμβίωσης σε δημοτικό συγκρότημα κατοικιών.
- Μοναξιά, η νέα επιδημία της εποχής
 - Είμαστε πιο απομονωμένοι από ποτέ.
 - Επικρατεί ανασφάλεια, βία, ατομικισμός.
 - Οι πόλεις δεν είναι πλέον τόποι συνάντησης αλλά χώροι εργασίας.
 - Φταίει και η χαλάρωση των παραδοσιακών θεσμών.
 - Φέρνει άγχος, θλίψη, διαφυγή σε εφήμερα πράγματα, αποτυχίες.
 - Ο κορονοϊός έκανε τον κόσμο ανοίκειο και απειλητικό.
 - Όσοι αρνήθηκαν να απομονωθούν, κατέφυγαν σε σενάρια συνωμοσίας.
 - Όσοι απομονώθηκαν, ένιωσαν άγχος, θλίψη, απελπισία, θυμό.

34

Τι είναι σπισισμός (951)

- **Σπισισμός** και αντι-σπισισμός
 - Σπισισμός
 - προκατάληψη υπέρ του ανθρώπου και εναντίον των ζώων
 - ιεραρχία ζώων με βάση την ομοιότητα με τον άνθρωπο: πρώτα τα θηλαστικά λόγω νοητικής και κοινωνικής δεξιότητας
 - θεωρία του Singer
 - δικαιώματα μόνο για ανθρώπους και ίσως τα θηλαστικά
 - τα μη θηλαστικά είναι αναλώσιμα και μπορούν να σφαγιαστούν
 - Αντι-σπισισμός
 - απόρριψη της ανθρώπινης ανωτερότητας: ο άνθρωπος είναι απλώς ένα από τα πολλά ζωικά είδη
 - νομικά δικαιώματα για όλα τα αισθανόμενα πλάσματα
 - όλα τα ζώα ελεύθερα και αυτόνομα να ζήσουν με αυτοδιάθεση
 - μόνο φυτικές τροφές για τον άνθρωπο
- **Φιλοζωία** μόνο για σκύλους και γάτες
 - Κακούργημα θεωρείται μόνο η κακοποίηση σκύλου και γάτας.
 - Αδιαφορούμε για σφαγεία, χοιροστάσια, πτηνοτροφεία.
 - Ίσως φιλόζωοι είναι μόνο οι βίγαν.

35

Υπουργείο Μοναξιάς (966)

- Ιδρύθηκαν υπουργεία **μοναξιάς**.
 - Ανώφελη επίδειξη μέριμνας ή πραγματική έγνοια;
 - Ευρύ κοινωνικό φαινόμενο με κοινωνικά (και όχι ψυχικά ή οικονομικά) αίτια, όπως

- αποδόμηση της οικογένειας
 - υποχώρηση της κοινότητας, της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης
- Πλήττει ιδίως τους ηλικιωμένους.
- Δύσκολο να διορθωθεί με ψυχολόγους ή διασκεδάσεις.
- Καλή πλευρά της μοναξιάς
 - παρέα με τον εαυτό
 - ηρεμία και χρόνος για σκέψη
 - προνομιακή επιλογή